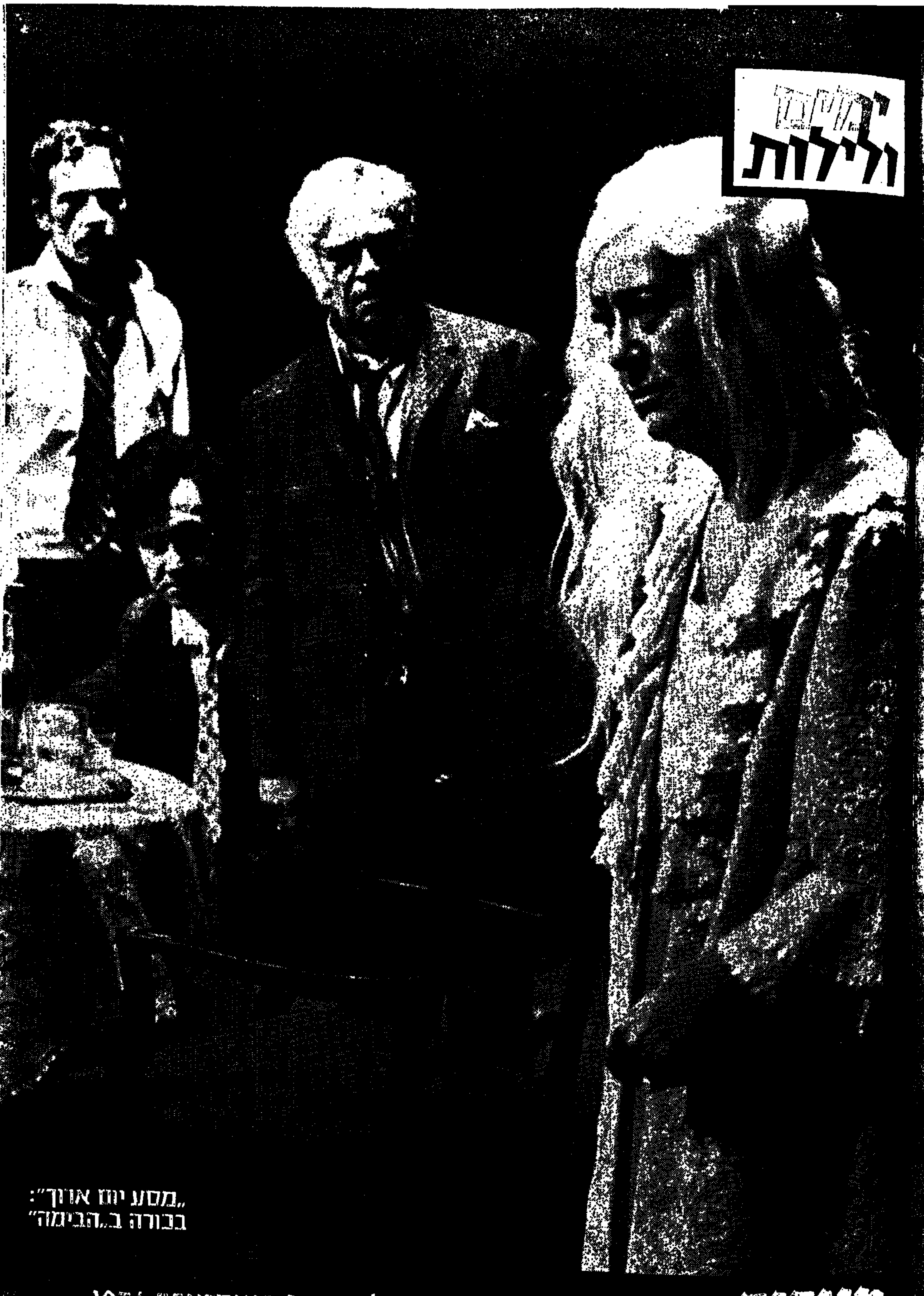

„מסע יום ארוך":
בבורה ב„הבימה"

תרגיש טוב יותר
ותראה טוב יותר

התחל לבנות את ה„אני" החדש שלך עכשיו. ברגעים ספורים ליום של תרגול באמצעות המכשיר המזהים והחדש, שנבנה בידע מדעי של מכשיר תרגול ביתי איזודינמי.

כן — זו הפעם הראשונה שתוכל לרכוש את „מכשיר התרגול הביתי" המושלם אשר יבנה את כוחך, בריאותך וכושרך ואשר יתן לך שעות של הנאה כאשר אתה מתאמן רגעים ספורים ליום!

חשג את יתרונות כל מכשירי התעמלות, חרמת משקולות וריצה ביחידה אחת ומיוחדת של ציוד.

ראה כיצד שרירי בטנך מתקשים; הסתכל בזרועותיך הרפויות ורגליך כיצד הן מתפתחות לשרירים נוקשים! פתח הסתגלות של כושר שתהיה גאה בו.

אין זה סוד שהישראלי הממוצע הינו בכושר ירוד. יותר מדי מזון, אביזרי נוחות ביתיים ואמצעי התחבורה שהפכו את החיים קלים — ומעט מדי תרגול הן הסיבות העיקריות. אולם עתה, בעזרת המאמן הביתי המאפשר הרגול של כל המשפחה לכושר ולבריאות, בלא צורך ללכת למכוני התעמלות — ולמעשה אין צורך לעזוב את הבית! בכל עת שניתן לחסוך דקות מספר מזמנך, פשוט תרגל במכשיר הגאוני הזה — ובמהרה תרגיש כיצד המרץ והכושר חוזרים אליך!

המכשיר המדהים לתרגול ביתי הזה תוכנן לשימושם של כל המשפחה והוא כולל אביזרים נוספים לבנית מבנה פיזי של גוף בריא בכל גיל.

מכשיר איכות זה שהורכב ביד הינו קומפקטי וניתן להניחו בכל מקום בבית בלא שיתפוס מקום רב, ובן ערבות בלתי חוזרת מפני שבירה. ההתרגשות של כושר אמיתי יכולה להיות שלך באם תמלא את הוראות החוברת המצורפת למכשיר, קורס למתחילים הכולל 10 תרגילים יכול להביא לשינוי מרשים לכושרך. התכנית המתקדמת תוכננה למשתמש החזק יותר והיא מיועדת ליצירת שרירים וכוח מאחד.

נצל את ההזדמנות של שימוש במתרגל האיזודינמי בביתך למשך 10 ימים בלא סיכון כל שהוא ותראה בעצמך את התוצאות המרשימות.

שובר נסיון חינם בן 10 ימים

אל: מיילקס (ישראל) בע"מ, רחוב המלאכה 3, חולון, 58-851, טל. 843185

נא לשלוח לי את מערכת מכשיר החתירה, לתקופת נסיון של 10 ימים חינם. אם לא אהיה מרוצה לחלוטין מאיכותה ומטיבה של המערכת אחזיר את כל המערכת במצב תקין תוך 10 ימים מיום קבלתה ולא אהיה חייב מאומה. אם אחליט לרכוש את המערכת, היא תהיה שלי ויהיה עלי לעמוד בתנאי התשלום אותם ציינתי למטה. חתימתי במקום המסומן מהווה הסכמה לתנאים שאתם מציעים.

סמן את ההצעה הרצויה לך

☐ תשלום חד-פעמי: תוך 14 יום מיום קבלת המערכת אשלם לכם סך —.395 ל"י (וכן סכום נוסף של —.20 ל"י לכיסוי הוצאות האריזה והמשלוח).

☐ קניה בתשלומים: תוך 14 יום מיום קבלת המערכת אשלם לכם סך —.95 ל"י (וכן סכום נוסף של —.20 ל"י לכיסוי הוצאות האריזה והמשלוח) ואחרי כן אשלם לכם 5 תשלומים חודשיים רצופים בסכום של —.75 ל"י לכל תשלום, החל בחודש שלאחר מועד תשלום ראשון. ס"ה —.470 ל"י. (סכום זה כולל ריבית בגובה של 30% וכן סך —.9 ל"י לחודש דמי טיפול וגביה).

מקום התשלום: במשרדי מיילקס (ישראל) בע"מ, או בכל סניף של בנק לאומי לישראל בע"מ.

אושר ע"י המועצה לחוזים אחידים.
נא למלא בדייקנות כדי למנוע עיכוב בביצוע ההזמנה.

שם משפחה ______ שם פרטי ______ תתימה חכרחית

עיר ______ רחוב ______ מס' ______ מיקוד ______

מס' תעודת זהות ______ גיל ______ ההצעה בתוקף 30 יום מפרסום המודעה

ליר פיטגת השלטון [illegible] באשר,
אחד האנשים העשירים בעולם,
נלסון רוקפלר. בדוכר אל כהונת
סגן־נשיא ● הגליאדיה
האגדיים של משפחתו והשפעה
העצומה של חברותיו בכל ענפי
הכלכלה היו לו לרועץ: הוא נזקק
עתה עלייתו הפתאום על הפעולות
שעשה בעבר — ובעיות הקשות הצא
הוריד הגורל על ראשו מהלימה
אישית: אישור עבודה גיתוח של
פרייזג שר, כמו אישור של הנשיא
פורד, שהוא יועד להיות מס' 2 שלו,
● ● המתגרות לקיסינג'ר (היהודי)
ומימון ספר נגד גולדברג (היהודי)
נחורסטר כאבני־נגף בדרך להג־
שמת שאיפת חייו, עד כי ייתכן
שיוותר על הכהונה שהוצעה לו.

כמה אתה שווה מר רוקפלר?

מאת **ויליאם גריידר ותומאס אר־טול**

מיוחד ל„וואשינגטון פוסט" ול**מעריב**

השאלה מה רכושו של נלסון אולד־ריץ' רוקפלר, כמות כתתמקחות על כמה מיליונים עלובים; כי בידי כל בני משפחת רוקפלר כוח כלכלי אדיר כל כך, עד שרכושו של נלסון עצמו מתגמד לעומתו.

סגן־הנשיא המיועד אומר, שרכושו מסתכם ב־62 מיליון דולאר. צרפו לכך שתי קרנות־נאמנות שלו, והרי 182 מיליון דולאר. אולי גם יותר. כמעט אין לזה חשיבות.

הקונגרס שיצטרך לאשר את מינויו, עלול להתברר לו כי מינוי רוקפלר מעלה שאלה מע־מיקה הרבה יותר בענין השלטון באמריקה: הכוח הכלכלי המסועף, הסמוי ברובו, המרוכז בידי משפחת רוקפלר, ולנלסון יש חלק בו על פני המשק הכלכלי של ארה"ב כולה ושל העולם כולו — האמנם תצורף אליו המשרה הפוליטית השניה במעלה בארה"ב, או אף הנשיאות עצמה?

נפט, בנקאות, חברות־תעופה, מקרקעין, בי־טוח, סחר קמעוני ותקשורת, מלונות וסופרמאר־קטים, חברות אלקטרוניקה וקרנות־השקעה תדירית, פולי־קפה ועופות — ולא רק האינטרסים המסוע־פים, אלא גם העצמה של רכוש המשפחה אין לה אמת־מידה; זהו סבך של בעלות ושל השפעה, שהוא גדול מסכום מרכיביו. הוא רב־עצמה יותר מרוב הממשלות בעולם, מרשים יותר מבנין ר.ק.א. (שהמשפחה בנתה אותו), ועשיר מאותו רוקפלר שייסד את הון המשפחה לפני 80 שנה; ג'ון ד. רוקפלר הראשון, סבו של נלסון.

אם יאושר מינויו של נלסון רוקפלר לסגן־נשיא, וביחוד אם מכוח המאורעות יכנס ביום מן הימים לנשיאות, ייתקל בעושרה של משפחתו כמע־עט בכל בעית ציבורית חשובה שיצטרך לטפל בה.

המשך

Reader's Digest
מציע אלבום מהודר של
תקליטי יבוא במחיר תקליטים מקומיים

8 תקליטים
± אחד
"12 סטריאו LP

הרב אלפרט וחבריו

יותר מ־100 יצירות של כוכבי צמרת יותר מ־8 שעות של להיטים מסחררים

הרב אלפרט ★ ג'ודית דורהם ★ ברט בכרך
סרג'יו מנדס ★ ג'ימי רוג'רס ★ קריס מונטז
בז'ה מרימבה ★ הסנדפיפרס ★ הקרפנטרס

רק מפעל בינלאומי ורב יוקרה
כרידרס דיג'סט יכול להציע לך

צלילים משכרים מוסיקה מדבקת חברה טובה
אלבום מהודר איכות נפלאה מחיר עממי

שלך ל־10 ימים חינם
ללא תשלום וללא התחייבות

חינם תקליט בונוס
דיוקן של ליזה

לכל מי שממלא את טופס ההזמנה המצורף תוך 10 ימים ורוכש את אלבום הרב הלפרט וחבריו יקבל חנם תקליט ארוך נגן מזמרת ליזה מינלי, כוכבת רדיו וטלביזיה אשר זכתה באוסקר על הופעתה בסרט קבארט.

58 ל"י לחודש
או־280.– ל"י במזומן

לכבוד
רחל צליל
מחלקת תקליטי רידרס דייג'סט – ת.ד. 45 סביון
רח' הר דפנה 26 סביון

נא לשלוח לי את אלבום הרב אלפרט לנסיון ל־10 ימים. אם מכל סיבה שהיא לא אהיה מרוצה מן האלבום, הנני רשאי להחזירו לכם תוך 10 ימים ולא אהיה חייב בלום. ואם אשלם מראש כדי לזכות בדמי המשלוח יוחזר לי כספי במלואו. אם אחליט לשמור על האלבום הנני פטור מהודעה נוספת ומתחייב לתנאי התשלום אותם ציינתי למטה, וחתימתי מהווה הסכמה לתנאי הרכישה המוצעים על ידכם.

☐ תשלום חד פעמי מראש; מצורף שיק בסך 280.– ל"י. דמי המשלוח והאריזה יהיו על חשבון החברה.

☐ תשלום חד פעמי; תוך 14 יום מקבלת האלבום אשלם סך 280.– ל"י ועוד 20.– ל"י לכסוי דמי המשלוח והאריזה. (סה"כ 300.– ל"י).

☐ קניה בתשלומים; תוך 14 יום מקבלת האלבום אשלם סך 58.– ל"י ואחרי כן 5 תשלומים חודשיים רצופים כל אחד בסכום של 58.– ל"י החל מן החודש שלאחר התשלום הראשון. (המחיר הכולל יהיה בסך 348.– ל"י הכולל 24% ריבית בנקאית, דמי טיפול וגביה בסך 5.– ל"י לחודש, ודמי המשלוח והאריזה).

שם המשפחה ....
שם פרטי ....
עיר .... מיקוד ....
רחוב ....
מספר הבית ....
מספר תעודת זהות ....
גיל ....
חתימה הכרחית ....

ההצעה בתוקף ל־30 יום מפרסומה ומותנית במלאי הסיובא.

תמונת השבוע הצגות בתיאטרון רודפות זו את זו. ציוני דרך בתיאטרון — מעטים הם, אחד למועד. השבוע העלה התיאטרון הלאומי „הבימה" את „מסע יום ארוך לתוך הלילה" של אוניל, בהשתתפותם של מרים זוהר, שמעון פינקל, מישה אשרוב ואלכס פלג. העלאת מחזה של יוג'ין או־ניל, גדול המחזאים של ארה"ב, היא לתיאטרון עדות למאמץ, להעזה, להתמודדות עם אתגר. והיא עשויה גם לחיות — ציון־דרך. (צילום: יעקב אגור)

„תצלום חובה" של מדינאי בדרך אל הפיסגה: „רוקי" חובק את הפי, בטיול בלווית כלבם, במעון־קיט בסיל־הארבור

כמה אתה שווה מר רוקפלר?

(המשך מן העמוד הקודם)

בהורת נשיא תהיה בידיו ההחלטה ה־סופית בהקצאת קווי תעופה בין־לאומיים לחברות תעופה אמריקניות — והנה ה־בנק של משפחתו הוא בעל־המניות ה־גדול ביותר של „נורתווסט איירליינס", המקיימת טיסות בשמי האוקיאנוס ה־שקט. בידי הבנק צרורות־מניות גדולים של 6 חברות־תעופה מתחרות. להוציא „איסטרן איירליינס" שיסד לורנס רוק־פלר, אחיו של נלסון.

אם ירצה הנשיא פורד שמחיר הנפט לא יעלה, יוכל לדבר אל סגנו שידבר אל משפחתו. בידיהם הצרור הגדול ב־יותר של מניות חברת הנפט „אקסון", ויש להם „נוכחות" מהותית עוד בשלוש חברות־נפט גדולות: „מוביל", „אמוי־קו" ו„סטאנדרט אויל קליפורניה".

אם בתורת סגן נשיא יסייר רוקפלר במזרח־התיכון, הוא עלול למצוא בחול את עקבותיו של אחיו דויד, שכיושב־ראש הבנק המשפחתי „צ'ייס מאנהטן" מייעץ לשייכים הערביים, היכן ישקיעו את כספם, את הממון הרב שמכניסות להם בארות־הנפט.

אינטרס בכל תחום

אם כנשיא יבקש רוקפלר מסוכנות הביון המרכזית האמריקנית מידע על בריה"מ־המועצות או של סין, ישאב נחת־רות מן הידיעה, כי התצלומים של מטו־סי הסיור נעשו במכשירים אלקטרוניים מתוצרת חברת „איטק", השייכת למש־פחת רוקפלר.

אם ירצה לדעת על הנעשה באמריקה הלטינית, שם בילה הרבה משנות נעו־ריו, יוכל לאסוף את המידע באמצעות חברתו שלו „אייבק", שמנהלה כעת הוא בנו רודמן. זוהי תשלובת קטנה שיש לה סניפים ביותר משלושים ארצות, וה־שנה הגיעה למחזור של יותר מ־300 מיליון דולאר: שיכונים וסופרמארקטים, קרנות־השקעה הדדיות לשיווק קפה, עו־פות ושימורי־דגים.

אם יציקו רשתות־הטלוויזיה לסגן־הנשיא רוקפלר, יוכל לפנות אל ידיד ב„צ'ייס מנהטן". לפי מחקר על בעלותן של חברות, שערכה ועדת משנה של הסנאט, יש בידי הבנק צרורות־מיעוט מכובדים של מניות רשתות הטלוויזיה „סי.בי.אס.", „אי.בי.סי." ו„אן.בי.סי." וגם מניות של „ניו־יורק טיימס" ושל „טיים־לייף".

יש מסים, ויש אקולוגיה ויש פיקוח ממשלתי על העסקים, ויש מחירים, ויש שערי־ריבית, ודיפלומאטיה בחו"ל ומל־חמה ושלום — המדיניות, שמאמצת לה הממשלה, מועילה או מזיקה לאינטרסים של משפחת רוקפלר כמעט בכל תחום של חיי אמריקה.

כאשר נבחר נלסון רוקפלר למושל מדינת ניו־יורק לפני 15 שנה, נפטרו הוא והמשפחה באופן דיסקרטי מכמה נכסים, שעלולים היו להביאו לכלל ה־תנגשות מצפונית. לדברי מקורבי־המש־פחה היה אחד הנכסים האלה חברת ה־חשמל הגדולה של ניו־יורק „קונסולי־דייטד אדיסון" — אף שבענין זה הציקו לרוקפלר עוד במשך שנים. עוד נכס כזה היה חברת „יונייטד ניוקליר", שהמשפחה קנתה אותה משום שנלסון התלהב לעניני אנרגיה אטומית. בהיותו מושל הקים במדינת ניו־יורק מוסד ממ־לכתי כעין ועדת האנרגיה האטומית האמריקנית (שהיא מוסד פדראלי), ו־מנהלי העסקים של משפחת רוקפלר מ־כרו בלי רעש את מניות „יונייטד ניו־קליר" של המשפחה.

בעייתו של סגן לא־נבחר

אולם במשרה פדראלית קשה מאוד לשער, איך יוכל רוקפלר לנתק עצמו מן האינטרסים עצומי־הממדים הכפופים למשפחתו. כלום יוכל למסור לקרן־נא־מנות סמויה את „מרכז רוקפלר" — ה־שלובת רבי קומות בלב מנהטן ששווייה מיליארד דולר? כסגן נשיא או כנשיא לא יוכל לפסול עצמו כל אימת שבנק „צ'ייס מנהטן" עלול להיפגע בגלל איזו החלטה של מדיניות — אם יעשה זאת, יישאר מחוסר עבודה.

אולם העושר של רוקפלר חורג מן התחום של שאלת ניגודי אינטרסים. רוב הבריות מניחות שלרוקפלר כבר יש מ־מון רב כל כך, עד שלא יעשה מעשים מפוקפקים כדי להוסיף הון. בעצם ה־בעייה היא להיפך: איזו השפעה עשוי כוח כלכלי זה להשפיע על הממשל ועל הפוליטיקה, אם יצורף אל סמכויות ה־נשיא. למשל, מה יעשה פקיד־רשות בדרג בינוני בדעתו, שמעשיו נותנים אותותיהם ברכוש משפחת הנשיא? ה־יוכל סינאטור או חבר בית הנבחרים לעמוד בפני העוצמה המשולבת של ה־בית הלבן ושל הבנק השני במעלה ב־וולסטריט, שלא להזכיר כל אותן ה־חברות העושות שם עסקיהן?

אלה השאלות, שהקונגרס דן בהן כ־עת, ועליו להחליט, אם יש להן תשו־בות. זוהי פרשת־דרכים מיוחדת במינה. רוקפלר נאלץ לעמוד בבחינה מדוקדקת מצד הקונגרס, כיוון שלא נבחר, אלא מונה לתפקיד סגן הנשיא על פי ה־תיקון ה־25 לחוקת ארה"ב. שום פולי־טיקאי רב־עושר עדיין לא הלך בדרך זו. עד כה היה לארה"ב רק סגן־נשיא אחד שלא נבחר, הוא הנשיא הנוכחי ג'ראלד פורד. בעת הדיון באישור מי־נויו אשתקד בדק הקונגרס את עניינו הכספיים האישיים שלו בשבע עיניים. אולם חוקרי הקונגרס אין להם שום תקווה שיוכלו לעשות בדיקה כזאת אצל רוקפלר, היא עלולה להצריך חודשים ואולי שנים.

מאביר־שודד - לנדבנות

כמובן זוהי תמונה גסה של העוצמה הכלכלית של משפחת רוקפלר, וקרוב לוודאי שהיא הסרה לא פחות משיש בה. במשך שני דורות נשתנה ונתחלף הרכוש הגדול, שהוריש ג'ון רוקפלר הראשון, פוצל והוסוות בבדלים־רבדים של קרנות־נאמנות ושל חברות שמניותיהן בידי המשפחה — בתנאים שאין החוק מחייב פירסום דו"חות ואיש אינו מפרסם דו"חות מרצונו, וכל השאלות נידחות בנימוס.

גלגולות של המשפחה שמת קץ לרמות של אביר־שודד שהיתה לאבי המשפחה. קרן „סטאנדרד אויל" הנודעת לשמצה, שיסד ג'ון ד. רוקפלר הראשון, פוצלה למצלים רבים על פי פסיקה של בית המשפט העליון ב־1911. בשנת 1930 קנתה המשפחה ארבעה או חמישה אחוזים של „צ'ייס בנק" — שהוא מספיק לשליטה בו. מכאן ואילך יצאו למשפחה מוניטין בתרומותיה, באמצעות חצי תריסר מוסדות צדקה, למטרות בריאות, חינוך, זכויות האזרח, שימור הסביבה ופיקוח על הילודה ושאר מטרות תרומיות.

אולם הרכוש הפרטי ישנו, אלא שהוא נראה פחות. נלסון, ארבעת אחיו ואחותו — כל אחד ירש ירושה לעצמו וגם קיבל קרן נאמנות שהוא נהנה מפירותיה. בהיוולד דור רביעי למשפחת רוקפלר, נוסדו קרנות־נאמנות נוספות. לכל אחד מבני המשפחה יש בתים, או מכוניות, או בתי נופש בערי נופש בים הקאריבי — הכל לפי הטעם האינדיווידואלי.

אבל הניהול של כל כספי רוקפלר עודנו מרוכז במקום אחד, משרד־השקעות „משפחת רוקפלר ושותפיה" מטפל ב־מבוך של קרנות־נאמנות והחשבונות ב־בנקים, על פי הנחיות מאת האחים.

27 מיליון דולאר

בראש המשרד עומד ג'. ריצ'ארדסון דילוורת, אחיינו של מי שהיה ראש העיר פילדלפיה. כאשר כלול שמו של דילוורת ברשימה של חברי מועצת מנהלים — כגון של רשת חנויות הכל־בו „מייסי" או חברת „קרייסלר", או כדומה — מניחים אנשי הבורסה שתפקידו להשגיח על כס־פים של רוקפלר.

נציגי־רוקפלר אחרים מאותה קבוצה חברים במועצות המנהלים של חברות, שבהן יש למשפחה חלק במישרין.

האימפריה הרוקפלרית איננה בניין מונוליטי המושתת על מחשבה אחת. כל אח משקיע את כספו במפעלים שלו, ובדרך כלל מצטרפת אליו המשפחה, אם המפעל משגשג. אחדים מהם מגלים כשרון יוצא מהכלל בתוספת רכוש, וכמובן גם בפיזור תרומות.

נלסון, שמעליד העיסקים מועטים ב־אומן יחסי, הוא הפוליטיקאי שבמשפחה. הוצאותיו הראוותניות ביותר נעשו לצורך מערכות־הבחירות שלו. אחד המוסדות ערך מחקר והגיע לכלל אומדן, שהוצאו־תיו על מערכות־בחירות במדינת ניו־יורק ובארה"ב כולה למן 1952 עולות על 27 מיליון דולר.

„מרכז רוקפלר" הוא אבן־החן המבהיקה

את הפי („אושר"), אשתו השניה, נשא נלסון רוקפלר ב־1963, והיא ילדה לו שני בנים. לפני שבוע, בעקבות בדיקה, נעשה להפי ניתוח כריתת שד.

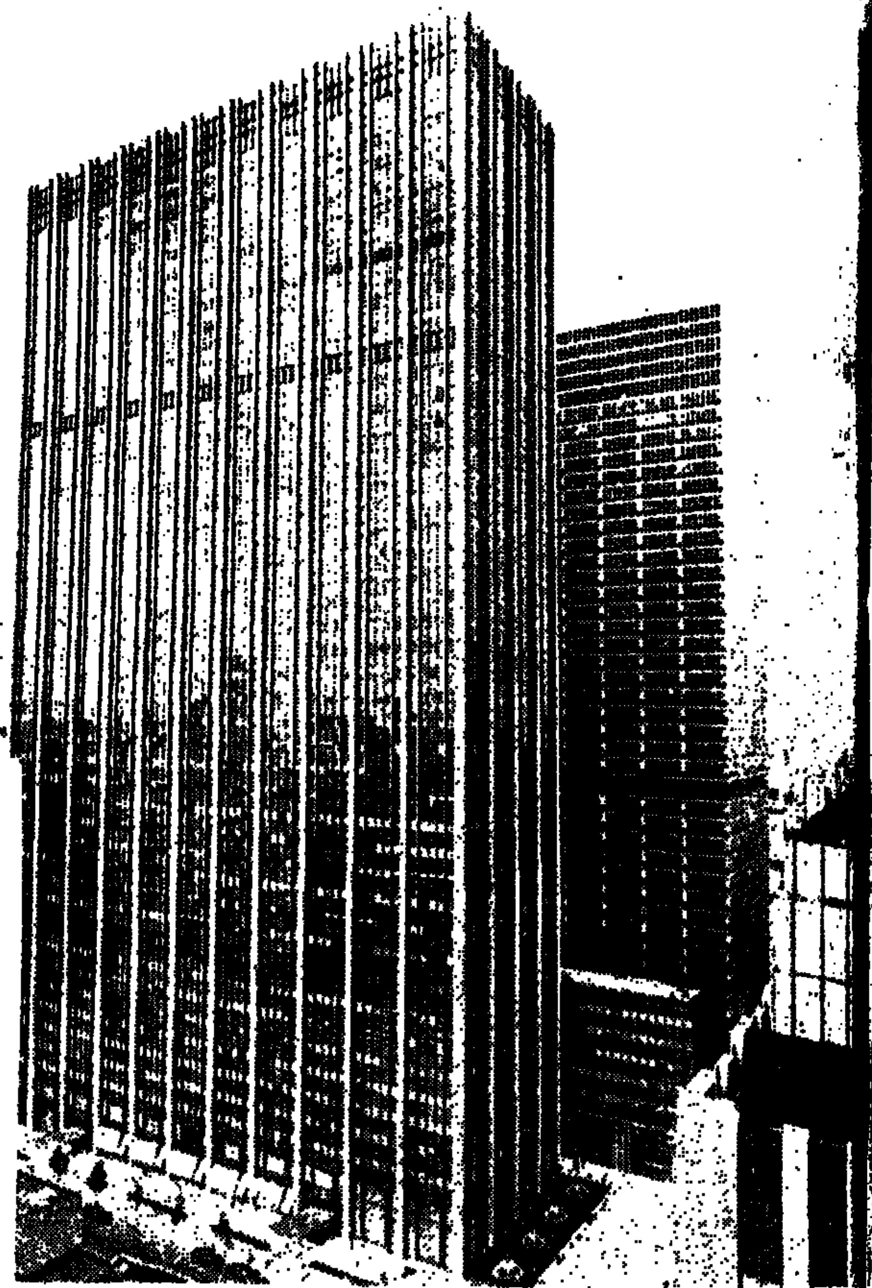

בנין „טיים־לייף", בן 48 קומות, חלק מ„מרכז רוקפלר": את השווי אין לאמוד

ביותר בכתר המשפחתי של מפעלי רוק־פלר. זהו מבוך של 21 גורדי־שחקים על שטח קרוב ל־100 דונם בלב מנהאטן. זהו גם המפעל העסקי הפרטי הגדול שבעולם.

מאגר של ממון

הערך האמיתי של נכס זה ידוע רק לבעלי המניות (ארבעת האחים רוקפלר שנשארו בחיים — נלסון, ג'ון ד. השלישי, דויד ולורנס — אחותם אבי ויורשי אחיהם וינתרופ שמת אשתקד) וקומץ בנקאים בוולסטריט. אך יודעי־דבר בקרב מתווכי המקרקעין בניו־יורק אומדים את הערך של הקרקע והבנינים של „מרכז רוקפלר" במיליארד דולאר.

„מרכז רוקפלר" עצום מכדים כל כך, עד שלא כולו שייך למשפחת רוקפלר. כ־48 דונם, שעליהם ניבנו 14 הבנינים הראשונים, שייכים לאוניברסיטת קולומ־ביה. לשטח זה נערכה שומה חדשה, זו הפעם הראשונה זה 40 שנה. והקרקע בלבד הוערכה ב־180 מיליון דולאר. ה־בנינים הראשונים על אדמת האוניברסיטה שייכים לחברת „רוקפלר צנטר"; ואף ששוויים פחות משווי הקרקע (כיוון שה־קרקע פונה לשדרה החמישית, והבנינים בני ארבעים שנה), אין שוויים נופל הרבה משווייה: כ־160 מיליון דולאר.

„השטח החדש" של „מרכז רוקפלר", השייך למשפחת רוקפלר, פונה לשדרה הששית. בני המשפחה עשו בינם הסכמים בדבר הבעלות והניהול של הבנינים.

(סוף בעמ' 44—45)

מתן בסתר

אם עומדים כספים לרשות פוליטי־קאי, הרי זאת ברכה לו. אך אם יש בידי פוליטיקאי הון כה עצום ואדיר כמו בידי נלסון רוקפלר — עלול הדבר ליהפך לקללה. דבר זה מסתבר עתה, כאשר ועדת הסנאט ה־אמריקני חוקרת ומחטטת בשורת של מתנות ומענקים שרוקפלר פיזר לידי מקורביו — ויש אומרים, שמכאן יצ־מחו קשיים באישור מינויו כסגן־נשיא ארה"ב.

והרי אחדות מן המתנות, המעור־רות פיקפוקים בלב הסנאטורים.

● קיסינג'ר: בעת שהיה פרופיסור בהארוארד, עבד קיסינג'ר כיועץ בשביל רוקפלר, במשך 13 שנה. ב־ראשית 1969, כאשר עמד להתמנות ליועצו של ניכסון לעניני בטחון לאו־מי, נתן לו רוקפלר מתנת פרידה, בסך 50 אלף דולר, „לאות ידידות והערכה". קיסינג'ר, אחר שהתייעץ עם פרקליטי הבית הלבן, הפקיד את הכסף בתור קרן לשני ילדיו. הוא שילם מס־הכנסה על הסכום שקיבל. עד לא מזמן לא נתגלה כל הענין ל־איש.

● רונאן: בעת שהיה ראש שרו־תי העבורה, במשך 14 שנות המוש־לות של רוקפלר במדינת ניו־יורק, לקח ויליאם רונאן הלוואות רבות מידי ה„בוס" שלו. ב־1968 נהיה רונאן ראש שרות התחבורה המטרופוליטני של ניו־יורק, בשכר של 75 אלף דו־לאר בשנה. הוא פרש במאי השנה, בעת שרוקפלר לא היה עוד מושל. ימים אחדים לפני שנתמנה לראש רשות הנמלים של מדינות ניו־יורק וניו־ג'רסי, ללא משכורת, ביטל לו רוקפלר את חובותיו, שהסתכמו אז כ־510 אלף דולאר, ואף שילם מס בסך 331 אלף דולאר על ביטול־חוב זה. רשות הנמלים מפעילה גשרים, מנהרות, שדות תעופה ועוד, בסכומים אדירים, והיא עובדת עם בנקים שו־נים, ובכללם „צ'ייס מאנהאטן", ש־בראשו עומד דייוויד רוקפלר. כאשר נשאל מה עשה תמורת המתנה, השיב רונאן: „אמרתי תודה רבה".

● מורהאוס: ג'אדסון מורהאוס, שנים רבות עוזר נאמן לרוקפלר, שי־רת שמונה שנים כיו"ר המפלגה ה־רפובליקנית בניו־יורק, בלי משכורת. ב־1960 קיבל מרוקפלר הלוואה בסך 100 אלף ל"י. שש שנים אחרי כן ני־דון על שוחד. רוקפלר המיר את עונשו של מורהאוס, שחלה בינתיים בסרטן, ב־1970. החוב, שעמד אז על 86 אלף דולאר — בוטל.

● לוג: מתכנן ערים מעולה, אדוארד לוג, נקרא על־ידי רוקפלר ב־1968 לניו־יורק, לארגן ולנהל את רשות התיכנון העירוני של מדינת ניו־יורק. אחד ה„סתיוונות" היה — מתנה בסך 31 אלף דולאר. כן הלווה לו רוקפלר 145 אלף דולאר, לקניית דירה בבית משותף. מסכום זה הוא החזיר כבר 45 אלף דולאר — ול־דבריו, הוא מתכוון להחזיר גם את היתרה.

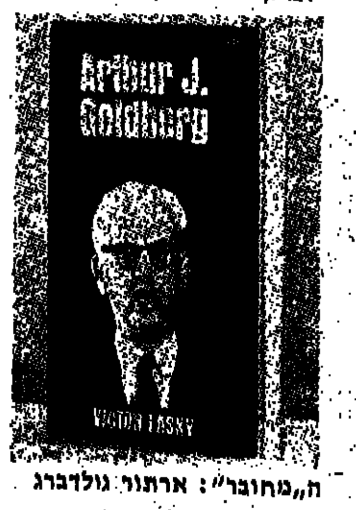

ה„מחובר": ארתור גולדברג

המחבר: ויקטור לאסקי

בתשובה למכתבו של סנאטור קא־נון, שביקש מידע מפורט וכולל, כתב רוקפלר, כי נתן ל־18 איש; פקידי ציבור בעבר ובהווה או עובדי צוותו, סכום של מיליון ו־778 אלף דולאר. על סכום זה שילם 840 אלף דולאר מסים.

● הספר: פרשה מביכה אחרת נו־געת לספר על ארתור גולדברג, מי שהיה שר העבודה בממשלת קנדי, שופט עליון ונציג ארה"ב באו"ם. הוא „רץ" בבחירות למושל ניו־יורק, מול רוקפלר. הספר, לקט פשטני של קט־עים גזורים וקטעי קישור, מתאר את גולדברג כבלתי־מוכשר למשול במדי־נה זו. המחבר, ויקטור לאסקי, קיבל בעד עבודה של ארבעה שבועות — 10 אלפים דולאר, מתוך 60 אלף דו־לאר שהשקיע ב„מפעל" לוראנס, אחיו של נלסון רוקפלר. הכל בוצע בידי ג'ון וולס, פרקליט, אחד מעוזריו של המושל רוקפלר. וולס מצא מו"ל, ש־הסכים להדפיס 116 אלף עותקים — ו־100 אלף נקנו מיד על־ידי חברה שהוקמה למטרה זו, במימון כספי רוקפלר, שהוזרמו בהסוואה דרך משרד פרקליטים בפילדלפיה. רוקפלר פירסם עתה הודעה, כי „ידע באופן מעורפל בלבד" על הספר, וכי אילו נועץ אחיו עמו, היה מייעץ לו למשוך ידו מכל הענין. איש אינו יכול להסביר, מדוע לא ניכה לוראנס רוק־פלר מהצהרת מס־ההכנסה שלו את ההפסד של 52 אלף דולאר, שהיה כרוך בהוצאת הספר, אשר הולך ב־אסיקות־בחירות של רוקפלר.

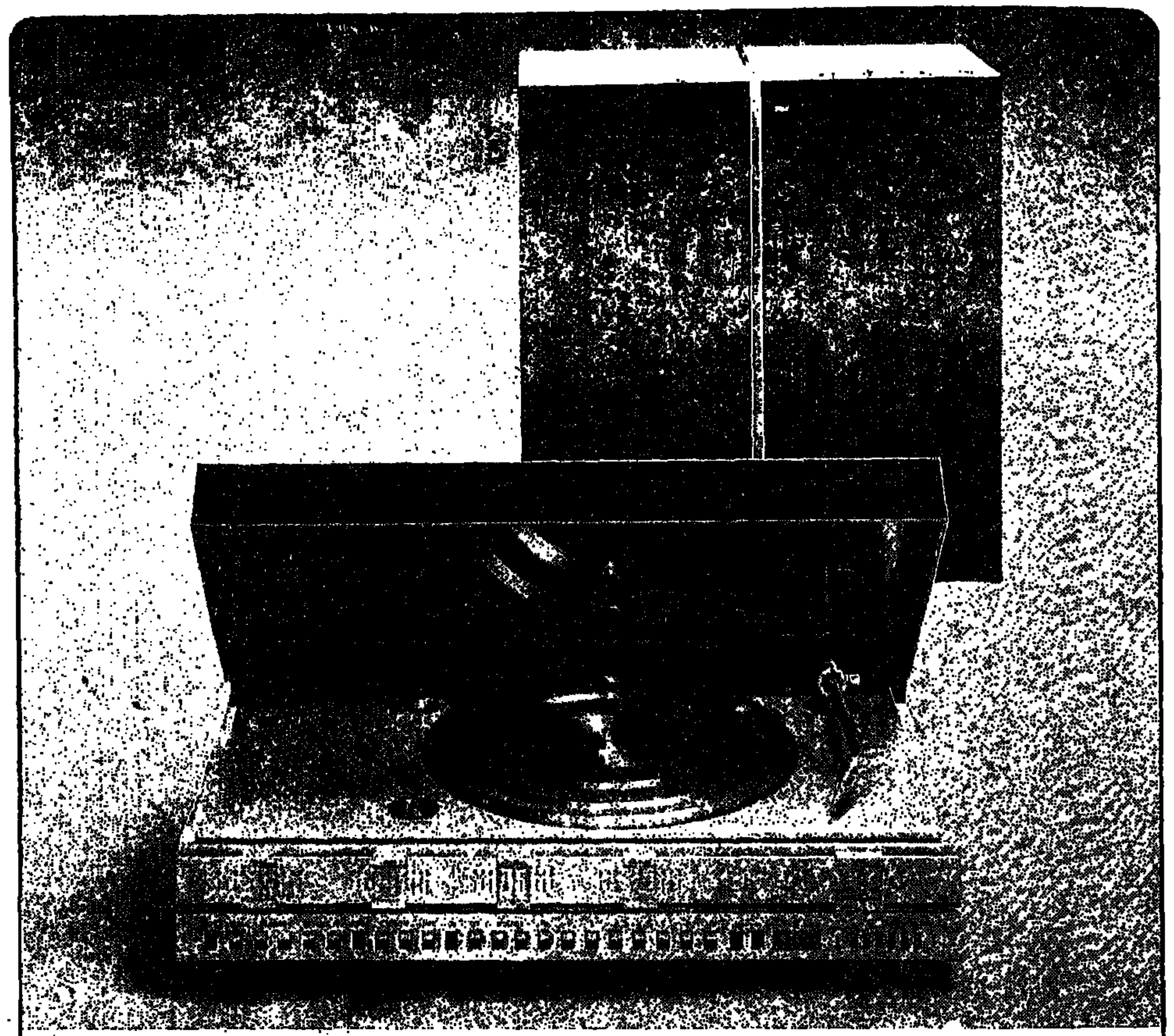

BEOCENTER 3500

הקומפקטית-האצילית מבית המלוכה הדני

B&O

אכן, זאת ההגדרה הראויה ל-BEOCENTER 3500 המערכת הסטריאופונית הקומפקטית של בי-אנד-או. הבט בה ותבחין מיד בעיצוב הדני המקורי, בגימור הקפדני ובשילוב המוצלח של מספר מרכיבים ביחידה קומפקטית אחת. המערכת הסטריאופונית BEOCENTER 3500 משלבת בתוכה מגבר סטריאו HI-FI 150 M.P.W., רדיו FM ופטיפון משוכלל.

כשהנך רוכש BEOCENTER 3500 אתה חוסך במקום, נמנע משימוש במעבירים ובמערכת חוטים מסורבלת ומעל לכל — אתה נהנה מצלילים באיכות גבוהה, ברמה שניתן להפיק רק מאחת המערכות הסטריאופוניות של B & O.

BEOCENTER 3500 — מופעלת באמצעות לוח פיקוד המכיל לחצנים וזחלנים, 6 תחנות FM קבועות מראש ומערכת נורות לבקרת כל הפעולות.

הפטיפון — אוטומטי ולראש, מחט יהלום הפועלת בלחץ נמוך של 1.25 גרם. הפקת צלילים גם במימדים אמביופוניים. לעולים מכל הארצות, הזמנות גם בלירות ישראלית.

הכנס לאחד מבתי המסחר המורשים שלנו, לשמוע לראות ו... להנות.

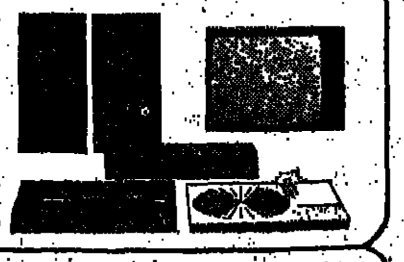

רויאל אלקטרוניקס

נציגים בלעדיים לישראל של Bang & Olufsen a/s דנמרק.
חיפה, רחוב הנמל 48 ת.ד. 1159

סוחרים מורשים:
תל־אביב: „סטריאו", בן־יהודה 246; „אולטרא־סטריאו", אבן־גבירול 23; „סטריאו ספורט", בן־יהודה 8. **ירושלים:** „רדיו לוי", שמאי 17. **חיפה:** „סלון מחיר", הנביאים 17; „רדיו ריבר", הרצל 25; „צלילים", שד' הנשיא 54; „צליליטון", יחלוץ 67. **קרית־מוצקין:** „פלג בע"מ", שד' השופטים 13. **תל־חנן:** א.י. קולס בע"מ, מרכז מסחרי. **עפולה:** אחים שטראוכלר, תחנת אגד. **נתניה:** אחים פיקס, הרצל 51. **רמת־השרון:** „סיגנל — מרכז הסטריאו", סוקולוב 60. **פתח־תקוה:** „בן עמי בע"מ", חובבי ציון 29. **גבעתיים:** „בנק — חשמל ואלקטרוניקה", סירקין 15א'. **חולון:** „ערוסי", שנקר 42. **בת־ים:** „סלון הנשיא", בלפור 37. **רחובות:** „אלמור", הרצל 208. **אשקלון:** „סלון קלמן", רח' הרצל 10. **באר־שבע:** „מרכז המוסיקה", שד' ק.ק.ל. 197.

גרפיקה א' ...

אחרונה חביבה לקיץ 74 נבחרה נורית קלאוזנר מקרית ים להיות

המלכה של גולדסון!

נורית מקבלת טלויזיה "זניט" הטלויזיה הנמכרת ביותר בעולם.

שעון זכיט יקר ערך הוענק לנורית

נורית לפני הטיסה מתל־אביב ועד מעל לגג ביתה בקרית־ים וחזרה.

נורית נפגשת לפי בקשתה עם השחקנית רבקה מיכאלי, המופיעה עתה בהצגת יחיד מצליחה בשם "ישעות נוספות". הפגישה נערכה בביתה הנאה של רבקה מיכאלי בתל־אביב.

במפרשית של המריגה בתל־אביב יצאה נורית לשיט מול חופי תל־אביב

מבצע המלך של גולדסן לקיץ 74 הסתיים

לכל אלפי המשתתפים ולכל מאות הזוכים שלוחה ברכת גולדסן, שהעניקה לכולכם קיץ קריר מרענן טעים ותוסס.

גולדסן אשכוליות ותפוזים גולדסן אורנג'דה, לימון, ליכוונדה וגולדסן קולה

א. אריאלי

ספל קפה עם רב-סרן ברוך מפקד בשריון

בלי ציונות - אני פשוט אוהב את חיי הצבא

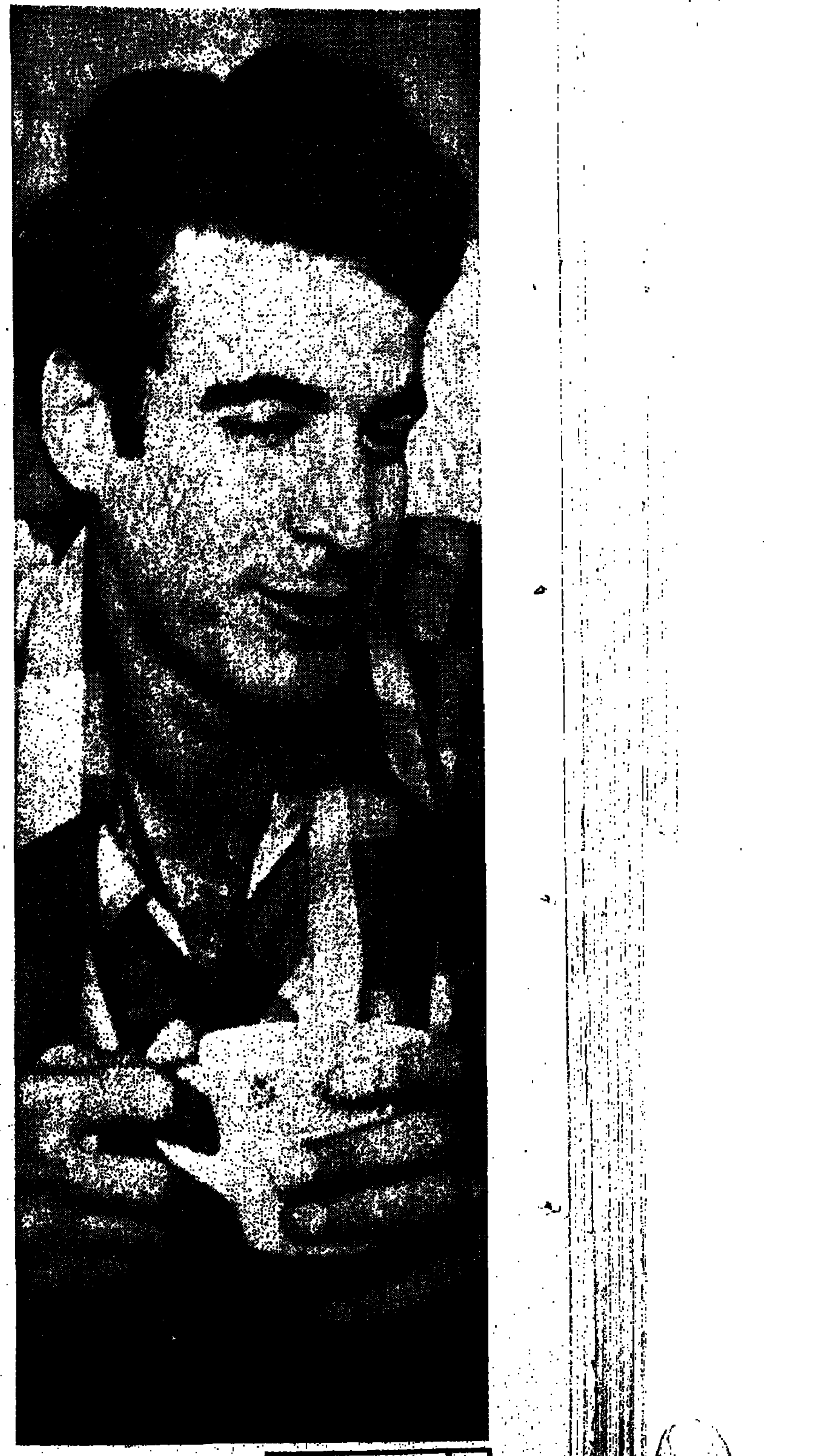

רב־סרן ברוך: צה"ל מבוגר יותר, רציני יותר — ובלי אשליות

מאת דב גולדשטיין
צילם אסף קוטין

דרך חינוכו של רב־סרן ברוך לא היתה מפיקה שבחים מפיו של הסופר ס. יזהר. לא יפה לה־גיד, אבל עובדה: חינכו אותו על ערכים. בבית, בכפר מל"ל, על ערכי הגבורה היהודית בתקו־פת השואה, עם שני סמלים חיים — אבא, שהיה לוחם בצבא הא־דום; אמא — פרטיזאנית עטורת כתרי־גבורה ביערות של פולין.

מה שהחסיר הבית — מילאו תנו־עת הנוער, השומר הצעיר, ובית־הספר: הגנה ופלמ"ח והתיישבות והקרבה למען העם והארץ, סלים גדושים של סמלים ממחישים, שה־ילדים הצעירים התרפקו עליהם.

„אתה יודע מה היה החלום שלי? — משיח ברוך בתמימות ובחן — היה לי חלום גדול, שליווה אותי ב־משך שנים. היה לנו מורה בבית־הספר בכפר מל"ל, ,רק' מורה להת־עמלות. היה מפליא בסיפוריו. אחד הסיפורים החביבים שלה, היה, שבימי ה,הגנה' הוא היה ,אורב' לתלמידים מצטיינים בפרדסים של הכפר, מגיח מ,מארב' ומגייס אותם לשירות ה־,הגנה'. אני הייתי או די מבוגר ל־דעת, שיש לנו כבר מדינה עצמאית וה,הגנה' חדלה לפעול, וכל בחור, כאשר מגיעה שעתו, מגייסים אותו לצבא, רוצה או לא רוצה. אבל כל הידיעות האלו לא הפריעו לי לחלום לילות שלמים, איך אני הולך הביתה, בשעות הערב, ומתוך הפרדס מגיח איש, והוא מגייס אותי ל,הגנה'. ואני הצעיר הכי מאושר בכפר מל"ל, איש לא ישווה לי".

„עולם של דמויות"

איש לא הגיח מעלטת הפרדסים. איש לא גייס את ברוך ל„הגנה", ובכל החלומות הוסיף לחלום: לחי־דמות לאבא בצבא האדום, לחקות את מעלליה של אמא הפרטיזאנית. לימים נתעשר „עולם־הדמויות" שלו: אריק שרון חי וצמח מול ביתם, ארג את „אגדת 101" של הצנחנים, שילהב את הדמיון, התייצב בראש כל הדמויות, שהנער הצעיר ביקש לחקות.

אחר־כך האכזבה, על שני ממדיה: קצר־רוח להוציא את שנתו ה־18 ולהתגייס לצה"ל, אומרים לו, ב־1965, שעליו לגמור את לימודיו, כהנדסאי־קירור, בבית־הספר „אורט". מקבל את הדין במורת־רוח. מסיים את הלימודים ואומר למפקד־הגיוס, בארשת של מגשים חלום ישן וטוב, את מלת־הקסם: „לצנחנים!" אומ־רים לו: „לא, חביבי; לא צנחנים. אתה הנדסאי־קירור, אתה הולך ל־עסוק בצה"ל במקצוע שלך, בחיל האספקה!"

ברוך, אולי לראשונה בחייו, התקומם. נאבק נגד „הגזירה הרעה". הרעיף תחנונים על כל אוזן: לא כזה לא מכובד. לא שזה לא חשוב. לא שזו פחיתות־כבוד. אבל הוא מוכרח לשרת ביחידה קרבית ועל הצנחנים חלם בכפר מל"ל, בפרדסים, מול אריק שרון; וכך התחנן, וכך צמח, ושלא יכריחו אותו לשרת ב־חיל האספקה.

לשווא. אוזניים אטומות.

„ירדתי לחייהם. ניסיתי את כל ה,טריקים'. נזקקתי לכל מיני פרו־טקציות". אבל רק במלחמת ההתשה באו המאמצים השקדניים שלו על שכרם: אמנם לא לצנחנים, עד כדי כך לא עמד לו המזל הטוב, אבל נסללה הדרך אל השריון, וברוך צט על המציאות ונפרד מחיל־האספקה והלך — באיחור — להגשים את החלומות הקרביים שלו.

— ברוך, עברת מסלול־הסבה קשה, מרוך אל השריון?

קשה ומלא־סיפוק ואתגרים. עשי־תי את המסלול לכל אורכו, כל ה־קורסים, כל ההשתלמויות. הענוג לא־נורמאלי. ההסתגלות לא היתה קשה. עשיתי את הדברים בהתלהבות. למ־דתי להכיר את השריון והתאהבתי בו.

ימי קרב ותיסכול

— הספקת עוד להילחם במלחמת התשה?

כן, לקראת סופה. זו היתה תקופה קשה, שבה יכולתו של השריון לא באה לכלל ביטוי. היו לנו ימי קרב רבים, סיורים קשים, מארבים. בסך־הכל היתה איזו תחושה של תיסכול, שיש לנו הכוח לשים קץ להתשה הזאת, להקזת־הדמים חסרת־התכלית, על־ידי ניצול סגולות הלחימה שלנו. אבל לא עשינו זאת.

— האם, אני מבחין נכון בנימת דבריך, שאתה סבור, כי במלחמת ההתשה צה"ל לא ניצח, וכך נסללה למצרים הדרך אל מלחמת יום ה־כיפורים?

הכל דיברו אז על הנצחון שלנו. הכל גרסו, כי הנצחון הזה הוא ש־גרם לנאצר לבקש הפסקת־אש, וכ־אילו להעתר ליוזמה האמריקנית. אני לא ראיתי את הנצחונות. לא, לא ראיתי אותם! וכאשר, כתוצאה מ־הפסקת־האש, בחסותה, קידמו המצ־רים את הטילים שלהם לתעלה, ויצ־רו שם איזור מוגן מפני פעולת חיל־האוויר שלנו, היה ברור, לי ולאח־רים, שלא אנחנו ניצחנו במלחמת הזאת.

ועוד דבר היה ברור לי אז: שעם ישראל, בגלל אופיו ובגלל התסבו־כת הבינלאומית, לא ייצא למלחמת במצרים, בגלל הפרת הפסקת־האש וקידום הטילים. זאת ידעתי בוודאות.

— הגירסה המקובלת על הכל הי־תה אז, כי ישראל לא תסכים לעוד מלחמת התשה אחת...

לא האמנתי ב„גירסה"

כן, זו היתה הגירסה, ואני ידעתי בוודאות מוחלטת, שלהכרזה זו אין כיסוי. ישראל תמיד נגררה למלחמות התשות לפני יום הכיפורים ואחריה, ונמנעה לעשות שימוש מלא ב־כוחה, כדי להוכיח לערבים, שהם — ולא אנחנו — אינם יכולים לעמוד במלחמה, שכוונתה להקיז את דמנו בלי להשיג כל צורה של הכרעה ב־מלחמה. לישראל אסור היה להיגרר לדרך מלחמה זו.

יכול להיות, שבנסיבות המלחמת ההיא לא יכולנו לגרום להכרעת ה־קרב. אבל יכולנו ליצור מצבים של קרבות, שיש בהם נצחונות ברורים ומכות קשות למצרים. אסור היה לנו להיצמד אל קו המעווים של התע־לה. יריות משני הצדדים, בלי מגע פיזי בין הצבאות ובלי לנצל את ה־יתרון העצום שלנו בקרבות־תנועה, וזהי בדיוק המלחמה הנוחה למצרים והפחות־נוחה לנו. היינו צריכים ל־הפוך את סיני כולו לאזור קרבות תנועה, ולא להיצמד אל הדוקטרינה של „אף שעל", במובנה הצבאי.

— בהערכתך זו, האם הרחקת לכת עד כדי הנחה, כי תוצאת הפסקת האש וקידום הטילים המצריים מיב־לים אל המלחמה הבאה?

לא, לא חשבתי כך ולא הרגשתי כך. אני הקטן, ככל האחרים, והגדו־לים ממני, חשבתי, כי המלחמה רחו־קה, שהיא לא תפרוץ, כי הערבים אינם מסוגלים להילחם בצה"ל. אני, כמו כולם, קיבלתי בבטחון את ה־אמירה הרווחת, שאם הערבים ינסו — „ירחם עליהם אלוהים", שצה"ל „ינפנף אותם בקלות".

„האשה רוצה אותי יותר בבית... וגם הילדה... אני בא אחת לשבוע, לא תמיד... והיא מעודדת אותי להשאר"

שאלה - ותשובות לה

— מתי חתמת לראשונה לשירות־קבע?

חתמתי עם המעבר לשריון, לשלוש שנים, והמשכתי לחתום עוד ועוד.

מתי חתמת לאחרונה?

לפני חודש.

— מדוע? אני יכול להציע לך כמה תשובות מקובלות: „מי אם לא אני?" „צה"ל זקוק לי", „אנחנו הולכים למלחמה קשה וצריך להת־כונן"...

לא, לא אף אחת מהתשובות האלה. בלי ציונות ובלי להעמיד פנים של הקרבה ושל ויתור על מה שבאמת הייתי רוצה לעשות; וכמה קשה לי לחיות את החיים האלה. בלי כל זה, התשובה שלי היא אולי קצת מגו־חכת, מאוד לא מקובלת, לא לאו־מית: אני אוהב את החיים האלה! אני אוהב לעסוק במה שאני עוסק!

— אתה יכול לפרט מעט בבקשה?

כן. אני אוהב את האנשים בשריון. אני אוהב את ההתמודדות עם בעיות אנושיות, במערכת המורכבת הזאת. אני אוהב ללמד שיטות חדשות ול־הנחיל אותן לחיילים. אני אוהב ל־ראות את האנשים הצעירים, באים לשריון, ילדים. ולראות אותם מת־בגרים תוך שירותם, נוטלים אחריות, נעשים גברים. אני אוהב לראות טנ־קים נוסעים, מרימים ענני אבק, ולש־מוע את נהמתם, ולחוש את העוצמה הכבירה שהם מבטאים. אני אוהב את המסגרת ואת האחריות ההדדית ואת ההרגשה הזאת של שותפות גדולה.

האהבות - והחשבון

— איך כל האהבות האלו מסתד־רות עם רמת־חיים, עם רווחה, עם הנטייה הקיימת של האנשים הצעי־רים לעשות למען ביתם?

מתשוקה אחת אני פטור: אין לי כל כוונה להיות איש עשיר. זה סתם לא מעניין אותי. יש לי דירה, אוכל, מכונית. יש לי חיי חברה. יש לי אשה וילדה בת ארבע — אהובות. אחרי התוספת האחרונה, אני מביא הביתה אלפיים ומאה לירות לחודש, נטו. זה בהחלט מניח את הדעת. אין שום בעיות.

— וההתרחקות מהבית?

כן, זו בעייה. אני נמצא רחוק, בסיני. אני חי באוהל. זה בסדר. אבל אני בא הביתה רק אחת לשבוע, וגם זאת לא בקביעות.

— והאשה, קצת מטרטרת?

ישנן עליות, ישנן ירידות. היא רוצה אותי יותר בבית וגם הילדה זקוקה לי. אבל מעולם לא אמרה, שאעזוב. זה — לא! היא יודעת, שלא אוכל לעזוב: היתה רוצה אותי קרוב יותר הביתה. זה — כן. אבל היא מעודדת אותי להישאר בשריון, מפני שהיא יודעת כמה אני אוהב אותו.

— ברוך, צה"ל של היום, צה"ל שחדל אולי להרתיע את האוייב וצריך להיערך לקראת הנצחון במלחמה ה־באה, שונה מצה"ל שלפני מלחמת יום הכיפורים?

שאלה מהופכת

צה"ל הוא עדיין צבא מרתיע. מאוד מרתיע. אלמלא היה, היתה המלחמה פורצת מחר, ואולי עוד אתמול. ה־מלחמה הזאת בכל זאת נגמרת בק"מ ה־101. בוא לא נשכח את זה. בוא נזכור, כי באחת הפגישות בק"מ ה־101 אמר אהרן יריב לגמאסי המצ־רי: „יש איזו משמעות לזה, שאני בא לפגישה אתך בהליקופטר, ואתה מגיע במכונית פרטית. המרחק מ־ירושלים לק"מ ה־101 ומקאהיר ל־ק"מ ה־101..." כן, צה"ל השתנה. הוא מבוגר יותר. רציני יותר. מוכן יותר. הוא נעשה צבא בלי אשליות. הוא רואה הכל בבהירות רבה. אבל אולי מותר לי לרגע להפוך את ה־סדר ולשאול אותך משהו?

— מותר. שאל, בבקשה.

רציתי לשאול אותך: תמיד שוא־לים האזרחים: האם צה"ל השתנה? האם הוא יהיה מוכן טוב יותר? זו שאלה לגיטימית בהחלט. אבל לאיש צבא מותר פעם לשאול: האם ה־עורף השתנה? האם אתם ה־אזרחים, השתניתם? האם אתם מבינים שאי־אפשר לחיות כמו שה־אתם חיים ואי־אפשר לחשוב כפי שאתם חושבים ואסור להמשיך לחיות אחרי המלחמה, כמו שחייתם לפניה? האם אתם מבינים, שהעורף אינו יכול לחיות חיים נורמאליים, כאשר המצב הוא כל־כך לא־נורמאלי? האם אתם

(המשך בעמוד 37)

אנדרטה לשואה ולתקומה — היכן המקום הראוי לה

מאת **אהרן דולב**

צילם אסף קוטין

בסוגייה הרגישה, מה מקום השואה וזכרה בריקמת החיים של הגדול בכרכי ישראל — משיב ראש עיריית תל־אביב, שלמה לחט, תשובה משלו. הוא אינו גורס הכרח, שזכר השואה יהיה מקופל בכל רבדי חיינו. מר לחט סבור, כפי שהתבטא, כי אין לערבב יגון בשמחה.

במה דברים אמורים? על מגרש רחב־ידיים, אי־שם בשכונת רמת־החייל, מוטלות בחול, תחת כיפת השמים, זה שנה ומחצה, שלוש שלדות פלדה אל־חלד ענקיות, כאבן שאין לה הופכין. אלה הם אבריה המרכזיים של אנדרטה לשואה ולתקומה, יצירת הפסל הישראלי יגאל תומרקין.

תיכנון האנדרטה וביצועה נמשכו כשנה, ועלו כ־800 אלף לירות מכספי קרן תל־אביב לספרות ולאמנות. מימונה נתאפשר בתוקף החלטת משנת 1971, שקיבלה מועצת העירייה (הקודמת), אשר הועידה את חלקה הדרום־מזרחי של כיכר מלכי ישראל למיקום של האנדרטה — באשר כיכר מרכזית זו משמשת אבן שואבת להתכנסויות המונים.

● מחלוקת והכרעה

בתוקף החלטת המועצה, פירסמה הנהלת העירייה מיכרז, וועדת־שיפוט מוסמכת, מורכבת מאישי ציבור, לרבות ראש העירייה הקודם, יהושע רבינוביץ', ומומחים לארכיטקטורה ולאמנות. האישים השונים נחלקו בטעמיהם ובדעותיהם, ולבסוף בחרו, ביולי 1972, בדגם החולם ביותר את תנאי המיכרז, לפי מיטב שיפוטם וסמכותם.

הפרס הראשון נפל בחלקו של הפסל תומרקין. הוא הגיש הצעת תקציב, וניגש לביצוע יצירתו, תוך כדי מחלוקת ציבורית מחריפה, אשר בראשה התייצב חבר ועדת השיפוט וראש האופוזיציה בעירייתו של מר רבינוביץ', מנחם סבידור. מר סבידור נימק את התנגדותו בטעמים אסתטיים ורעיוניים. הוא שלל את צורתו המופשטת של דגם האנדרטה, וחיווה את דעתו, שאין היא מבטאת שואה ואינה מביעה תקומה.

האמן השלים מלאכתו, העירייה קדחה, יצקה תשתית, גידרה את שטח מיקומה של האנדרטה, והציבה עליו שלט: „כאן תקום האנדרטה לשואה ולתקומה".

● השלט הוסר, הגידור נעקר

אולם בסוף השנה שעברה, כאשר בכיכר הכל היה מוכן להצבת האנדרטה, חלו חילופי־גברי בעיריית תל־אביב. לשלטון עלה הגוף הפוליטי של ראש מתנגדי האנדרטה. ואז נעקר לפתע הגידור, השלט הוסר וראש העירייה החדש, שלמה להט, שלח אל הפסל תומרקין מכתב, ובו ציווה עליו להפסיק כל עבודה בכיכר מלכי ישראל.

ראש העירייה נשאל: האין באיסור זה משום התכחשות להחלטת ועדת־שיפוט, שנתמנתה בידי ראש העיריית הקודם? האין בו התעלמות מהחלטת מועצת העירייה, שייעדה את כיכר מלכי ישראל כמקום הצבת האנדרטה?

תשובת מר לחט עלתה בקנה אחד עם עיקרי השקפתו, שיש לסטור את אזרחיה החוגגים של תל־אביב מהצל המעיק של השואה.

אמר מר להט: „אני בודק את השיקולים להזיז את האנדרטה. יש מקום לשקול אם אנדרטה כזאת, מקומה בכיכר, שהיא ביסודה כיכר של שמחה".

● דוגמאות מחו"ל

בעניין התערב חבר ועדת השיפוט, פסח בורשטיין, שהוא יושב־ראש הארגונים של ניצולי השואה והלוחמים בנאצים, יוזמי מפעל ההנצחה בכיכר מלכי ישראל. הוא ניסה לעמוד על שורשי התנגדותם של ראשי העיר.

„אמרתי להם, שלא נשלים עם תפיסת מסולפת כזאת של מהות נושא השואה והתקומה במדינת ישראל. הבאתי דוגמאות מעמים שלא עברו שואות, אלא רק סבלו מהנאצים. סיפרתי להם, שבהולנד, למשל, בכל הכיכרות המרכזיות, שבהן רוקדים המונים ומנגנים, הוקמו אנדרטות להנצחת קורבנות הנאציזם ולזכר המאבק בו. בכיכר מרכזית בבריסל, כיכר ,אנדלכט', הוקמה אנדרטה לזכר היהודים שניספו בשואה. ה"ה לחט וארצי לא נשתכנעו, ומר ארצי אמר: שגם פסל החרות בניו־יורק עומד מחוץ לעיר. הודעתי להם, כי נתבע בתוקף קיום ההחלטה והמיכרז החוקיים".

מר להט, ש„שקל הזזת האנדרטה", כלשונו, החליט לבקש את סמכות מועצת העירייה לסילוק האנדרטה מהכיכר. בראשית השבוע הוא הניח על שולחן המועצה הצעת־החלטה, לשנות את אתר ההצבה של האנדרטה, לקצה רחוב שאול המלך.

תומרקין יצא זועם לארה"ב בחודש שעבר, אחר שהטיל על בציגו המשפטי, עו"ד אורי מקוב, להגיש עתירה לבג"צ נגד עיריית תל־אביב. הוא אמר, כי אין להכתיב ליוצר ירידת לטעם ההמון; מגמות שכאלה מקורם במישטרים טוטאליטריים. שם, אמר, מסברקים פסלים הירואיים, שתכליתם לשטוף את מוחות ההמונים.

● „כיכר לא־נשלטת"

כפסל, הסביר, גישתו היא בראשונה צורנית־פלאסטית, ולבטיו נסבו על דילמה סבוכה: כיצד לבטא את קוטביותו של הנושא הגדול והמורכב — יגון ותקומה — תוך מתן ביטוי הולם להשתלבותה הפיזית של האנדרטה בנוף הנתון — כלומר, באתר מיקומה של האנדרטה — ולתקופת ולחומר. „הבעייה היתה, אמר, כיצד להתגבר על כיכר קשת, עיצובה בת קבוצות עצים, עמודי תאורה ומיבנה ענקי, והיא אינה מציעה פרופורציות מתקבלות על הדעת בין כעיה לבין גושי הבתים הסוגרים עלית. בכיכר סאן־פייטרו ברומא, למשל, אתה יכול להעמיד אצבע והגדרת את הכיכר.

„כיכר מלכי ישראל בלתי־נתונה לשליטה. כאשר שקלתי הצבת ,אוביליסק', ראיתי מיד, כי יהיה צורך בארובת־רידינג לפחות. גם ניגודה של מגמת הגובה — אנדרטה אופקית — חייבה העמדת מאסה ענקית, שהיתה חוצה את הכיכר וחוצה אותו לשניים. התבקש פתרון בדרך של מיזוג גובה מסויים ובסיס צרה. מיבנה הפיראמידה ההפוכה ענה על בעיית הצורה בתוך מגבלות הסביבה".

אשר לעיצוב הנושא וביטוי תוכנו הרעיוני: „ניתנו לי שני נושאים קוטביים לחלוטין — פירש תומרקין — ,חורבן ותקומה'. כדי לבטא את הקשר ביניהם, חייב הייתי ליצור, תחילה, קשר ,קונטרפונקטאלי' ביניהם. באמנות הפלאסטית ניתן להבין חוויה משולבת שכזאת — אם לא באמצעים של דוקומנטאציה ישירה — בדרך של הפשטה, של נגיעה ואסוציאציה".

„הנגיעה והאסוציאציה", נוסח תומרקין, אמורות לבטא עוצמת מועקה איומה המשתחררת בהתפרצות אדירה של התרוממות־רוח ושמחה: תומרקין יצר תשתית דמויית כלוב משולש, מצופה זכוכית אפורה ושקופה. מישחק של אורות וצללים ישקף, מבעד לזכוכית, את סורגי הכלוב, שצלליותיהם המשתנות בהתאם לכיווני האור — יוטלו ויתפרשו על מרצפת הכיכר. הזכוכית השקופה תשמש כמבואת הכלוב, מצד אחד. ומצד שני ישתקפו דרכה החיים השוקקים בכיכר הסואנת.

הבא בתוככי בסיסה הצר של הפיראמידה ההפוכה — שגובהה 9 מטרים ואורך צלעותיה 21 מטרים — יחוש בעקת כליאה, ההולכת ונמוגה למראה הסורגים הנפתחים אל־על, ומפנה מקומה לחוויית השתחררות, תחת רישומה העז של כיפת הרקיע הכחול הנפרשת ממעל.

בסיסה של האנדרטה עשוי בצורת משולש צהוב ענקי, — סמלו של אות־הקלון — ועליו עמוד מרכזי, הנושא בזרועו־פלדה גוש בזלת שחור — „אבן שחורה בוכיה", שדמעותיה הזולגות, ייקוו לרגלי העמוד, בבריכת מים־חיים.

תומרקין הגיש את תכניתו במאי 1972. בסוף יולי קיבל הודעה מוסמכת מטעם ועדת־השיפוט, כי זכה בפרס הראשון. „מאז", מתרעם תומרקין, „אני יושב, ומכשלים אותי על איש קטנה, קונסטרוקציות פלדה וזכוכית, שעלו הון תועפות מכספי ציבור, מוטלות כבר שנה וחצי בחול. מתעלמים מהחלטות מוסמכות, והקנוניה לסלק את זכר השואה מכיכר העירייה נמשכת".

השאלה כאובה ועדיין לא הוכרעה: היש להציב אנדרטה לשואה בכיכר תל־אביבית מרכזית, המשמשת מקום־עצרת בכל מועדי השמחה? וכלום נאה להרחיק אנדרטה זו אל שולי העיר או פרבריה?

בנובמבר 1972, ארבעה חודשים אחרי הזכיה בפרס, מקבל תומרקין את „האור הירוק" מלישכת ראש־העירייה להתחיל בבניית האנדרטה. הוא מתקשר עם בית־מלאכה למיבני־פלדה ברמת־החיל ומגיש תקציב של 470 אלף לירות — שבינתיים, בשל הסחבת המכוונת, תפח לכדי יותר מ־800 אלף לירות — ומזמין 50 טונה פלדה מיוחדת, בלתי־חדירה לחלודה פנימית, ו־378 ממ"ר זכוכית בעובי 8 מ"מ.

באפריל 1973 משלימה העירייה את הכנת בסיס האנדרטה, בצדה הדרומי של כיכר מלכי ישראל, ומשקיעה בעבודות הקידוח ויציקת כלונסאות בטון לעומק שישה מטרים — סך 55 אלף לירות. אתר ההקמה נסגר על ידי גידור, ושלט הוצב במקום.

כעת הגידור נעקר, השלט הוסר וחלקי האנדרטה עודם מוטלים בחצר מפעל הפלדה, „צוברים" דמי איחסון של 5,300 ל"י לחודש.

● גם עירעור בבג"צ

ההתנגדות לאנדרטה מצאה הדים אף בבית המשפט הגבוה לצדק, שם הוגשה עתירתם של שלושה אזרחים למתן צו־על־תנאי נגד עיריית תל־אביב. העירייה נתבקשה לנמק, מדוע לא תופסק הקמתה של האנדרטה. העותרים: עו"ד אהרון ספו מתל־אביב, וכן הרב ד"ר צבי עוריה חלפיגוט מסביון, והצייר משה ברנשטיין, שהם מניצולי השואה. העותרים שללו את האנדרטה — כבלתי־מתאימה להנצחת זכר השואה — ועירערו על חוקיות השיפוט שנבחר בה, מתוך תחרות סגורה בין עשרה אמנים.

בוועדת השופטים — נאמר בעתירה — היו שלושה מומחים, האדריכלים אברהם יסקי ואריה שרון, ומנהל „בצלאל", הצייר דן הופנר; וכן שמונה אנשי ציבור: ראש העירייה, יהושע רבינוביץ', סגנו, חיים בסוק, כר מנחם סבידור, ראשי העירייה לשעבר, מרדכי נמיר וחיים לבנון, מנהל „יד ושם" יצחק ארד, המשורר אבא קובנר, ויו"ר אירגון־הגג של ניצולי השואה והלוחמים בנאצים, פסח בורשטיין. לאחר דיונים בהצעות, שהוגשו בידי שישה אמנים בלבד, החליטה הוועדה לבחור בהצעתו של תומרקין.

● אחר המעשה — אין שינוי

טענו העותרים: שלושה מאנשי הציבור בוועדת השיפוט החליטו, כי שום הצעה אינה מתאימה. ארבעה אנשי ציבור החליטו, שלא לבחור בהצעת תומרקין — וזו נבחרה איפוא בקולות של שלושה אנשי־מקצוע ואיש־ציבור אחד בלבד. העותרים טענו, כי השופטים המקצועיים, שני האדריכלים שרון ויסקי, הודרכו על ידי נקודת־ראות מקצועית בלבד: כיצד תשתלב האנדרטה בכיכר. ובכך התגמדו השואה והתקומה לממדי כיכר מלכי ישראל...

בתוקף צו בג"צ, הופסקו העבודות לחמישה שבועות. אחר שמיעת נימוקי העירייה, השיב בית המשפט הגבוה לצדק את פני העותרים ריקם: השופטים ציינו, כי אילו הוגשה העתירה לפני התחרות, ייתכן שהיו מוצאים טעם לפגם בנוהל חלוקת הקולות בוועדת־השיפוט. אך הואיל ונתבקשו לדון בסוגיה אחר מעשה, נותר רק העירעור על עניין השיפוט האסתטי, וזה נדחה על־ידם, משום שנושא זה נדון כבר בוועדת־שופטים, מוסמכת להחליט ולבחור.

בספטמבר 1973 השלים תומרקין את הכנת שלדות הפיראמידה, להצבה על בסיסן בכיכר מלכי ישראל. אך אז החלו להישמע קולות היסוס בבית העירייה. באופק נראו הבחירות. אמנות ופוליטיקה התנגחו ביניהן: יועצי ראש העירייה הזכירו את ההתנגדות לאנדרטה, והיזהרו אם מן התבונה להציב מבנה־פלדה בלתי־מושלם בכיכר... ערב הבחירות.

הוחלט להמתין להשלמת הפרוייקט כולו, כדי להרשים את הציבור בהסרת לוט מעל יצירה אמנותית שלמה. תומרקין הוסיף ללהוט. אך „השיקול הפוליטי" נמשך — עד שפרצה מלחמת יום הכיפורים ושמה קץ למחלוקת. כוח־האדם גוייס. בית המלאכה הושבת. ובעיריית תל־אביב נתחלף השלטון.

● מכתב מבשר מיפנה

במארס 1974 כתב תומרקין אל ראש העירייה החדש, שלמה להט: „חלקי האנדרטה מוכנים להצבה. אני מוכן לעלות על השטח". ראש העירייה משיב במכתב מבשר־מיפנה: הנושא בעיון, תשובה תינתן בהקדם.

„ה,בהקדם' הזה", מספר תומרקין, „נהפך לאיחור חשוד. הפגנותי את העירייה במכתבים ובטלפונים. ומכיוון שמימון האנדרטה והקמתה, נעשה בכספי ציבור, העברתי לעירייה חשבונות על ההאמרה המתמדת של המחירים. בעירייה לא התרשמו ביותר. פשוט, לא התייחסו לפניות. התברר לי, כי השלטון החדש בעיריית תל־אביב החליט להתעלם מהחלטת המועצה הקודמת, ולעשות לי ולאנדרטה — „אלימינאציה".

● תומרקין פונה לבג"צ

הואיל ולא היתה כל עילה חוקית להפסקת העבודות, הודיע תומרקין במכתב אל ראש העירייה, כי ב־11 ביולי (השנה) יש בדעתו „לעלות על השטח".

במכתב מה־10 ביולי, שהוחש לביתו של תומרקין, הודיעו ראש העירייה, כי הוא אוסר על הפסל להציב את האנדרטה בכיכר מלכי ישראל.

באוגוסט הגיש תומרקין, באמצעות עו"ד אורי מקוב, עתירות לבג"צ, שבהן נתבקשו ראש העירייה ועיריית תל־אביב לבוא ולנמק, מדוע לא יבטלו את ההוראה מה־10 ביולי, האוסרת על תומרקין להקים את האנדרטה במקומה המיועד, ומדוע לא יאפשרו לאמן להוציא לפועל את תכנית האנדרטה.

בג"צ דחה את העתירות והסב את שימת־לבו של תומרקין, שהוא יכול להגיש תביעה חוזית לבית המשפט המחוזי.

בינתיים פתח ראש העירייה בשורת מגעים, לחשגת החלטה בדבר הרחקתה של האנדרטה מכיכר מלכי ישראל.

שלמה להט מסביר, כי אין הוא מתנגד לעצם הקמת האנדרטה של תומרקין: „ההשגות שלי", אמר, „קשורות בשאלת המיקום בלבד. אינני סבור, שיש לערבב יגון בשמחה, ושמקומה של האנדרטה בכיכר מרכזית, המשמשת בקביעות למיפגני שמחה חגיגיים של אזרחי העיר".

לפני שהגיש את הצעתו לשינוי מיקומה של האנדרטה, כינס ראש העירייה את ועדת השופטים, וניסה לקבל ממנת אישור לשינוי ההחלטה הקודמת. ראש העירייה הציג לפניהם שתי אלטרנטיבות למיקום האנדרטה. אחת: באי־הדרכים המשולש, בצומת של שדרות שאול המלך, דרך חיפה ודרך פתח־תקוה, צומת תעבורתי מבודד כליל מצירי תנועתם של הולכי רגל; השניה: בשטח פארק הירקון. שתי ההצעות פירושן: סילוק האנדרטה לזכר השואה אל מחוץ למרכזי העיר.

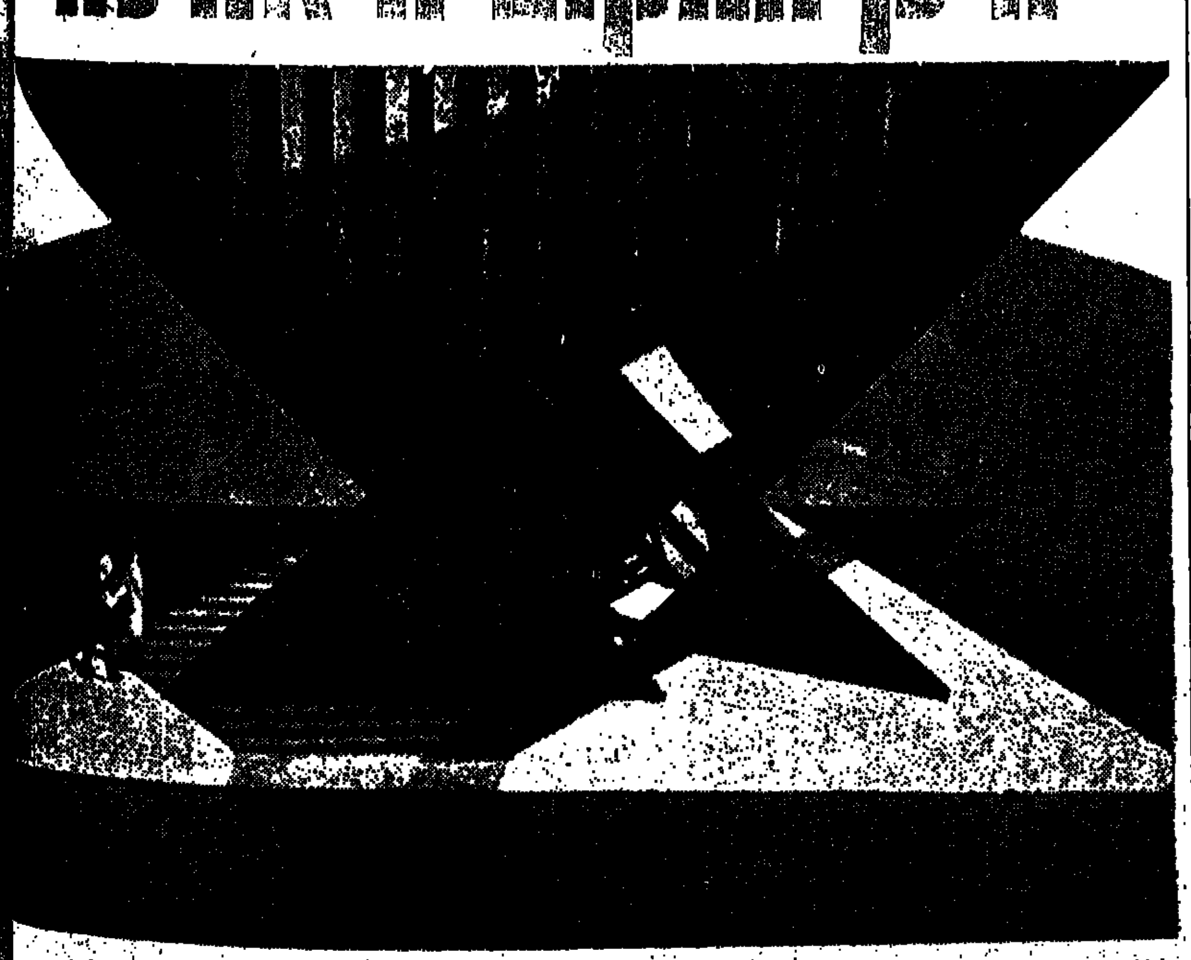

זהו דגם האנדרטה לשואה ולתקומה, שבנה יגאל תומרקין — וביסודה פיראמידה הפוכה.

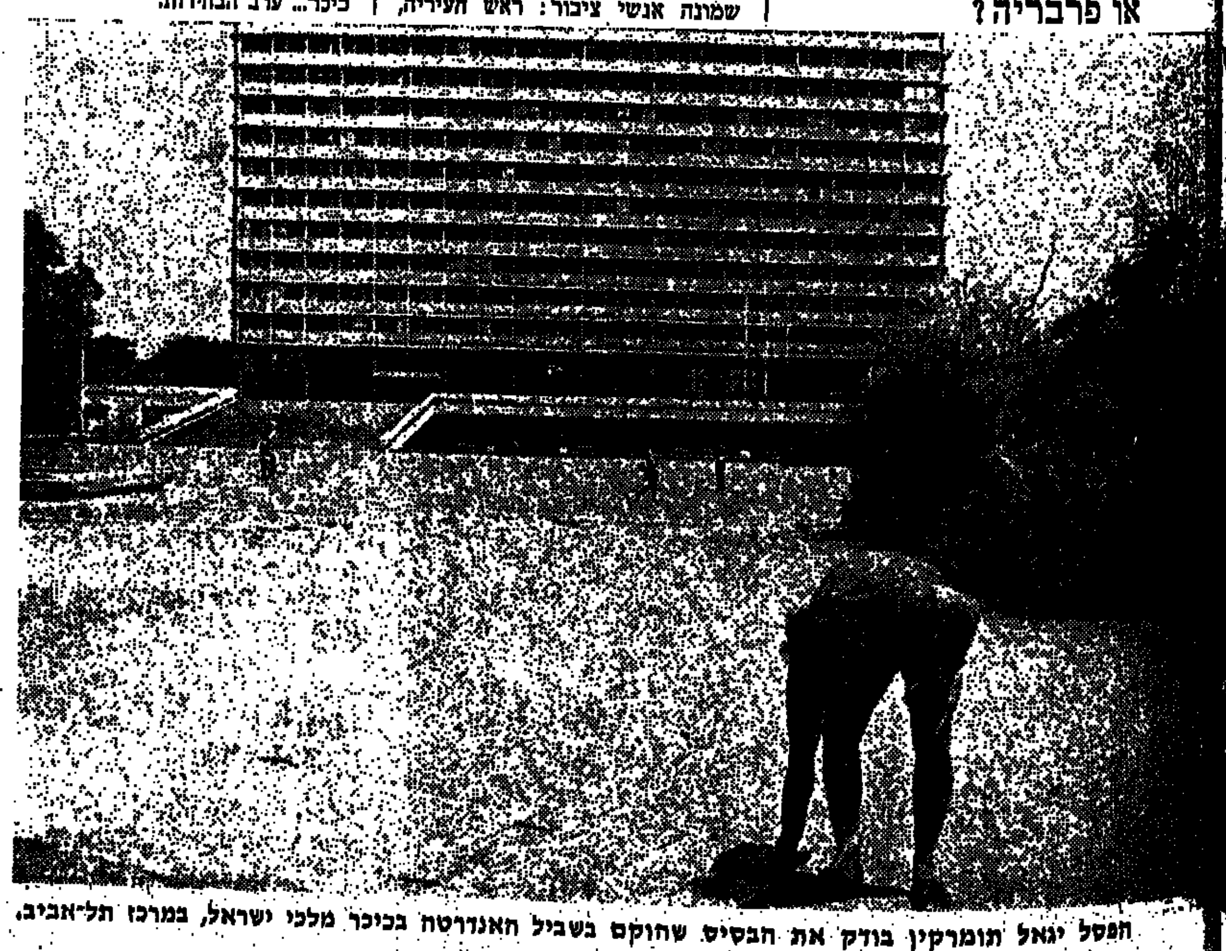

הפסל יגאל תומרקין בודק את הבסיס שהוקם בשביל האנדרטה בכיכר מלכי ישראל, במרכז תל־אביב.

רק כ־150 פלאשים עלו מארץ כוש לישראל, כולם צעירים — אולי חיל־חלוץ ל־25 אלף אחיהם בחבש ◎ ◎ בבואם לארץ הם עוברים „טקס גיור סמלי", אשר עולה בהם, בהיותם יהודים נאמנים מזה דורות ◎ ◎ הם גאים במוצאם, מדקדקים במילוי חובותיהם כאזרחי המדינה — ומצפים לגאולת בני־עדתם מן הגלות

אז מה אם אני שחור?

מאת יגאל לב
צילם יהודה רחמני

החבר'ה מיחידת הצנחנים קוראים לו — כושי. אתה יכול לשמוע אותם אומרים: „טוב, אני יוצא עם כושי לש־מירת היום", או, „אתה לוקח את הג'ינג'י ואני את הכושי ויחד..."

החבר'ה ביחידת הצנחנים קוראים לו כושי. על שערו השחור המסולסל בוער הכובע האדום ובעיניו השחורות השקטות יש איזה חיוך חבוי, חיוך של אורך־רוח, של סובלנות ושל הבנה. כי אפרים יונה בן 28 המשתחרר בימים אלה משירות של שלוש שנים ביחידת צנחנים, למד כבר להסתדר עם צבע עורו השחור. הצעיר, בן שבט הפלאשים שבאתיו־פיה, מתייחס לשם זה בחיוך של סלחנות, האופייני לבני גזעו.

„תראה, אצלנו אפילו לתימני, ש־הוא קצת שחור, קוראים כושי. אז למה לי להתעצבן? חוץ מזה, בתנ"ך קוראים לאתיופיה ארץ כוש, אז מה טבעי יותר מאשר לקרוא לנו, ילדי אתיופיה, כושים?"

יש לו חיוך שקט, המצית את עיניו באור רך. גוף דק, גמיש. הוא מכיר את דרך היסורים של יהודי שחור־עור, בארץ שהיא כולה לבנים. הוא מכיר אותן אלפי אי־נעימויות קט־נות, הבאות לביטוי במבטים חשדנ־יים, מתגנבים, או בבדיקות של תעו־דת־זהות, בשעה שהוא לובש בגדים אזרחיים. אבל גם לכך למד להסתגל.

לא חינם עבר דרך ארוכה כל כך מאדיס־אבבה לישראל. לא חינם עבר אותו טקס של גיור סמלי, כשאר אחיו. אם יש מיצוי של המושג אהבת ציון — הוא בא לביטוי בגורלו וב־עולמו של הצעיר כהה־העור, בעל החיוך הביישני.

שביס צחור - תלתל שחור

הוא עצמו מגיב על כך בחיוך: „למה זה צריך להעליב אותי ש־מבקשים ממני תעודת־זהות? להיפך, אני שמח שבודקים, שיש עירנות..."

גם אורה אחותו, מכירה כבר את אותה תחושה של חיות יהודיה שחו־רה בין לבנים.

בתוך בניין בית החולים „השרון", במחלקת היולדות, היא מרחפת, לבו־שה מדי אחות לבנים ושביס צחור, סוגר על תלתליה השחורים הרכים.

זה מכבר עברה את המשבר של התייחסות החברה אליה. גם היא, כמו אפרים, ה„כושי" מן הצנחנים, יש בה אורך־רוח, כמעט מוזר, בחב־רה שלנו, העצבנית, הדינאמית. ב־חברה, שבה סף הסבלנות הוא כה נמוך, שכל גירוי קטן מקפיץ את האנשים. כמו אחיה, פיתחה אורה סובלנות הבאה לידי ביטוי בחיוך טוב־לב ושקט של אדם הרואה מ־עבר לדברים; של מי שלמד לסלוח, מי שלמד להסתגל.

„כשאני עובדת ומישהו אומר לי „כושית", אז מה הוא חידש לי? אני לא אגיד שיש אפלייה רק משום ש־הוא קרא בשם צבע־העור שלי. אני כושית. זה נכון. אפלייה? דווקא בחוץ־לארץ, כלומר באתיופיה, היפלו אותנו, בני שבט הפלאשים. שם היפלו אותנו בעבודה, שם היפלו או־תנו במשכורת, ביחס. כאן? כאן אני בתוך העם שלי. אז מה יש אם אומרים לי שחורה? אני אומרת להם — תמיד בחיוך: זה לא חדש בש־בילי. אבל אני אגיד לך, אם מישהו יזרוק לי את זה בפנים כעלבון, אז זה יכול לפגוע. אבל אם הוא אומר את זה כציון עובדה, מה יש?"

„אולי כולנו נסיכים"...

היא יודעת, שמתבוננים בה. היא התרגלה לכך, ולמדה לקרוא את מבטי האנשים.

„אנשים מסתכלים. אולי מישהו שאף פעם לא ראה שחור מסתכל עלי במיוחד, אבל הוא לא מתכוון להעליב. הוא מסתכל, כי זה מוזר לו. אבל לאט־לאט מתרגלים. בארץ אין אדם שלא יודע מה זה אדם שחור".

אורה, בת 30, ששמה המלא הוא מקוריה ורט, עלתה לישראל עם עליית־הנוער, כשהיתה בת 13. לגביה היתה ההתאקלמות טבעית, כשם ש־היה כנערה שחורת־עור בעולם של לבנים הם טבעיים.

„תמיד הייתי במסגרת. עברתי מ־כפר בתית בו חונכתי לבית־החולים. כל הזמן הייתי בקבוצה. אף פעם לא היתה לי הרגשה שאני בודדה. גם היום אני לא מרגישה כך. יש לי ידי־דים מקרב עובדי בית החולים וגם מחוץ לזה.

„פעם שאלו אותי, אם אני מצאצאי שלמה המלך. אני לא אומרת שזה רע אם הייתי שייכת לשושלת המלוכה, אבל זה לא כל כך מדוייק. אולי, מי יודע, אולי אנחנו הפלשים כולנו נסיכים".

„התחלנו להתערבב"

כ־150 פלאשים נמצאים בארץ. כולם צעירים עד גיל 30, מתוך העדה של כ־25 אלף פלאשים בחבש, הגיעו בינתיים רק הצעירים. חיל חלוץ. לארץ, כדי שבעקבותיהם יבואו אחר הקריאה הראשונה של היבשת השחורה לשלום ירושלים. לצעירים קל יותר לקום וללכת. הם אינם נשואים, אין להם ילדים, אין להם בתים או עבודה. לצעירים קל יותר. הם באים כך החורים, האחים, כדי שבעקבו־תיהם תבוא יהדות אתיופיה כולה.

בינתיים כבר התחתנו כמה מהם.

אורה מספרת: „התחלנו כבר ל־התערבב. יש לנו אחד שהתחתן עם פולניה. אחד שהתחתן עם הודית. אחד שהתחתן עם תימניה. כל ה־שאר לא נשואים".

לאורה עצמה היה ידיד. היא ניס־תה את תגובת החברה — והמיבחן לא היה קשה כל כך.

„יצאתי עם בחור לבן. האמת, לא התעוררה בעיה. נכון, שלא הלכתי עם החבר לבית שלו, מפני שהיחסים בינינו עוד לא הגיעו לשלב כזה, ש־הוא יציג אותי לפני ההורים. לכן לא ראיתי את תגובת ההורים. אבל תגובות החברה מסביב היו בסדר. להיפך, היתה לי הרגשה שמקבלים את זה כמובן מאליו".

הם בודדים. שתי משפחות בנצר סירני, אחדות בפתח־תקוה. כמה ב־מושבים. בערים. הם השתלבו כולם במקצועות. הגברים גוייסו לצבא, רובם משרתים בשירות חובה. אחרים עובדים בבדק, בחברת החשמל. שלו־שה סטודנטים באוניברסיטה. הנערות, חלקן אחיות, חלקן פועלות בבתי־חרושת. יש בכולם אותה סבלנות גאה, שעליה עומדת אורה.

„יש לנו נטיה לאורך רוח. לשקט נפשי. זה נכון. אבל לפעמים זה רע מאוד. יש לנו בעיית עם הנסיון ל־העלות את כל אחינו מאתיופיה. ה־צרה היא, שהממשלה עוד לא מכירת בנו, שאף אחד לא מתייחס אלינו. זה רע, כשיש לך נטייה לאורך־רוח. לפעמים צריך להיות תקיפים. אבל אנחנו כאלה שקטים".

יש בהם גאווה. בכל שיחותי עם הפלאשים לא פגשתי באף אחד ש־ניסה להתחמק או לבטל את צבע עורו השחור. הם רואים זאת בפשטות גם בגאווה.

כאשר אתה משוחח אתם, רואה את הגאווה והעצב האצילים שלהם, נקל להבין את שירו של המשורר האפריקני דאדייה:

אודך, אלי, כי שחור בראתני,
על שעשיתני
תמצית כל מכאוב
ונטל העולם על ראשי עטמת.

הם מתי־מעט. פחות מ־150 צעירים שעמסו על כתפיהם כל חובה ש־מטילה המדינה על בניה. כמו שירות בצבא, על אף שגוייסו בגיל מבוגר. אפרים יונה, למשל, עלה לארץ כ־שהוא בן 22. שנתיים שהה בארץ כתושב ארעי. רק ב־1970 קיבל תעו־דת עולה, התגייס לצבא, עבר עם יחידת הצנחנים את הקרבות האכז־ריים של מלחמת יום הכיפורים באפ־ריקה. עתה הוא עומד לפשוט את מדיו.

מה הריץ את אפרים מאדיס־אבבה לישראל? סיפורו של אפרים, כמו סיפורה של אורה, הוא סיפור היהו־דות השחורה המופלאה של חבש. סיפור, שראשיתו בשבט דן, שגלה עם עשרת השבטים, והתגלגל לחבש, אחר חורבן בית שני. לפי המסורת, השמורה עד היום בקרב הפלאשים עמדה מלכה יהודית, ששמה יהודית, בראש מרד של פלאשים בנסיכי חבש ובשלטון של הכנסיה הנוצרית.

אחרי כן פרצה מלחמת שלוש־מאות השנה בין השושלת ששלטה באתיופיה לבין הפלאשים. במאה ה־16 הוכנעו הפלאשים, ומנהיגיהם גדעון ויהודית הוכו לפי חרב. היתה זאת שנת 1632, שבה נערך הטבח הגדול בפלאשים. מי שסירב להתנצר — נשחט. האחרים נמכרו כעבדים. עוד במאה הקודמת היו מאה אלף פלאשים — כלומר, יהודי חבש — אולם הם כלו בידי המיסיונרים ה־נוצרים ובחרב השלטון. כמו יהדות ספרד, הם למדו כי מי שבחר בדרך של היות אנוס, והוא מסתיר את יהדותו — סלולה בפניו הדרך לעסוק במקצועות חפשיים ולהיבחר לתפ־קידי ייצוג. אולם מי ששמר על גח־לת היהדות — נודה וחי בתנאים משפילים.

„גיור סמלי"

אולי לכן אומרת אורה, והרבה מרירות בקולה:

„זה כואב, שמבקשים מאתנו לעבור גיור סמלי. זה כואב, משום שדורות על דורות שמרנו על היהדות, בתנ־אים הקשים ביותר. קיימנו את החגים קיימנו את השבתות. יותר מזאת, כדי להיות יהודי באתיופיה, אתה צריך להיות דתי מאמין, חזק ושלם ב־אמונתך. אז אחרי דורות כה רבים של השפלה, כשאנו באים לארץ, אומרים לנו שאנחנו צריכים לעבור גיור סמלי".

אגב, הרבנים הראשיים הכירו ב־דצמבר 1972 ביהדותם של הפלאשים. אולם כדי להוציא ספק מלבם של מחמירים, היתה קבלתם לחיק ה־יהדות מותנית ב„טקס גיור סמלי". לגברים — הטפת טיפה „דם מילה" ולנשים — טבילה ב־מיקווה.

אפרים יונה הגיע לישראל בדרך הטבעית. הוא חונך לעלות לישראל. „תראה, אבא שלי עובד בסוכנות. בחבש. אפשר להגיד שהוא ציוני. אבא, בגולה יונה, היה בין תלמידיו של ד"ר ז'אק פייטלוביץ' שביקר לראשונה בראשית המאה באתיופיה, וגילה את הפלאשים. אבא היה אחד מתלמידיו הנלהבים. כמלומד, עבד במשרד החינוך של אתיופיה. ואז נתקל במיסמכים על פעולות המיס־יון, שתיכנן לנצר את כל הפלא־שים של חבש. הוא ראה את הסכנה, התקשר עם הסוכנות היהודית בירו־שלים, ומאז הפך פעיל ציוני.

עלייתו של הבן לישראל היתה טבעית. הוא חונך לכך. הוא ראה ב־ישראל את הבית שלו. הוא נאבק להיות אזרח ישראלי. הוא נאבק ל־קיים את חובותיו, ועל כן התגייס וכמי שחונך תמיד לשאת על כתפיו את עומס האחריות והחובות, הלך ליחידת הצנחנים.

שם, לראשונה, נתקל באותו תימ־הון של צברים, המתבוננים כמעט בחיוך במי שבא מרצונו הטוב ליש־ראל, ועוד התגייס ליחידה כמו ה־צנחנים.

אחר ימי אימונים מפרכים, אחה צניחות, היו החבר'ה צוחקים:

(סוף בעמוד 43)

אפרים יונה, צנחן: אני לא נעלב שקוראים לי כושי

אורה יונה, אחות רחמנית: מקבלים אותי כמו שאני

השקאות בצומת נתניה

מאת מנחם תלמי
צילם אסף קוטין

היום, בעידן חציני של אירועי ואדוז ושאר נסיכויות־עורמה מקומיות ; היום, בתקופת חרושת עקיפות־מס וניהיליזם חוגג — אתה מסתכל בהם קצת בתמיהה ובלא מעט הערצה : כמה עשרות נשים וגברים עושים בהתנדבות ממושכת, בצילו של גשר המחלף הגדול.

כמה עשרות נשים וגברים באים זה חודשים רבים לצריף קטן, לוהט בקיץ וצונן בחורף, מורחים כריכים, פורסים עוגות, מוזגים מיץ, שוטפים כלים, מקנחים את הדלפק, שיהיה נקי ומבהיק.

מזנון לחיילים עוברי־אורח. בצומת נתניה.

עשרות כמותו צצו בצמתים ובצדי הדרכים עם פרוץ מלחמת יום הכיפורים, הם פעלו בתקופת תקרבות, בתקופת הממושכת של הגיוס המאסיבי. אחרי כן החלו מתחסלים בזה אחר זה, מכל הרבים נותר היום מזנון התנדבות אחד — בצומת נתניה.

עגה אנגלית – לב חם

פותחים אותו בבוקר. נשים וגברים קשישים, מרביתם בעלי עגה אנגלו־סאכסית ולב יהודי חם. אף שהם עוסקים בכך זה שנה בקרוב, עדיין הם נרגשים מן המעשה, כאילו החלו בו רק אתמול. לבם עובר על גדותיו מעוצם הסיפוק ותחושת חשיבות מטעלם.

בסך הכל מדובר בפרוסת לחם עם מימרח זה או אחר ; בפרוסת עוגה ; בכוס־פלאסטיק עם מיץ. אך לגבי החיילים, שהצריף הקטן הזה ידוע להם כתחנת לשבירת הרעב וחיזוק הלב, זה מעל ומעבר לתקרובת הצנועה־יחסית, המוגשת להם חינם אין כסף, ללא הגבלה, מבוקר עד רדת היום.

הצריף הקטן בצומת נתניה הוא לגביהם אי קטן של ישראל האחרת, תחנה של יד מושטת, של חיוך חם, של הוקרה והכרת תודה. לחיילים רבים, שצרורם דל ונקוב — וכאלה מצויים הרבה — זו ארוחת־הזדמנות נפלאה, שאלמלא היא, היו נותרים עם קיבה מקרקרת רוב שעות היום, העובר עליהם בנסיעות.

מכל עשרות המזנונים, שנפתחו ספונטאנית ביום הכיפורים, נותר אחד — ללא עייפות, ללא תחושת סוף־עוגת. אחד, שהוא מוסף אורוזי קטן, המחמם את קיבות החיילים ואת לבותיהם.

מטריה – ויריעה

ספרו לך שם, בצריף הקטן בצל המחלף, שבמפעל הזה החלה אף טרח וצילם את ההתחלה, ואתה רואה בתצלום שולחן קטן עמוס תקרובת, ואשה אחת ניצבת לידו, חוסה בצל מטריה. אחר כך באו מתנדבות נוספות ומישהו מתח מעל מוסד־דרכים זה יריעה של פלאסטיק, כדי שהכריכים והעוגות לא יירטבו במטרות־העוז של תחילת החורף.

אחר כך הצטרפו למפעל אירגונים של יוצאי בריטניה ואמריקה, שאנשיהם מתגוררים בנתניה וסתם אזרחים טובים. בסופו של דבר, פרש על המקום את חסותו גם הוועד למען החייל, עשה את הסככה המאולתרת לצריף של ממש, דאג לקו מים והחל מספק למקום תרכיזי מיץ, לחם ועוגות. את השאר מכינים המתנדבים בבתיהם, על חשבונם.

חיילים, בזרכם צפונה, דרומה ומזרחה, צובאים על דוכנו של הצריף הקטן ומתכבדים חינם אין כסף מתקרובתו. מפעם לפעם עוצרות לידו משאיות, עמוסות חיילים חמושים, שאסור להם לנטוש את רכבם. ואז נחים מתוך הצריף אותם קשישים, מלאי רצון טוב ואהבה, מטפסים עם מגשים עמוסי כריכים וקנקנים של משקה אל המשאיות הגמלוניות. אין צורך להאיץ בחיילים שיתכבדו. כהרף־עין מתרוקנים המגשים. ותלגבות מלאים.

כריכים וברכות

את בא לשם יום אחד בצהריים. יהודי שקוראים לו ליאונרד וולקון עומד ליד הכיור, שוטף כוסיות־פלאסטיק. לפני זמן לא רב כיהן כרואה־חשבון ראשי בעיריית לונדון. משפרש לגימלאות, נטל את משפחתו, עלה ארצה והתיישב בנתניה. אשתו בטי היא יושבת־ראש של הת־

(סוף בעמוד 35)

בתצלומים

למעלה מימין: אברהם ומילדרד גולדשטיין — „עסקי מזנון" הם חווית עגוקה ● **למעלה משמאל:** כולם מתכבדים — הה־מיץ קר, חלב חם ● **למטה, מימין:** הנרי קיי, לשעבר תעשיין, שושנה אורטבלאט, עולה מקנאדה, ליאונרד אליעזר וולקון, לשעבר רואה־חשבון בלונדון — מקצוע משותף חדש : מתנדבים.

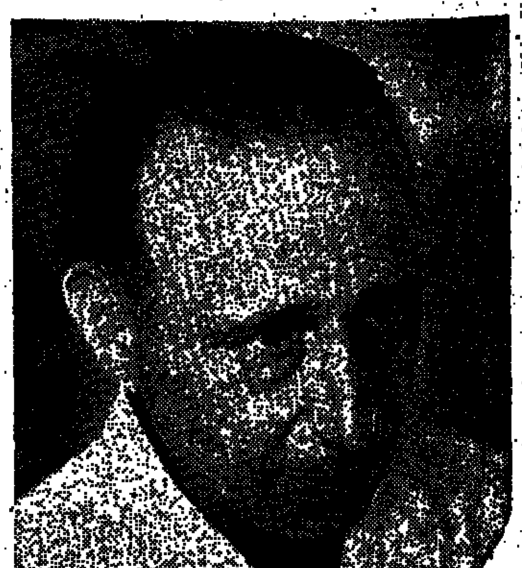

תוצאות התחרות „זה הצילום שלי"

מוסף לגליון „מעריב" ראש השנה תשל"ח

פרס ראשון

פרס שלישי

פרס שני

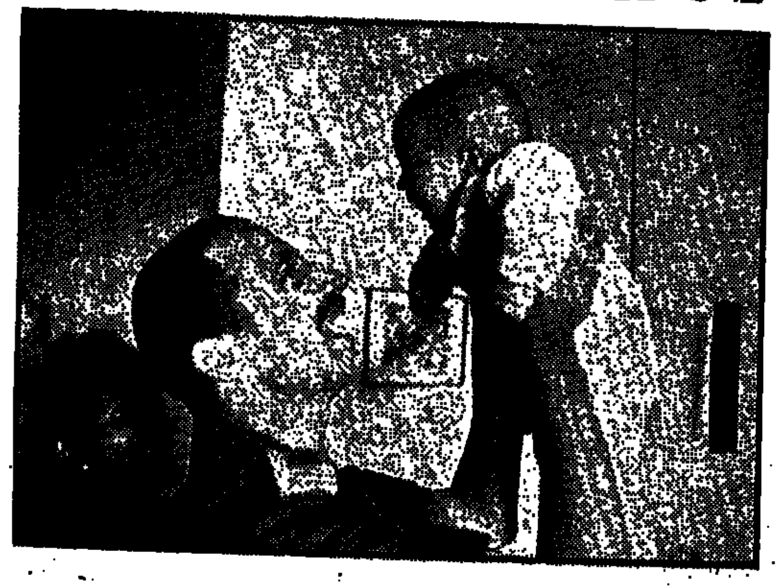

ההגרלה של „מיבצע התצלום שלי תשל"ד" נערכה ביום 21.10.74. נכחו, בין השאר, מטעם „מעריב": אמיר דוידזון; מטעם רואי החשבון: י. שור וי. ברזני.

כל המעטפות הסגורות שנתקבלו נשלחו לחברת „יענא" לעיבוד נתונים, לשם מיון התשובות וקביעת התצלומים שזכו ברוב קולות.

והרי **תוצאות ההצבעה על התצלומים:**

פרס ראשון (47.1% מקולות המשתתפים) — תמונה מס' 3, „אח מציל אחותו במעלות"; צילם **ישראל סימיונסקי** (2000 ל"י).

פרס שני (19%) — תמונה מס' 6, „שבוי חוזר הביתה", צילם **שבתי טל** (1500 ל"י).

פרס שלישי (11.4%) — תמונה מס' 2, „חיילת מטפלת בפצוע", צילם **דוד רובינגר** (1000 ל"י).

תלושי ההשתתפות של הקוראים, המצביעים בשיפוט, הוכנסו לתוך שק גדול, עורבבו, וחמשת הזוכים הוצאו בשיטה עיוורת על־ידי החיילות מיכל הדס ומיכל באום, לסרוגין בזו אחר זו.

ואלה הקוראים הזוכים:

פרס ראשון: בלומנטל אליעזר, רח' רבי עקיבא 132, בני־ברק — כרטיס טיסה תל־אביב — רומא — תל־אביב (כולל מיסים).

פרס שני: גדעון סיטרמן, רח' נורוק 4, ראשון לציון — כרטיס טיסה תל־אביב — אילת — תל־אביב.

פרס שלישי: ירושלמי משה, רח' גריזים 3, תל־אביב — מצלמה.

פרס רביעי: כהן נחמה, רח' ויצמן 34, רחובות — מערכת ספרי „טיים לייף".

פרס חמישי: נמליה בודן, רח' הנגב 13, נתניה — מערכת ספרי בישול.

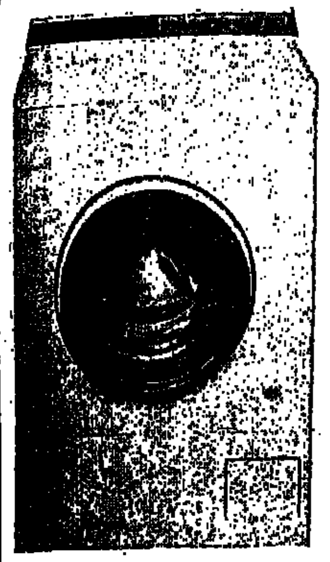

'criss-cross'

שיטת הכביסה הבלעדית ל„פילקו"

שיטת CRISS-CROSS לכביסה יסודית ונקיה יותר, מבוססת על עיצוב, מבנה ותכונות בלעדיות למכונות הכביסה הסופר אוטומטיות של "פילקו": תוף הפלדה הענק (המכיל 5 ק"ג כביסה יבשה) והחלון המשופע של הדלת, תוכננו במיוחד, כדי לאפשר לכביסה תנועה מתמדת בארבעה כיוונים:

מכונת הכביסה החדישה בעלת כל תכניות הכביסה הנדרשות

* תהליך ביו, אוטומטי — בלעדי לפילקו
* בעלת תו תצמר הבינלאומי
* ביטול סחיטות לכבסים עדינים — אוטומט
* מנעול בטחון * תא לענילן / כחול כביסה
* גישה נוחה לכבסים (חלון כניסה גדול) פשוטה בהפעלה שקטה ויציבה בפעולתה

מחיר מומלץ:

COMET ‎-3100 ל"י

SUPER ‎-3225 ל"י

השרות הנאמן היעיל והמהיר של פילקו

PHILCO

פילקו תמיד-באיכות עולמית

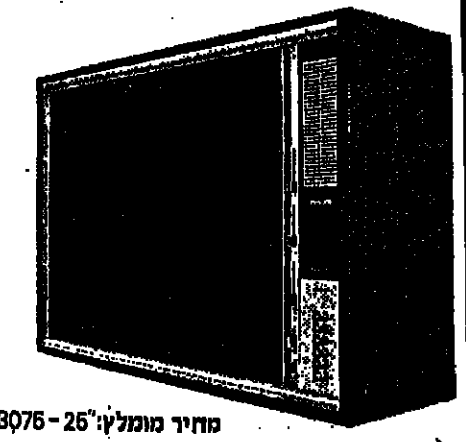

השלמות הטכנית והעיצוב המודרני בטלביזיה PHILCO

למכשירי טלביזיה פילקו פטנט COOL CHASSIS המאוורר בהתמדה את המכשיר בפעולתו ומקטין את חבלאי.
דגם פילקו עם מסך שחור מאפשר קליטה ברורה גם באור יום ראות נעימה, ומונע עייפות העיניים.

מחיר מומלץ: 25" - 3076 ל"י

24" - 2900 ל"י

פילקו ערובה למוצרי איכות, לשרות נאמן ומהיר.

PHILCO

פילקו תמיד-באיכות עולמית

..ואם ברצונך במזגן האויר הטוב ביותר... הנה הוא לפניך

* שקט להפליא * מפזר אויר אוטומטי * טרמוסטט אוטומטי * מסנן אויר רחיץ * עצוב מרשים * לבחירתך גם עם חמום וכל שאר היתרונות המאפיינים את מוצרי פילקו:

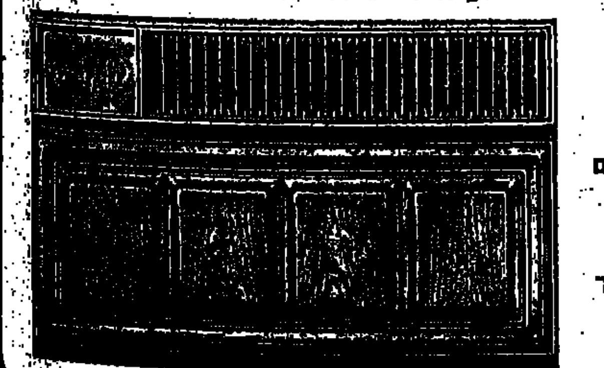

* קדמה טכנולוגית
* נוחות הפעלה
* אמינות * אורך חיים
* מוניטין עולמיים
* שרות מסור ומהימן

להשיג אצל כל המפיצים המורשים למוצרי PHILCO.

אולמי תצוגה: תל־אביב, רח' בן־יהודה 61 • חיפה, רח' כיכר מאירהוף 9, קרית־אליעזר

המשטר התחלף ה„פאדו" נשאר

מאת משה דור (ליסבון)

המסעדה מקומרת תקרה, אפלולית, ובחללה מרחפים ריחות יין וסיגאריות. היא עומדת ברחוב צר ומתפתל, שבקושי מוצאת המכונית מקום לחנות בו. חלק ניכר מן האורחים הם בני המקום, והרי זו הוכחה, כי ידידי לא הגזים כאשר טען, שהוא לוקח אותי לאחת הפינות המעטות, שבהן עדיין נשתמרה רוח ה„פאדו" האמיתית.

כתבתי: חלק ניכר — לא כתבתי: הכל. בלי תיירים — אי־אפשר בליסבון, והם מיוצגים אף כאן, הפעם — רובם יפאנים. שלוש האומות העשירות בתבל — ארה"ב, גרמניה המערבית ויפאן — אינן נעדרות מגיא־התיירות של פורטוגאל, אף־על־פי שבעקבות המהפכה של ה־25 באפריל השנה חלה ירידה חמורה במספר המבקרים בחלקו המערבי של חצי־האי האיברי.

„שיר הלב השבור"

נתגלגלה לי זכות נוספת. במסעדה זו מופיע גם זמר מפורסם של שירי „פאדו", קארלוש דוקארמו, שהוא — אגב אורחא — גם בעליו של העסק. „קארלוש", אומר לי ידידי, שהוא גם ידידו הטוב של הזמר־בעל־המסעדה, „הוא עמליה־רודריגז־הגבר של ה„פאדו". שמו הולך לפניו. תאזין ותיווכח".

האזנתי — לפני קארלוש הופיעו שתי זמרות „פאדו", שהכשירו את הקרקע — ונוכחתי, כי דוקארמו יש לו קול טנור ערב, וכי הוא שר ברגש רב. הפורטוגאלים מחאו לו כפיים בהתלהבות. צריך, כמובן, להיות פורטוגאלי, כדי לרדת לשורשי העניין ולדעת מתי למחוא כף ומדוע. אני פולתי אל ידידי: כאשר ראיתי, על־אף האפלולית, כי עיניו מתנוצצות, וכי הוא עומד להריע בהשואותיו, נהגתי כמותו, ולאחר־מכן, כשהציגוני לפני קארלוש, אמרתי את כל דברי־הנימוסים הדרושים. והוא רווה נחת.

רבים מן הפורטוגאלים קוראים ל„פאדו" בשם „הזמר הלאומי שלנו". יש המדברים על־אודותיו כ„שיר הלב השבור". אבל הכל אוהבים להקשיב לו. נראה לי, כי גם תמורות המישטר לא שינו הרבה משילוש האהבות הגדולות של פורטוגאל, שכל אחת מהן פותחת באות פ' רפה: פאדו; פאטימה (המאדונה של פורטוגאל); ופוטבול, כלומר כדורגל.

נחזור ל„פאדו". יש בנדון ויכוחים ומומחים וחסידים נלהבים. אלה מצדדים ב„פאדו" של ליסבון, אלה קושרים כתרים לזה של קואימברה, אלה מעלים את ריבאטזיו בראש שמחתם, וכך הלאה וכך הלאה. יש שומרים אמונים לאמנים מסויימים, או תובעים דקויות־סגנון מסויימות. היסטוריונים טוענים, כי שורשי ה„פאדו" נעוצים בימי הערבים או ימי־הבינים.

כך או כך, זהו חלק בלתי־נפרד של הנשמה הפורטוגאלית, פירושו של ה„פאדו" — גורל שלא יימור. הוא יכול להיות רגשני, עצוב, חריף, דראמאטי, סאטירי, עליז, מתגרה או לובש־גבורה. מאות שנים התאספו פשוטי העם והאצילים כאחד בבתי־המרזח, כדי להקשיב, לנגן ולזמר. מסבאות אלו היו תמיד המרכז, שבו התחככו בני כל המעמדות אלה באלה, כשהם מלוכדים באותה התפעמות סנטימנטאלית — אפילו עד דמעות — או עליצות עוברת־על־גדותיה. כלי ה„פאדו" הקלאסיים הם הגיטארה והוויולה, ואין צורך שאדם יהא מחונן בקול נדיר כדי לשיר „פאדו" — ודאי, יש זמרים שקולם האמת נדיר — אבל מן ההכרח שירגישו את אשר הם שרים. בלעדי זה — לא ייתכן.

„גזע ים־תיכוני"

הפורטוגאלים הם תערובת בלתי־רגילה של גזעים. אל ה„הומו מדיטראניאנוס" המקורי הצטרפו הקלטים וקומץ של סוחרים כנעניים, בני צור וצידון. אחרי־כן באו יוצאי קרת־חדשה, יוונים, ושוב בני קרתאגו, השוואבים, הוויזיגותים והרומאים, ואחריהם הברברים ממאוריטאניה. הם התבוללו אלה באלה — נחטא לאמת אם לא נזכיר את היסוד היהודי החזק, שנתגבר הרבה בעקבות גירוש ספרד — וקיבלו איש את מנהגי אחיו, תכונותיו וכשרונותיו (או חוסר־כשרונותיו).

ממי, בדיוק, קיבלו הפורטוגאלים את ה„פאדו" תיק"ו. וממי קיבלו את קוביי האופי הלאומי שלהם — את הגאווה ואת נמיכות־הרוח, את החרנות לכבוד ואת האינדיווידואליזם העיקש, את הפרובינציאליות ואת טוב־הלב, את העוגמה ואת הנימוסים המופלגים. (הספרדים אומרים, כי אילו היתה לנימוס מולדת — אזי פורטוגאל היא אותה מולדת), את ההומור ואת החשש מפני גיחוך, את התשוקה לזנות במיקח־חינם ואת הכנסת־האורחים, את הרתיעה מפני אלימות מופרזת ואת אהבת המחוות. ועיקר שבעיקר, ממי קיבלו את מושגי הזמן שלהם („חכה עד שיבוא הקיץ" — זו מימרה פורטוגאלית, שפירושה דחייה עד־כמה־שאפשר). קטונתי מלקבוע מסמרות.

אחת התכונות המרכזיות של הפורטוגאלים קרויה „סאודאדה" ואין לה תרגום בשפות אחרות. קשה אפילו להסבירה, ומסוגלת היתה לבוא לעולם רק בפורטוגאל. אולי יפה לה — בדוחק — התרגום „נוכחות ההיעדרות". נניח, ששניים מאוהבים זה בזה. הוא נוסע לחו"ל. שניהם שבורי־לבב, אבל אפילו כך הם חשים תענוג מסויים בצערם. זהו אושר חמוץ־מתוק, עם תערובת של זכרונות ותקוות לעתיד. זוהי „סאודאדה". כאמור, נבצר להסביר תכונה זו, אבל משחש אדם „סאודאדה" אחרי שביקר בפורטוגאל — לא כדאי להילחם בה. כך יעץ לי ידידי בעל־הנסיון ואני עושה כאשר יעצני.

„גן עדן" של ביירון

ואולי חש אני „סאודאדה" בגלל יופייה של פורטוגאל? אולי רודפים אותי נופיה של ליסבון הבירה, מן השדרות הרחבות הגולשות אל הטאגוס, ממרום שבע הגבעות שהיא בנוייה עליהן — אחרי ששוקמה בידי המארקיז דה פומבאל, שבנה אותה מחורבותיה אחר הרעש הנורא של 1755 — ועד הסימטאות הציוריות המעפילות אל כיכר הכנסיה שלהן (בתנאי שתעצום עיניים ולא תראה את העוני המדכדך)? אולי הדרכים הכפריות מצפון לנהר, שארזים ועצי דולב ומילה ואורן וצפצפה, אקליפטוסים ועצי־שעם, סוככים עליהן? אולי הגבעות המוריקות בכרמיהן ובפרדסיהן ובמטעי אפרסקיהן ותפוזיהן וזיתיהן? אולי המצודה הסאראצנית של אובידוש, שהממשלה הקימה בה פונדק לאורחים, והיא חולשת מגבהיה על הבתים הלבנים, אדומי־הרעפים, שרצועות כחולות משוחות על כתליהם, ודלתות ירוקות קבועות בהם?

אולי היופי המהמם־ממש, באורח פיסי, של סינטרה, שבה כתב הלורד ביירון את השורות המהוללות ב„ציילד הארולד", אשר משכו למקום קסום זה סופרים, ציירים ואמנים רבים אחרים — „גן־עדן מרהיב זה", כדבריו — ואולי אסטוריל, שבה יושבים המלכים הגולים והחולמים, בלב הירוק ועל שפת התכלת, על ימי גדולתם?

ומה על האלגארווה, הדרום המופלא של פורטוגאל, על יערות השעם וטירות האבירים וחופי־הזהב שלו (בתנאי שלא תראה את הכפרים המתנוונים ואת הדלות הצועקת בשתיקה)?

„הגן הצף": מאדיירה

ואולי יותר מכל אלה, „הגן הצף", מאדיירה, 741 קמ"ר שנתגלו בשנת 1419 על־ידי ז'ואניו גונסאלוש זארקו, שליח אנריקש הנווט, בנו השלישי של מלך פורטוגאל?

מאדיירה, שאקלימה הממוזג, מתנת זרם־הגולף — בממוצע 16 מעלות בחורף ו־21 מעלות בקיץ — מושכת אליה גרמנים ואמריקנים, בריטים ובלגים, בראזילים וקאנאדים, שוודים ודנים. מאדיירה של שפעת הפרחים הטרופיים הנפלאים בשלל צבעיהם — בכלל, אהבת הפרחים היא אחת הסגולות היותר נלבבות של הפורטוגאלים באשר הם — ושל יערות האורן הירוקים־כהים במרומי ההרים, ושל המדרגות הגולשים אל האוקיאנוס, ושל מטעי הבננות וקנה־הסוכר. הנסנים ועצי־הסרי. מאדיירה תעוצרת בעד הנשימה, שהרי היפעה ניתכת כאן על עיניך הפעורות כאשד־הרים, אחד מאותם מפלים הניגרים על־גבי צלעותיהן של הגבעות, בנקיקים המצלקים את אדמת־הגעש, שידי אדם שקדניות מטפחות אותה בעבודת אין־קץ, והטיראסות המעובדות־להפליא מעידות על העמל העצום ששוקע בה.

מאדיירה, מרחק של כ־850 ק"מ מליסבון — גן־העדן האבוד, שתיירים צפוניים מגלים בשקיקה את חמודותיו, ובתי־המלון הצומחים באתרים השונים מאיימים עליו מזווית, שראשוני מתנחליו, אלה שנתפעמו למראה היערות העבותים המכסים את פניו (מאדיירה פירושו עץ) — לא חלמו עליה. מאדיירה של היין, שקנה לו אחיזה בלשונות תבל, ואפילו הברבור מאייבון הציב לו יד ב„הנרי הרביעי" שלו: „ג'יק, כיצד אתה והשטן מגיעים לכלל הסכמה בדבר נשמתך, אשר מכרת לו ביום־שישי־הטוב האחרון בעבור ספל יין־מאדיירה וכרע עוף צונן?"

אין טוב מלהתום באגדת המהלכת בקרב תושבי האי — חלכאים בלב הפלא — לאמור: בראותו את קיומו העלוב של האדם אחר שגורש ממלכות־השמים, הכריע אלוהים, יום אחד, בזכות הרחמים וגמר אומר לשוב ליצור למענו את גן־העדן עלי־אדמות. בין כל חלקי־עולם הנעימים והיפים בחר במאדיירה, ואת גן־העדן החדש קישט במרבד מקסים של פרחים, טבל אותו בניחוחים שלא־מעלמא־הדין ועיטרו ברקמתם העגוגה של השרך והאיזוב. אללי! בני־האדם לא למדו לקח והירבו מצה ומריבה ברחבי האי, עד כי חרה אף אלוהים להשחית. הוא ביתר את הנוף בערוצים ונקיקים בלתי־עבירים וזרע סביב שממת וציה, כדי למחות את כל עקבות גן־העדן, שבני־התמותה כה הסכילו להרשיע בתוכו. אולם יפי האי היה מוזהר כל־כך, שהוא עמד איתן בפני כל כוראות ההרס, וכיום, בראות הזר את נפלאות פרחיו שאין דומה להם, זכור יזכור את גן־העדן האבוד.

זכור יזכור — ולבו יתמלא מתיקות חריפה וצורבת של געגועים וכיסופי־ערגה, מן הסתם, זו „סאודאדה".

רחוב בכפר נידח, אחד מני רבים־רבים ברחבי פורטוגאל: גם מתוך העזובה מבצבץ חנוי חים־התיכוני

למטה מימין: הרובע העתיק של ליסבון הבירה — יופי בחוץ, עוני בפנים; למעלה: פועלות חקלאיות מובלות לחופשה הביתה.

שליט בא ושליט הולך... ושיר ה„פאדו" („גורל בל־יימור") מוסיף להרטיט כל לב בפורטוגאל... ויין מאדיירה לא נס טעמו... ויפי הנופים — „גן־עדן מרהיב זה" בפי ביירון — צובט את הנשמה בהלך־רוח של „סאודאדה" מיסתורית ובלתי־ניתנת־לתרגום

בת חבורת חעילית (שארלוטה רמפלינג), שגילתה את סוד חיי הנצח, אך איבדה את סוד טעם החיים — מול אקדחו של בן הגזע הפרימיטיווי (שון קונרי), מ„כת המשמידים".

מאת משה נתן

השנה היא שנת 2293. בארץ שולט האל זארדוז. הוא מרחף בין השמים והארץ, כל כולו ראש פסל אדיר של אבן, ופניו פני מסכה יוונית עתיקה. בעיניו הקפואות זוהר זוהר רצחני. איישוניו רושפים מבטים מטילי־מורא. פיו הפתוח בעווית של זוועה חושף שיניים אימתניות.

יצירה קולנועית של מדע בדיוני נוגעת בסבך היחסים המסעיר שבין האינטלקט האנושי, המתעדן עד־מופשטות, לבין היצריות החומרית, שבלעדיה אין קיום ואין ריבוי והמשך ● ● הסרט הוא בעל תנופה ססגונית ועלילתית־מרתקת, אך חסרה בו סגולת־סופר, שתסחוף את הצופה למידה־מה של השתכנעות

הוא נוחת על האדמה העכורה וסביבו נאספים אדוני האנושות ששרדה בעולם. הם עירומים כמו הפראים הקדמונים, בפיהם שאגות של ציידים ברבריים, הרשבים בריב מהומה מן הצייד. פניהם מכוסות במסכות־אבן, עשויות בצלם המפלצת זארדוז, שלה הם סוגדים. כורעים אפיים ארצה. וזארדוז פונה אליהם בקול־רעם מצווה. הוא מזכיר להם, כי העלה אותם מן הפראות, כדי שיחסלו את ההמונים הפרים ורבים סביבם. לשם כך אף סיפק להם נשק. „אברי־הזכר רעים" — מהדהד קולו — „אברי הזכר יורים זרע ויוצרים חיים חדשים, להרעיל תבל ומלואה במגיפת בני־אדם, כפי שהיה לפנים! אבל הנשק יורה מוות, ומטהר את העולם מזוהמתם של הפראים! לכן הלאה. הוסיפו להרוג! כה אמר זארדוז". ובאומרו זאת, הוא פולט מפיו מפל של כלי נשק — רובים, כדורים, רימונים, כידונים — ושוטפם בזרם על סוגדיו. אחד מהם נבדל מן השבט, ומפנה פתאום מבטו אלינו — הקהל. הוא מכוון אקדחו אל פרצופנו, כמו אומר: הסרט הזה הולך להרוג אתכם. ויורה.

כך נפתח „ז א ר ד ו ז" — יצירתו של ג'ון בורמן, שהוא מחברה, מפיקה והבמאי שלה. הסרט הוא מבחינות רבות כשלון של בורמן, אבל אתה חש בכל תמונה ותמונה שבו, כי הוא נעשה באהבה ובהתמסרות של משוגע־לדבר־אחד. אחר ההצלחה הגדולה — הצלחה אמנותית ומסחרית — של סרטו הקודם „ישועה" (בארץ קראו לו „גברים במלכודת"), הרוויח בורמן את זכותו להגשים על המסך את שגיונותיו הפרטיים. האולפנים הגדולים של הוליווד חיזרו אחריו והציעו לו את הלהיטים השכנים ביותר שבאמתחתם · „הרי המזוהם", „מגרש השדים" ועוד. בורמן קרא את „מגרש השדים" והודיע לאולפני „וורנר", שאיננו חושב כי אפשר לעשות משטות כזו סרט סביר. הוא יעץ להם לזנוח את ההפקה. במקומה הציע את „זארדוז" — רעיון לסרט מדע בדיוני, שאותו הגה וגילגל במוחו במשך שנים. כדי שההסרטה של האידיאה־פיקס שלו תצא אל הפועל, הסכים לעבוד בהתנדבות, ללא שכר. „לעשות סרט אישי כמו זה" — אמר — „זהו התביב של אדם עשיר. כמה אנשים יכולים להרשות לעצמם לעבוד שנים ללא כסף ?" לא רבים. אבל למזלי, תודות ל„גברים במלכודת", אני יכולתי".

בורמן עשה את דרכו כבמאי בשנים שבהם רווחה התיאוריה של „המחבר בקולנוע", שפותחה ושוכללה על ידי במאי ומבקרי הגל החדש בצרפת (טריפו, גודאר ואחרים). הוא זכה למוניטין כבמאי בעל כשרונות נדירים, אך לא די היה לו בכך. כבמאי קולנוע רבים, חש שלא יגיע לביטויו המלא כאמן, אלא אם כן יעשה סרט המבוסס על רעיון שלו ותסריט שלו. סרטים רציניים — הסביר — חייבים להיות י צ י ר ה ש ל א י ש א ח ד. לתסריט תסריטים של אחרים — ויהיו טובים ככל שיהיו — נראה לו כטחינת קמח טחון. הוא ביקש לעשות סרט שיהיו כל כולו התגשמות חזונו האישי; סרט העוסק ברעיונות ותיאוריות שלא נוסו עדיין בקולנוע. „אני מעוניין — אמר — במה שסרט יכול להכיל, בעוד שמרבית הסרטים הם הקליפה של פני השטח. אפשרויות הסרט לא מוצו עוד — במיוחד בתחום הרעיונות. אנשים מפחדים לשים רעיונות בסרטים, כאילו אין מקומם שם".

„זארדוז" גדוש רעיונות למכביר. אך מאחר שבורמן מתגלה בו כסופר קטן וכוהגה־דעות קטן עוד יותר — מרחפים רעיונותיו באוויר, ערטילאים ונטולי רוח חיים. אין סיפור של ממש שילכד אותם, אין דמויות שימשו אותם. דומה, שהם פרי של מאמץ מחושב ותחבולה. יותר משל השראה יוצרת. אבל אם בורמן איננו איש הרעיונות ולא סופר, הריהו קולנוען ראשון־במעלה — ודי בזה כדי להציל סרט ממהוני זה, ואף לעשותו לרגעים לחוויה מרתקת.

התוצאה (נראה אותה בקרוב בקולנוע „תל־אביב") מעוררת אם כן רגשות מעורבים. היא כובשת את העין בעושר חזותי נדיר, וכה בשעה מפתיעה בהשטות הערטילאיות הילדותיות שבה. היא מעוררת אהדה ועניין בהעזה שבה, אך מדחימה ביומרנותה הנפוחה, הגובלת לא פעם במגוחך. היא מעוררת התפעלות כאספקטים הטכניים הנפלאים שבורמן גדש בה, ובה בשעה מביכה בחוסר הבהירות והבילבול ההגותי שבה.

בסופו של המאזן, נראה, כי השאיפה של בורמן להסריט סרט שהוא כל־כולו התגלמות חזונו האישי — כמו שעושים במאים כגון פליני, ברגמן, אנטוניוני או בונואל — נתגלתה כיוהרה־שווא. הסרטים שביים על פי תסריטים שכתבו אחרים, היו טובים יותר.

„זארדוז" הוא לכאורה סרט מדע־בדיוני, המנבא מה שעתיד לקרות לאנושות בעוד כשלוש מאות שנה. למעשה, זהו משל פאנטאסטי על החברה בת־זמננו ועל הדקאדאנס של העולם המערבי הדיום. מבחינה זו, לפנינו עדות נוספת, המשלימה עדויות קודמות, בסרטים כגון „הזלילה הגדולה", „הטאנגו האחרון בפאריס" או „התפוז המכאני", המתרחש גם הוא בעולם העתיד.

אומר בעניין זה מחבר „התפוז", אנטוני ברג'ס: „כל ספרות שנדמה כי אילו נטעה בזמן עתיד, מתרחשת באמת בהווה, בתוספת כמה קישוטים דמיוניים שהסופר יכול להרשות לעצמו, „1984" של אורוול, למשל, הוא על 1948 — וזה היה שמו המקורי של הספר. זה היה דיון סטירי על ההווה, כשם ש„התפוז המכאני" היה על החיים בשנות השישים באנגליה, שהטון השולט בה אחר המלחמה היה סוציאליסטי, קולקטיוויסטי. ניסיתי לכתוב סאטירה על עולם שבו אין לבני־אדם בשביל מה לחיות, ואין להם אנרגיה — מלבד הצעירים שאינם יודעים מה לעשות עם האנרגיה שלהם אלא להגיע בשימוש בה עד לתכלית הברבריות. כתבתי באמת על ההווה".

דברים אלה הם מפתח להבנת „זארדוז", סרט קרוב ברוחו, ובהסתייגותו מן הראציונליזם של המדע, ל„תפוז המכאני". המיבנה הפאנטאסטי שבנה בורמן נחשף לגיבור זד (שון קונרי) — ועמו לצופי הסרט — אט־אט, כמו היה אדם שבא לעולמנו מן המאדים. הרבה דברים הקורים בארץ־העתיד נשארים לו, ולנו, סתומים במהלך הסרט. רק לקראת הסוף נשלמת התמונה. אנסה לשחזרם, לפי סדר האירועים:

ראשיתו של הסיפור בשנת 1990. שואה פקדה את העולם, והשמידה חלקים גדולים ממנו. אלה ששרדו בעולם הגוסס, שקעו בחשכה. רק קבוצה קטנה של אנשי־עילית — העשירים, בעלי העוצמה, הפיקחים, המדענים — התבודדה והקימה לעצמה נווה סגור ומסוגר. בנווה זה — „וורטקס" („מערבולת") שמו — התבודדו הנבחרים המועטים, כדי לשמור את הידע ואוצרות התרבות של אלפי שנות ציוויליזציה. בנווה זה הגיע המדע להישגים בלתי־ידועים עד כה. בחירי המדענים, שהקדישו עצמם כאן לחקר המיסתורין של היקום, קראו בתגליותיהם תגר על חוקי הטבע, ותפרו את סדריו זה אלף רבבה שנים. פיסגת המרד התבטאה במציאת סוד החיים שפירושו ביטול המוות. אנשי וורטקס נעשו נצחיים. הם יצרו לעצמם מיקרוקוסמוס אוטופי, בעל מיבנה מושלם, גן־עדן עלי אדמות.

ההמונים מסביב שלעומת זאת, שקעו בחשכה נוראה, כמו חזרו לימי הברבריזם של האנושות. ארטור פריין, אחד הפיקחים שבבני וורטקס ושליחה בעולם החיצון — כעין שר־חוץ שלה — מבין, כי הדרך הפשוטה ביותר בשביל לשלוט בפרימיטיביים היא לתחבל להם איזו דת. בהיותו מחונן בתכונות של ספק־קוסם ספק־אמן עתיר־דמיון, הוא ממציא את המסכה האימתנית זארדוז (שאינה אלא גניבה היתולית מאגדת „הקוסם מארץ עוץ" — „ויזארד אוף אוז"). כמו הזקן באגדת זו, לבש מסכה ודיבר מתוכה בקול מטיל־אימה, כך הסתתר ארטור בתוך המסכה שיצר ורעם מתוכה בקולו המפוברק של אלוהים.

בשלב הבא גידל ארטור גזע אנושי של מחסלים מובחרים. משימתם היא להרוג את הפראים הפרים־ורבים ולמנוע מכדור הארץ את צפיפות־היתר, שגרמה בין שאר, לשואה בעבר. המחסלים קיבלו מזארדוז משלוחים של כלי נשק, רדפו את הסובבים אותם ללא ליאות, טבחו בהם באלימות נוראה. המעולים שביניהם הורשו להזדווג ולאנוס, על מנת שגזעם ישתבח ויצור בעתיד אדם מושלם יותר.

המערכת הגאונית מתחילה להשתבש, כשמתחילים תושבי וורטקס לגלות, כי אורח־החיים החדש של הנצח יוצר בהם מחנם יצורים מגוונים מוכי אפאטיה, שאינם מסוגלים עוד לספק את צרכיהם בעמל כפיים. בשלב זה מצטווים המחסלים לשעבד את המוני הפראים, במקום להרוג אותם, ולגדל יבולי חיטה בשביל נבחרי הוורטקס. כאן ראשיתו של קולוניאליזם, שעתיד להמיט על וורטקס את חורבנו. מן הרגע שבני אדם נעשים תלויים כלכלית בעבודת המשועבדים להם — מזכיר בורמן כלל ישן — הם מתחילים לשקוע, ונידונים לכליה.

על בני וורטקס מביא את החורבן המחסל זד (שון קונרי), התופס יום אחד את התחבולה של מסכת זארדוז, שבאמצעותה שולטת הכת הנבחרת בו ובפראים. חמוש באקדחו, הוא יוצא לגלות את וורטקס, לנקום נקמת בני גזעו.

סרטו הקודם של בורמן, „גברים במלכודת", הסתיים ביד של גוויה, המגיחה מתוך המים. הרפתקאותיו של זד בוורטקס מתחילות בקנה אקדחו, המגיח מתוך ערימה של חיטים, ובגופו המגיח מתוכה. בשני המקרים מסמל הגוף העולה מתחתיות את הכוחות הנסתרים של הטבע, המזנקים ממעמקים אפלים אל פני הציוויליזציה. דמוי זה קושר את זארדוז לשורה של סרטים, החוזרים בגילגולים שונים לנושא אחד: ציוויליזציה מול ברבריות, מדע מול אינסטינקט, תרבות מול הטבע היולי של האדם והיקום. בנושא זה עסקו „גברים במלכודת", „כלבי קש" של פקינפה, „הטאנגו האחרון" של ברטולוצ'י ו„אודיסיאה בחלל" ו„התפוז המכאני" של קובריק. בכמה מסרטים האלה, בעיקר ב„טאנגו" וב„תפוז", שהן יצירות שיריות פילוסופיות, נערך ניסוי קיומי, שתכליתו להפריד באופן מלאכותי בין ציוויליזציה ליצר. גיבור „הטאנגו" מבודד עצמו בדירה פאריסאית ריקה, ואקום מנותק מן הציוויליזציה. הוא רוצה לחיות מחוצה לה, כאחד הפראים הקדמונים, חיים שכולם מין ויצר ואלימות בוטה. הוא כופר בקשר אנושי, בלשון, בתרבות, המשפחה. כפירתו מובילה אותו למבוי סתום שהוא מוות: מי שניתק עצמו מן הציוויליזציה, הפקיע עצמו מן האנושות. ב„תפוז המכאני" הניסוי הקיומי הוא הפוך. כאן עוקרים הציוויליזציה והמדע, באמצעים מלאכותיים, מן הגיבור את היצר, את אש האלימות, את האינסטינקט ההרסני שבטבעו. הם עושים ממנו יצור מסורס, מעוקר וחלוש, שאין לו היכולת לעמוד במאבק הקיום.

המסקנה משני הניסויים היא אחת: יצרי הטבע שבאדם חייבים להתגל לצווי הציוויליזציה כשם שהציוויליזציה חייבת לחיות עם יצר הטבע שבאדם, בלי לדכאו ולהתניקו. כל נסיון להפריד בין השניים מוליד מפלצות.

מסקנה זו מחזירה אותנו ל„זארדוז". בחברת העתיד שדימיין בורמן, נעשית אותה הפרדה מלאכותית ומסוכנת. האנושות התחלקה לשני מחנות, שכל אחד מהם מגלם היבט בטבע האדם. מחנה הפראים — הוא כל כולו התגלמות הצייד הקדמון שבלב האדם, נושא היצר ההיולי, הברוטאליות, האלימות. הוא חי על טבח, רצח, אונס ומלחמה. אין בו שום עידון, או מודעות־עצמית, או קורטוב של תרבות. הוא לא יוכל להתמיד בקיומו הברברי לאורך ימים, שכן מוקדם או מאוחר יקום בתוכו אדם, הטועם מעץ־הדעת ומביא לחבריו, כפרומתיאוס, את אש־הדעת.

חסר סיכוי לא פחות הוא המחנה שכנגד, שנידון לשיעמום נצחי, בוורטקס סטרילי ועקר. ארצם של בחירי וורטקס הוא לכאורה התגשמות חזון אחרית הימים. בנית אגרו את אוצרות הציוויליזציה ומתמסרים לפיתוח הדעת. הם חיים בשלום, ללא יצר, ללא אינסטינקטים תרסניים, בלי אימת המוות. המדע סטר אותם גם מלבטי המחשבה. מוחותיהם קשורים למרכוז של מחשב־בדולח, המספק להם לא רק את כל המידע הדרוש, אלא גם מאגד אותם יחד במה שקרוי „הגות משותפת", מחשב־הבדולח — בנק־הדעת של המוח האנושי בכל הדורות — רואה הכל ונמצא בכל מקום. הוא מסוגל אף לבנות מחדש גוף מת ולהחזירו לחיים. ביהירותו הוא מומה עצמו לאלוהים (כשם שהמחשב ב„אודיסיאה בחלל" דימה להיות שליט האדם). הוא נידון להריסה, כשם שהעילית הרקאדנטית, שבה הוא מולך, לא תוכל להתקיים, כי כ ל ה מ ת ר ח ש ב ה נ ו ג ד א ת ד ר ך ה ט ב ע. הגברים בעולם זה ששוחררו מן האינסטינקט לדעת את האשה ולהפרותה הם יצורים מנוונים ונשיים. אין הם מסוגלים לא להביא חיים חדשים לעולם ולא למות. חייהם הם חיים נעדרי טעם ומוטיוואציה. בוורטקס שולטות הנשים (בורמן מחלק אותן לשלושה ארכיטיפוסים: האשה־האם, העוסקת במדע; האשה־הבתולה, המתוננת ביכולת נביאה; והאשה שנועדה להיות רעיית לגבר זר).

הנשים שקועות בוויכוחים תיאורטיים, או מבלות ימיהן בשיעמום אין־סופי. רבות מהן לוקות, כמו הגברים, בשיתוק האפאטיה, ניצבות ברחבי וורטקס כגופות חנוטים, נעדרות רוח חיים.

בורמן מרחיק, כאמור, את עדותו, אל העתיד, על מנת לומר את דברו על העולם שבו אנו חיים — עולם דקאדנטי, אינטלקטואלי, אשר צובר דעת, אך מאבד עוצמה, חיוניות, ואת זיק האלוהים שבו; עולם המחולק ל„פראים" ו„למחסלים" ול„אדישים" ול„אפאטים" ול„זקנים" (הסרטים מן הקו המקובל ב„הירהור המשותף", נידונים בוורטקס לנוראה שבמחלות הקיום המודרני: זיקנה). בורמן מאמין, שתקוותו של עולם זה טמונה לא בריצה המדעית קדימה, אלא ביכולת לעצור, לבדוק את הדברים, להתחיל מחדש מן המקום שהחל הפיצול המסוכן. רק כשחזית הדעת חלק מן היצר, והטבע חלק מן הציוויליזציה — ישוב האדם להיות יצור שלם.

גם זה קורה ב„זארדוז". היצור הנבחר של מחנה הפראים — זד — פולש אל החממה האינטלקטואלית המתנוונת ומשחרר את אדוניה, כקדושים ואבירים קדמונים, שיצאו ללחום במפלצות, יוצא הוא נגד מפלצת־הבדולח וגובר עליה. הוא כובש את הנשים בגופו, מחזיר להן את חיוניותן, ממלא אותן חיים ואהבה. הוא מחזיר לגברים את המוות, הנותן טעם לקיום. הם, לעומת זאת, טוענים אותו באוצרות הידע והתרבות, שאגרו ופיתחו בממלכתם. הזיווג ביגו לבין בת וורטקס (שארלוטה רמפלינג) מוליד את האדם ההרמוני של העתיד: אדם המתחיל את חייו ברחם האם ומסיימם במותו.

„במשך זמן רב" — אומר בורמן —

(סוף בעמוד 28)

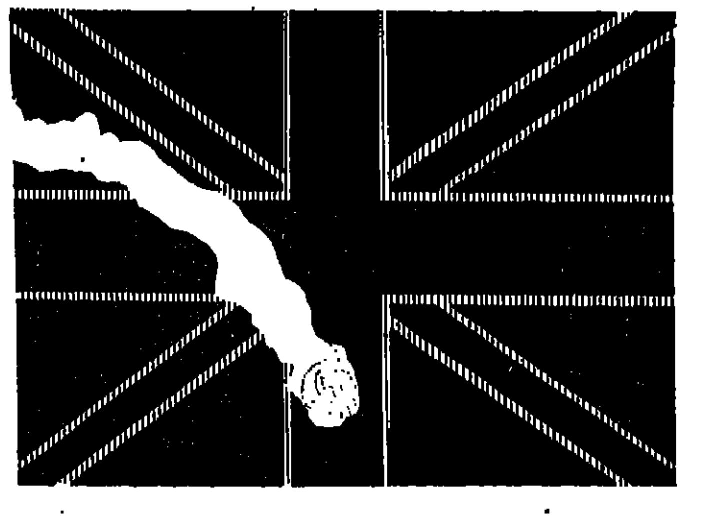

רומאן ריגול
מאת ג'ון לה קארה

תמצית הפרקים הקודמים:

ביום-גשם אביבי מגיע ג'ים פרידו לעבוד כממלא-מקום של מורה בבית-ספר-עם-פנימיה שמחוץ ללונדון. יש לו מום בגבו ואיש אינו יודע דבר על עברו. ג'ורג' סמיילי, מראשי הכיון הבריטי, שהוצא לגימלאות אחר ש„פיקוד" מת, מוצא בדירתו במפתיע חבר מעיסוקי העבר, אשר ממתין לקחתו אל יועץ הקבינט לענייני ביון, בביתו בכפר. שם מובא אליהם אחד מסוכני השירות, ריקי טאר, אשר מספר, כיצד נשלח להונג-קונג, לנסות לשכנע חבר במשלחת מסחרית סובייטית, שיערוק למערב. טאר מספר כיצד עקב אחר האיש שנבחר למטרה, וכיצד החליט שאין הוא מתאים לשיכנוע לעריקה, וכאשר פרץ טאר לעשות חיפוש חשאי, קטן בחדרו — פגש שם את אשתו של הרוסי, וקשר עמה חיברות.

פרק שלישי

לא היה שום דבר אקזוטי בנוכ-חותה של אירינה בהונג-קונג, הסביר טאר, ולא היתה שום סיבת שתסינג'ר יידע על כך. אירינה היתה חברה במשלחת הרוסית בזכות עצ-מה. היא היתה קניינית-טקסטיל מאומנת.

„למען האמת, היתה לה הכשרה טובה הרבה יותר מאשר לזקן שלה, אם רשאי אני לקרוא לו כך. היא היתה ילדה תמימה, קצת ספרותית כזאת, לפי טעמי, אבל צעירה, ומין חיוך בחדר היה לה כשחדלה לבכות". סומק מוזר עלה בלחייו של טאר. „כאשר נכנס האוסטראלי מר תומאס אל חייה, כבר לא ידעה את נפשה מרוב דאגה, מה לעשות ביחס לשד ההוא, בוריס. בעיניה הייתי המלאך גבריאל. לא היו לה חברים במשלחת, אפילו שם, במוסקווה, לא היה לה איש שתוכל לבטוח בו, אמרה, ,אני בחורה נורמאלית, תומאס, חברותית. אני אוהבת אנשים: מדוע אני צרי-כה לרמות אותם כשאני מחבבת או-תם?' ואחר-כך אמרה, הצרה היא, שלפני זמן רב בחרו בה לעבודה, המקפיאה אותה כמו אשה זקנה ומנ-תקת אותה מאלוהים".

אם כה ואם כה, למחרת בערב נפ-גשו טאר ואירינה. את הטיסה הוא דחה. ושוב נפגשו בערב שלאחר-כך. בפעם הראשונה נפגשו בבית-קפה ונזהרו מאד שלא יראו אותם. אירינה היתה אחוזת פחד, לא רק מפני בעלה אלא גם מפני אנשי הבטחון המצו-רפים למשלחת.

בערב השני עדיין היה טאר מצפה לנדיבות-לבה. הם נסעו בחשמלית ל-מסגת-ויקטוריה, דחוקים בין מטרו-ניות אמריקניות. בערב השלישי שכר מכונית והסיע אותה סביב „הטרי-טוריות החדשות", עד שפתאום הת-חלחלה בגלל הקירבה המרובה לגבול סין. בכל-זאת נעם לה הטיול ההוא ולעתים קרובות דיברה על היופי ה-מטופח שבמקום, על בריכות הדגים ושדות-האורז. הטיול מצא חן גם בעיניו של טאר, הואיל והוכיח ל-שניהם, שאין עוקבים אחריהם. אך אירינה עדיין לא התפרקה, כלשונו.

בערב הרביעי הסיע אותה לגבעות הנשקפות אל החוף הצפוני ואירינה סיפרה לטאר, שהתאהבה בו ושהיא עובדת בשביל ה„מרכז" המוסקוואי, כמות כבעלה, ושהיא יודעת פי טאר גם הוא „במקצוע"; היא הבחינה על-פי פירגותו והקשב הדרוך ב-עיניו.

„היא החליטה שאני קולונל-מודי-עין אנגלי", אמר טאר, בלי צל של חיוך. „רגע היתה בוכה, רגע צוחקת. לדעתי, היתה מטורפת כדי שלושה-רבעים. האנגלים היו העם החביב עליה. ג'נטלמנים, היתה אומרת. הבא-תי לה בקבוק וודקה והיא שתתה חצי ממנו בחמש-עשרה שניות ב-קירוב. בוריס היה הראש ואירינה הבחורה שמאחור. יום אחד היא תד-בר על פרסי אליליין ותספר לו סוד גדול. בשבילו בלבד. בוריס יצא לדוג אנשי-עסקים בהונג-קונג, והיה לו מן

הצד תפקיד לחיות תיבת-דואר בש-ביל הנציגות-התושבת הסובייטית במקום. אירינה שימשה בשליחויות. „כך זה היה על-גבי הנייר, מבין? שני מועדוני הלילה היו מיפגש ו-מקום נסיגה בשביל נושא-הכלים ה-מקומי שלו. אבל בסך-הכל רצה בו-ריס באמת רק לשתות ולרוץ אחרי רקדניות ולשקוע במצבי-רוח. או ל-צאת לטיולים של חמש שעות ברגל, מפני שלא יכול היה להחזיק מעמד בחדר אחד עם אשתו. ישבנו שם במכונית על הגבעה ונתתי לה ל-דבר".

„היא דיברה פשוט בלי מעצור", הסביר טאר, כאילו פתאום היתה זו תאונה, דבר שלא היה לו חלק בו. „היא סיפרה לי את כל פרשת חייה, מן הלידה ועד לקולונל תומאס — כלומר, אני, אמא, אבא, אהבות רא-שונות, גיוס, אימונים, הזיווג המזו-מה והמחורבן שלה, הכל. אין בזמן האימונים עשו אותה ואת בוריס צוות אחד, ואיך מאז הם יחד כל הזמן; אחד הזיווגים הגדולים שאין לשב-רם. היא אמרה לי את שמה האמיתי, את שם-העבודה שלה ואת שמות-הכיסוי שבהם נסעה ושידרה. אחר-כך העלתה את הברתיק שלה והת-חילה להראות לי את הכשפים שלה; עט-מחבואים, שתכנית-איתות מקופ-לת בתוכו; מצלמה מוצנעת, כל ה-חכמות. ,חכי עד שיראה זאת פרסי', אני אומר לה. מותח אותה, כאילו. למרבה השמחה היא מתחילה לשפוך את החומר על המערכת הסובייטית בהונג-קונג: מקשרים, ,בתים בטו-חים', תיבות מכתבים, הכל. כמעט יצאתי מדעתי מרוב מאמץ לזכור את כל זה".

„אבל זכרת", זרק גילם.

כן, הסכים טאר, כמעט הכל.

„אבל עכשיו הייתי במצב משו-נה", המשיך. „ראיתי אותה ל-מחרת היום ולמחרתיים, ועשיתי חש-בון, שאם עדיין איננה מפוצלת ב-נפשה, הרי בקרוב מאד תהיה. היה כבר יום רביעי, והמשלחת היתה אמורה לטוס הביתה למוסקווה ביום שישי. ,הילדע המקצועי שלה לא היה מבוטל כלל, אבל איך יכולתי לסמוך על משוגעת כמוה?

„ידעתי רק, שאירינה רוצה לערוק — לדבר אל פרסי אליליין, כלשונה. נשארו לה שלושה ימים, וככל שתקדים לעשות את הקפיצה, כך ייטב לכל. אם אחכה עוד הרבה, הרי סופה שתשכנע את עצמה לחדול מכל ה-ענין. ובכן, עשיתי את הצעד ונכנס-תי אצל הנציג-התושב שלנו, כאשר רק פתח את החנות".

„יום רביעי, האחד-עשר בחודש", מילמל סמיילי. „בלונדון שעות ה-בוקר המוקדמות".

„אני משער, שתסינג'ר חשב שאני רוח-רפאים. ,אני רוצה לדבר אל לונ-דון, פרטי ,אל ראש תחנת לונדון', אמרתי. הוא התווכח בלי סוף, אבל נתן לי. ישבתי אל שולחנו וציפנתי את השדר בעצמי, בעוד תסינג'ר מס-תכל בי כמו כלב חולה. היינו צרי-כים להתחיל ולסיים את המברק ב-צופן מסחרי כביכול, כי לתסינג'ר היה כיסוי של יצואן. זה דרש ממני חצי שעה מיותרת. הייתי מעוצבן באמת. אחר-כך שרפתי את כל ה-דפדפת המגובות והדפסתי את ה-שדר במכונת-מורס. בנקודה זו לא היה אדם מלבדי עלי-אדמות, שידע מה פירוש הספרות של גליון הנייר ההוא — לא תסינג'ר. שום איש מ-לבדי.

„ביקשתי ,טיפול עריקים' מלא ב-שביל אירינה, לפי נוהל-חירום. דרש-תי את כל הסחורות שהיא מעולם אפילו לא דיברה עליהן: כסף מזו-מן, אזרחות, זהות חדשה, מסרתי ב-קיצור על מעולתה עד אז ועל מרוצ הגישה שלה, לרבות תפקידים שמי-לאה ב,מרכז'. ביקשתי בחורים ממח-לקת ה,אינקוויזיטורים' ומטוס של חיל-האוויר. היא חשבה, שאני מבי-קש פגישה אישית עם פרסי אליליין במקום נייטראלי, אבל אני עשיתי חשבון, שאת הגשר ההוא נעבור כש-נגיע אליו".

הם חיכו לטאר שימשיך.

„ביקשתי גם את ראש ,תחנת-לונדון', שיודיע למר גילם כאן, ש-הגעתי בשלום לתעודתי, ובשום-אופן אינני משתמט בלי סיבה. כל היום חיכיתי לתשובה. בא הערב והיא עדיין לא הגיעה. אירינה עשתה את עבודתה השיגרתית. אני עמדתי על כך, אתה מבין. המשלחת היתה צרי-כה לבקר בבתי-חרושת בקאולון, ו-אני אמרתי לה, שתלך גם היא ותנהג בתבונה. השבעתי אותה, שתתנזר מן הבקבוק. רציתי, שהכל יהיה כשר, עד לרגע שתעשה את הקפיצה. הי-

כיתי עד הערב ואז הברקתי מברק-

כיתי עד הערב ואז הברקתי מברק-השלמה בהול".

„קיבלת אישור קבלה, כמובן?" שאל סמיילי.

„קיבלנו'. זה הכל. הזעתי כל ה-לילה. בא השחר ועדיין לא הגיעה תשובה. חשבתי: אולי המטוס ההוא של חיל-האוויר כבר בדרך. כשאתה רחוק מהם כל-כך, אתה מוכרח לחשוב שהם שם טובים.

„נא דווח באיזה סקציות עבדה, שמות של אנשי-קשר ומכרים קוד-מים בתוך המרכז המוסקוואי, שם הממונה עליה כיום, תאריך הכניסה למרכז". זאת היתה התשובה, שבאה במוצאי יום המחרת. „ניסחתי מהר תשובה, כי נדברתי להיפגש אתה בשעה שלושה למטה על-יד הכנ-סיה —"

„איזו כנסיה?" שוב סמיילי.

„אנגלית באפסטיסטית. היא אהבה לבקר שם. לא בשביל להתפלל, רק לרתרח. הסתובבתי סמוך לכניסה, ב-העמדת-פנים טבעית בהחלט, אך היא לא הופיעה. נדברנו, שבמקרה של תקלה ניפגש שוב כעבור שלוש שעות, בראש הגבעה. אחר-כך עוד שחות קצרה. אם היא בצרת, עליה להשאיר את בגד-הים על אדן ה-חלון שלה. היא היתה משוגעת ל-שחיה, שחתה כל יום. מיהרתי ל-,אלכסנדרה': אין בגד-ים. היו לי שעתיים-וחצי לחרוג. לא יכולתי ל-עשות שום דבר אלא לחכות".

שוב המתינו לטאר שימשיך.

„הסתובבתי במשרד של תסינג'ר, אך לא הייתי אהוב שם ביותר. ,ציי-די קרקעות' אינם חביבים עליו. יש לו עסק גדול בסין, ביבשת, ונדמה היה לו, שאני אשרוף אותו עליו. ובכן, ישבתי בבית-קפה וצץ בי רעיון, שאולי ארד לשדה התעופה. סתם רעיון, כאילו אמרת, ,אולי אק-פוץ לראות סרט'. אמרתי לנהג-המונית, שיסע כמו מטורף. אפילו לא התווכחתי על המחיר. זינקתי ל-תור לאשנב-המודיעין ושאלתי על כל ההמראות לרוסיה. לא היה שום מטוס מאז יום אתמול ואין אף אחד עד שש בערב. עכשיו הייתי מוכרח לדעת: מה בדבר מטוסי-שכר, מה בדבר טיסות שלא לפי התכנית. מיט-ען, מעבר מקרי? האם לא היה שום דבר, באמת שום דבר, בדרך ל-מוסקווה מאז אתמול בבוקר?

ואז מופיעה אחת, נערה קטנה, ותשובה בפיה. אחת הדיילות הסי-ניות. אני מוצא חן בעיניה, מבינים. היא עושה לי חסד. מטוס סובייטי בלתי-מתוכנן המריא לפני שעתיים. רק ארבעה נוסעים עלו אליו. מרכז תשומת-הלב היתה אשה אחת, נכה. גברת. בלי הכרה. היו צריכים להסיע אותה למטוס באלונקה. ופניה היו עטופים תחבושות. שני אחים-רחמנים נלוו אליה ורופא אחד. טילפנתי ל-,אלכסנדרה', תקווה אחרונה. לא אי-רינה ולא הבעל המזוייף שלה לא עזבו את המלון, אבל תשובה מן ה-חדר לא היתה. במלון המחורבן לא ידעו אפילו שהם עזבו".

„אולי היא באמת היתה חולה",

אמר סמיילי ברוח איתנה, מדבר אל גילם יותר מאשר אל איש זולתו. „אולי באמת היא היתה בלי הכ-רה. אולי באמת אחים-רחמניים לק-חו אותה". וכשהוא מעיף ספק-מבט אל טאר, הוסיף: „אחר הכל, רק עשרים-וארבע שעות עברו בין ה-מברק הראשון שלך. עד להסתלקותה של אירינה. לוח-הזמנים הזה אינו מניח לך כמעט אפשרות לייחס את הענין ללונדון".

„אפשרות דחוקה", אמר גילם, כובש עיניו ברצפה. „אפשר להסת-דר, אם למישהו בלונדון —" ממתי-נים היו כולם. „אם למישהו בלונדון היתה עבודת-תכנון טובה מאד. וגם במוסקווה, כמובן".

„זה בדיוק מה שאמרתי לעצמי, אדוני", אמר טאר בגאווה, נתלה ב-אמירתו של סמיילי ומתעלם מדבריו של גילם.

„או שהרוסים הריחו משהו", עמד סמיילי על דעתו. „אנשי הבטחון גי-לו את פרשת האהבים ביניכם וסילקו אותה. לפי הצורה בה התנהגתם שניכם, היה זה פלא לולא גילו".

„אולי מוטב שנשמע פשוט מה קרה?" לחש גילם, רותח.

ובכן, היו להם שתי „תיבות דו-אר", שבהן השאירו דואר זה לזו. הראשונה היתה לא הרחק מבית-המלון, במגרש בנייה, השניה היתה ליד הכנסיה, מאחור, „למטה, במקום ששמים את התוברות". בניסוחו. „אם כורעים ברך בשורה האחורית ומג-ששים ביד, יש איזה קרש תופ-ם. מאחורי הקרש יש מיכל מלא אשפה וחריונים של עכברים".

בתיבת המכתבים הזאת, אמר טאר, מצא לא מכתב, אלא ממש יומן שלם. הנייר היה דק, וכתוב משני עבריו, ולכן לעתים קרובות ביצבצה הדיו השחורה ועברה לצד השני. ואת היי-תה כתיבה מהירה ודחופה, בלי שום מחיקות. כהרף-עין ידע, שניהלה את היומן בתקופות שדעתה היתה צלולה.

הוא שירבב יד לתוך חולצתו והע-לה נרתיק-עור, מחובר לרצועה רח-בה, של עור גס. מתוכו שלף חפיסה מזוהמת של נייר.

„מוכנים?" שאל טאר. „טוב, אני מתחיל, ,תומאס, שמי לי, אני מדברת אליך', היא קראה לי בשם-המשפ-חה", הסביר. „אמרתי לה, ששמי טור-ני, אבל תמיד היא קראה לי תומאס. ,היומן הזה הוא המתנה שלי בש-בילך, במקרה שיסלקו אותי לפני שאדבר עם אליליין. הייתי מעדיפה לתת לך את חיי, תומאס, וכמובן את גופי, אך נדמה לי, שמתקבל יותר על הדעת שהסוד הבזוי הזה יהיה הדבר היחיד בו אוכל לגרום לך או-שר. השתמש בו היטב!'" טאר נשא עיניו.

„מסומן פה: יום שני. היא כתבה את היומן במשך ארבעת הימים". קולו נתרדד, נעשה משועמם כמעט. „ובכן. ,במשך שנתיים, קודם לצירו-פי למיניסטריון המסחר, שימשתי כמ-פקחת במחלקת התיוק במפקדת ה-,מרכז' המוסקוואי שלנו, בכיכר דז'ר-ז'ינסקי. העבודה היתה משעממת כל-כך, תומאס האווירה לא היתה שמחה, ואני הייתי רווקה. עודדו או-תנו להתייחס בחשדנות זה לזה. נ-חחתי היה לבלר בשם איוולוב. ב-אווירה המעיקה הסתמנה איזו התא-מה במזג שלנו. כמה וכמה פעמים עבדנו יחד במשמרת לילה, איוולוב ואני, ולבסוף הסכמנו להפר את ה-תקנות ולהיפגש מחוץ לבנין. הוא היה בלונדי, תומאס, כמוך, ואני רצי-תי בו. נפגשנו בבית-קפה, ברובע עני של מוסקווה. ברוסיה מלמדים אותנו, שאין במוסקווה רבעים עניים, אבל זהו שקר. איוולוב סיפר לי, ש-שמו האמיתי ברוד, אבל הוא אינו יהודי. הוא הביא לי קצת קפה, ש-קיבל שלא-כדין מחבר בטהראן, וגם קצת גרביים. איוולוב אמר לי, שהוא מעריץ אותי מאד. הוא סיפר לי, ש-פעם אחת עבד במחלקה לרישום הפרטים של כל הסוכנים הזרים ה-מועסקים על-ידי ,המרכז'. צחקתי ואמרתי לו, שאין רישום כזה. רק בעלי חלומות יכולים להעלות בדע-תם, שסודות רבים כל-כך יימצאו ב-מקום אחד. אם כן, אני מניחה ש-שנינו היינו בעלי-חלומות'.

סמיילי רטן משהו. טאר המשיך. „בפעם השניה נפגשתי עם אי-וולוב בחדר של דודן אחד של אש-תו, מורה באוניברסיטה של מוסקווה. איש לא היה במקום. בפגישה הזאת סיפר לי איוולוב את הסיפור הבא, כדי לחזק עוד יותר את הידידות בי-נינו. תומאס, עליך להיזהר. האם שמעת על קארלה? הוא שועל זקן, הערמומי ביותר ב,מרכז' המוסקוואי, החשאי ביותר, אפילו שמו איננו שם המובן לרוסים. איוולוב פחד נורא לספר לי את הסיפור הזה, שלדבריו היה קשור בקנוניה גדולה, אולי ה-גדולה ביותר שיש לנו ביד. עליך לספר את הדבר רק לאנשים מהימנים ביותר, תומאס. זה דבר בעל אר-פי חשאי ביותר. אל תספר לשום איש ב,קירקס', כי אסור לגלות את הדבר לשום איש, עד שתיפתר החידה.

„איוולוב אמר, שאין זה נכון ש-הוא עבד פעם על רישומי סוכנים. הוא בדה את הסיפור הזה מלבו רק כדי להראות לי, כמה עמוקות ידי-עותיו בענייני ה,מרכז' ולהראות לי שאינני מאוהבת בסתם פלוני-אלמו-נים. האמת היא, שהוא עבד בשביל קארלה, כעוזר באחת הקנוניות ה-גדולות של קארלה. למעשה, היה מוצב באנגליה בתפקיד חשאי ב-כיסוי של נהג ועוזר לפקיד-פיענוח בשגרירות. בשביל תפקיד זה סיפקו לו את שם-העבודה לאפין. כך נעשה ברוד איוולוב, ואיוולוב נעשה לאפין. על זה היה איוולוב המסכן גאה ב-יותר. תפקידו של איוולוב היה ל-תחזק חפרפרת. חפרפרת הוא סוכן-חדירה-עמוקה, שקוראים לו כך מפני שהוא מעמיק להתחפר ולחדור לתוך האימפריאליזם המערבי. במקרה זה היה האיש אנגלי. החפרפרות חשובות ל,מרכז' מאד, מפני שהשתלה דורשת שנים רבות, לעתים קרובות חמש-עשרה או עשרים שנה.

(סוף בעמוד 35)

חשופה כהפצצה

מאת מ. דרומי

„לישראל באתי לראשונה לפני שנ־תיים".

סלי טומס, עלמה, שחורת־שיער, כחת־עיניים — וכמו חשמל זורם בעור־קים, ביחוד כשהיא מדברת על יש־ראל ועל מה שקרוך בה.

סלי טומס, יהודית ילידת אנגליה, אחת מצלמות־העתונות המפורסמות ב־בריטניה, אשר מלחמת יום־הכיפורים היתה בשבילה נקודת־מפנה, שאחת נתהפכו חיים ונפתחים חיים.

„לפני שנתיים, באתי לכאן לחופשה. עבדתי קצת בשביל העתון שהייתי קשו־רה אתו באנגליה — ‚סאנדי טיימס' — וחזרתי אחרי חודשיים. מאז ביקרתי בישראל שבע־שמונה פעמים. את כל הכסף שהשתכרתי באנגליה כצלמת, הקדשתי למימון מסעותי לישראל. וכך אירע, שומיים־שלושה לפני פרוץ המל־חמה שבתי ללונדון — מישראל, כמובן. באותו יום עצמו, אחר־הצהריים צילצלתי למערכת, כדי לשאול על תצלו־מים שהבאתי, ואחד מהם נועד לעמוד חמש — כעין ציון־לשבח בעתון. ואז שאלו אותי: ‚לא שמעת את החד־שות? ישראל במלחמה!' חמתי בערה לחשחית: ‚זאת לא בדיחה? אל תתב־דח!' ‚לא, ברצינות!' תקפה אותי פא־ניקה".

עיניה בוערות בוברה ורטט חולף בגופה. היא היה מחדש את הרגע ה־מחריד.

„דרשתי לנסוע מיד לישראל. הם סירבו. אני ממש יצאתי מדעתי. לא היו שידורי־חדשות והיה עלי לחכות עד 6 בערב, כדי לדעת מה קורה. נורא או־לי גם מות היה הצליל שבו נאמרו

(סוף בעמוד 42)

התצלומים

מ י מ י ן: ילדה במושב עלמה, בבית שנפגע — לפני שנה; ל מ ע ל ה מ־אמצע: ביקור בתל־השומר; ל מ ע ל ה משמאל: יד לנופלים ברמה; ל מ ט ה באמצע: משחקי טילים באפריקה; ל מ ט ה משמאל: ילדים במקלט בגליל

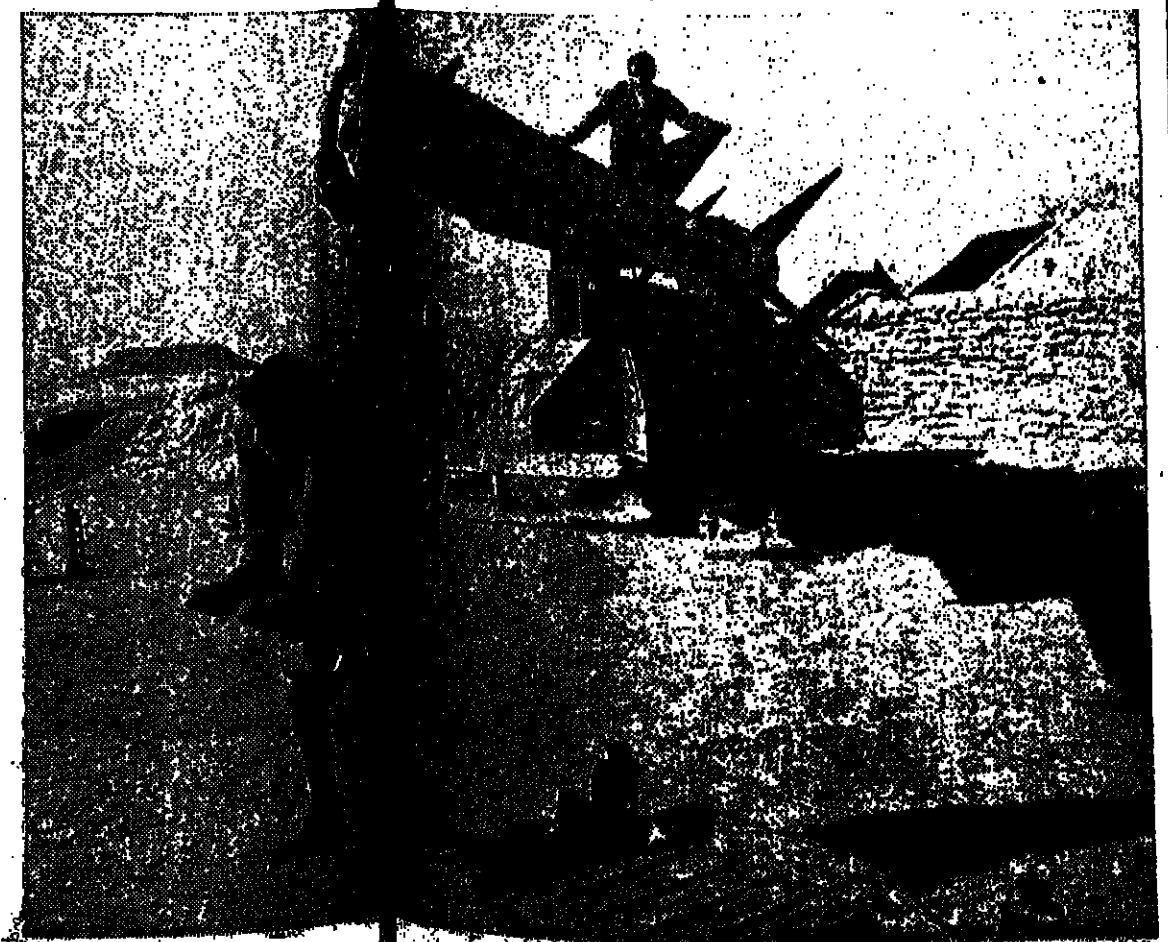

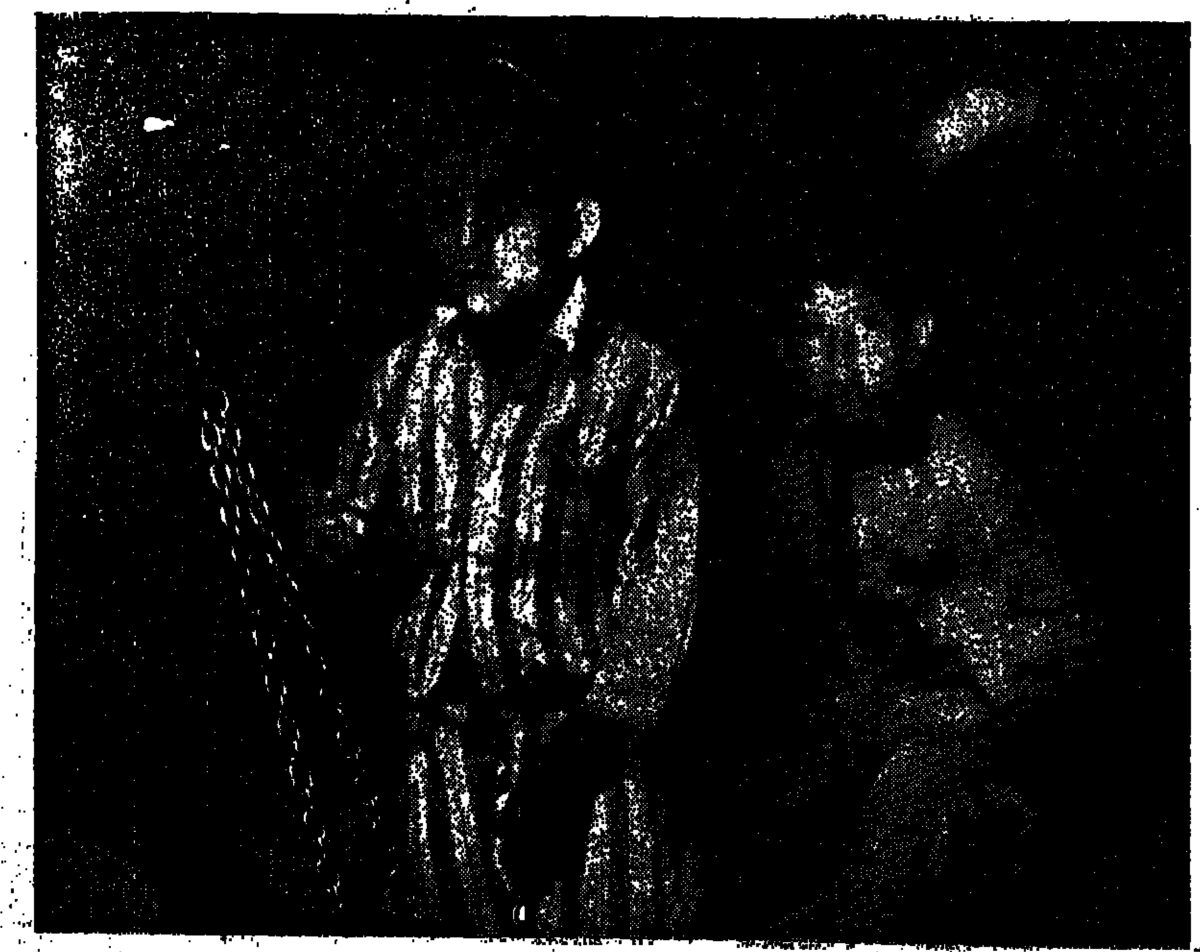

שיפודים

התערובה הבינלאומית

אוי, אני עדיין כל כך מבולבלת, הפרווה שלי בבלגן עצום, ויש לי כאבי ציפורניים, והרעש של הנביחות האלה באוזניים. נורא, נורא. אני עדיין לא תופסת מה קרה. זה היה נורא. אתם הרי מכירים אותי. תמיד אני חיה לי בשקט בפארק באשקלון, תופסת לפעמים עכבר או ציפור ולפעמים, כשבני־האדם באים לעשות פיקניק, אני מצליחה לארגן לי איזה שיפור לעניין. מה אני אגיד לכם, זה לא היה כל כך רע להיות חתולה. אני לא אומרת שחסרות צרות, מפעם לפעם היה בא כלב. ואז הייתי צריכה להתחיל לסמר את השערות בגב (זה הורס לי את כל התסרוקת) ולירוק, אפילו שזה לא יפה, ואפילו לשרוט. אבל כבר התרגלתי לזה, וחשבתי לי, שהכל יימשך ככה.

כל החלומות היפים האלה התנפצו השבת.

זה היה בערך ככה: אני יושבת בשקט על שפת התעלה, מתחממת בשמש, וחולמת על קריירה של חתולת־מין, והנה פתאום מגיעים אנשים ומתחילים לתלות המון שלטים על העצים, ובהם כתוב: ברוכים הבאים לתערוכת הכלבים הבינלאומית.

ואני, כמו טפשה, יושבת לי בשקט ולא תופסת מה שהולך סביבי. מה אני אגיד לכם — השפם רעד לי נורא. ובאמת, עד שאני עושה מיאו אחד, מתחילים להופיע הכלבים. תיכף הרגשתי, שכל הסיפורים האלה על תצוגה הם רק תירוצים, מה שהם רצו באמת זה לחסל אותי. „תסתכלו על החתולה הזאת" צעקו כל הכלבים יחד, „היא תופסת לנו מקום בפארק! אנחנו לא יכולים לעשות תערוכה!" לך תסביר להם, שמצדי הם יכולים לעשות כמה תצוגות שהם רוצים.

האמת היא, שחלק מן הכלבים כבר הסכימו לוותר לי. הם אמרו: „כל כך הרבה שנים רדפנו אחרי החתולה הזאת ושינו חיים, שאולי באמת כדאי להפסיק עם זה. ניתן לה איזו פינה, שתחיה לה בשקט". אבל היו בתצוגה גם כמה כלבים כאלה צהובים. אתם יודעים, אלה שקוראים כלבים ערביים, שהקימו צעקות עד לב השמיים. „בטלנים!" הם נבחו, „מה יש לכם? מה פתאום לתת לה לחיות בשקט? היום אתה נותן לה פינה אחת, ומחר היא מונקת עליך מאחורי" הם גם ישבו וניסחו אמנה שאומרת, שכל כלב ערבי חייב לרדוף אותי, כל ימי חייו, וגם גוריו אחריו, ושיהיה אוי ואבוי לכל כלב, מכל גזע אחר, שלא רודף אותי. זהו. הם התנפלו עלי ביחד. למען האמת, לא הייתי כל כך מוכנה. אבל אחרי כמה תרגילים הצלחתי להסתדר איתם, והם עזבו אותי בינתיים.

עכשיו הם ממשיכים בתצוגה, עושים הרבה רעש, ואני חזרתי לפינה שלי. הפעם אני כבר מוכנה לכל מקרה. אבל אל תקנאו בי. זה לא כל כך נעים: להיות חתולה בתערוכה בינלאומית של כלבים.

מסדר חולים

1. תאריך: 1974
2. יחידה: שיפודים
3. מס' אישי: 1234567 | 4. דרגה: טוראי | 5. שם משפחה: הגולם | 6. שם פרטי: החפשי | 7. גיל: 30

הערות השולח: במצב ביזיון!

פרטי השולח: מס' אישי 486555 | דרגה רב (מיל) | משפחה ושם חזיאל מאיר | תפקיד בן־אדם | חתימה [חתימה]

8. החייל נבדק ולהלן מסקנות הבדיקה הרפואית:

מסקנות הבדיקה	חתימת הקרי"פ**
א. כשר לתפקיד בהתאם לפרופיל הרפואי הנוכחי: בלי הגבלה נוספת/בהגבלות הבאות: *)	
ב. בלתי כשר לכל תפקיד ומומלץ על גרבה (במילים) ימי ג'!	
ג. הוכנס/הועבר*) לחדר חולים ביום	
ד. הועבר/חייב להתייצב*) בבי"ח/בביק"ב/במרפאת־חוץ*):	
ה. זקוק לשינוי פרופיל רפואי.	
ו. החייל מוזמן לביקור חוזר במרפאה בתאריך: שעה:	

9. הערות הרופא: מצב קשה של טישטוש כללי. חוסר אנרגיה. דיוגים (השפיים) חוסר רצון לפעול. פגלב. גאווה מסוכנת להרס עצמי.

פרטי הקרי"פ: מס' אישי | דרגה | שם פרטי ומשפחה | חתימה

חותמת הרופא

הערות: *) — מחק את המיותר. **) — הקרי"פ יחתום לצד המסקנה המתאימה.

טופס 102 מק"ט 441101180 (1×100)

הדיאטה הסופית

בלהה, התבנית שיש לה סיכויים להיות דיילת, סבלה מחסרון אחד — עודף משקל. בלהה שקלה 40 קילו והדבר הציק לה מאוד.

כשהיתה מביטה בראי, היתה פורצת בבכי: „תראו, תראו, איזה ירכיים יש לי — כמו פילה, ואיזה בטן — ערימת חיטים! איך אני יכולה ללכת ככה לים? מי יסתכל עלי? מי יצא אתי? וכל היום היתה אומרת: אני צריכה להוריד רק קצת כאן וקצת כאן ואהיה חתיכה. לא־נורמלית. במצב נואש זה גילתה בלהה את הדיאטה של ד"ר הרשלה, הידועה גם בכינויה: דיאטת פירורי־הלחם.

„בדיאטה הזאת", מספרת בלהה, „אוכלים רק פירורי לחם. קונים שקית של פירורי־לחם, ואוכלים שני פירורים כל יום, עד שגומרים את השקית. אז מגיעים למשקל מינימלי באמת".

בלהה אכן עשתה זאת. היום היא הבחורה הדקיקה ביותר בארץ, וכבר קיבלה המון הצעות לדוגמנות מסלול, צמרת ולקריינות בגלי־צה"ל.

בתמונה אפשר לראות אותה בצילום, ערום סקסי במיוחד ליד מכונת הכתיבה שלה.

שני מכתבי המלצה

לכבוד
„החברה לישראל"

הננו להמליץ על המוכ"ז לתפקיד מנהל כללי של החברה לישראל.

המוכ"ז, למרות מראהו האינטליגנטי למחצה, הינו טמבל מובהק. הוא עושה רק מה שמותר לפי התקנון, מפחד מהשקעות כלכליות לטווח לא־ידוע, לא חותם על שום דבר לפני שמסבירים לו מה כתוב שם בדיוק, מספר לכל אחד על כל תכניותיו, ואמא שלו לא מרשה לו לעשות דברים מסוכנים. אין לנו כל ספק, כי זה האדם שאתם צריכים.

בתודה,
— „שיפודים"

לכל מאן דבעי

הנני לאשר כי רוברט ט. איירונסייד עבד אצלנו בתפקיד ציף במשך תקופה ארוכה. מר איירונסייד עשה את עבודתו במסירות, ולשביעות רצוננו המלאה, שימש דוגמה מחנכת ועזר בהשכבת ילדים.

מר איירונסייד גילה תמיד דבקות במטרה וממש לא קם מכסאו עד שהמשימה הושלמה.

יחד עם איירונסייד עזב אותנו גם חבר עוזריו. כולם יחד מהווים כוח־משימה מעולה, העוסק בצורה מבריקה בפתרון הבעיות האישיות של חברי הצוות.

אנו ממליצים על כולם יחד ועל כל אחד לחוד בכל פה ובכל לשון ובכל לב ובכל טחול.

שלכם
הטלוויזיה הישראלית

מאיר עוזיאל

אני חדש בארץ

פנקייק אסם

קוראים לי: פנקייק. אני מעדן אמריקאי ואני רוצה להתאקלם גם בישראל. אני חם ומתוק, דומה לחביתיה תפוחה ואוכלים אותי עם רוטב קרמל, קונפיטורה, דבש או לפתן; וגם עם רוטב שמפיניון חם ופיקנטי.

תוכלי למצוא אותי על מרפי־אסם בחנויות ובסופרמרקט. לטגן אותי, ואני מוכן תוך דקות ספורות. הגישי אותי לאורחים עם קפה, או לבני־המשפחה לארוחות בוקר וערב - ולא תאמיני אילו מחמאות נקבל - את ואני.

בתיאבון פנקייק אסם

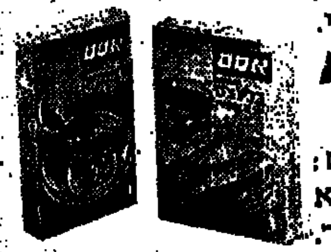

ועוד משהו חדש וחם מאסם: בלינצס - נוסח הסבתא לגיוון ההגשה ולהגדלת המבחר.

זה טוב-זה אסם

בשר

בחוג המשפחה

בחוג הבמה

„גברת בידור"
רבקה מיכאלי,
שדמותה צצה־אצה
ברדיו־טלויזיה ועל הבמה,
אומרת: בסך־הכל אני
עצלנית ● ● קשה להאמין?
— נכון, ורק היא מסוגלת להסביר

מה מריץ אותך, רבקה׳לה?

מאת
טלילה בן־זכאי
צילמה יעל רוזן

היא עצלנית. מפוזרת. פטפטנית. ממש קשקשנית. מתחמקת. שוכחת. מבטיחה ולא מקיימת.

ובכלל...

השמצה?

כן. אילו אמר זאת אחר. אבל זה מונולוג מפיה של רבקה מיכאלי עצמה — על עצמה.

ואמנם עצלנית? קצת קשה לקבל את הקביעה הזאת, בתקופה בה שומעים אותה ברדיו („דו־רה־ומי עוד"), רואים אותה בטלוויזיה („ניקוי ראש"), והוגגים אתה את הופעת היחיד שלה „שעות נוספות".

אבל כך היא מציירת את עצמה. לעולם אין לה די מרץ להתפנות ולעשות מה שהיא רוצה, מתי שהיא רוצה. במקום לתכנן, היא נסחפת. וכשאני שואלת: „מה מריץ אותך, רבקה׳לה?" — היא משיבה בחיוך: „העצלות שלי".

וזו אינה בדיחה.

הגשה אישית

היא איננה מה שנקרא „קאריירסטית". גם המניע הכלכלי לא „משחק" אצלה, כי הצוות שהיא נאלצת להחזיק בבית, כדי שתוכל לצאת לעבודותיה הבלתי־שיגרתיות בשעות המוזרות של היום והלילה, עם דגש על ערבי־שבת וחגים — מטה את כף ההוצאות לצד חובה, עד שכמעט לא כדאי כל המאמץ. אבל מי שנעקץ בידי „יתוש" עולם־השעשועים, ומי שטעם את טעמה המתוק של ההצלחה, נדון ל„מאסר עולם" לכל החיים.

נקודת המוצא של רבקה מיכאלי היא — הראדיו. שם החלה את רומאן־האהבה הממושך שלה עם הקהל. ליד המיקרפון הרחק מן ההמון הסואן, פיתחה את גישתה הישירה מאד, שיחה כמעט אינטימית בין קריין למאזין, תוך התעלמות ממיגבלות הראדיו, שנחשב באותם ימים למדיום קר, מרוחק.

ההערות הנאיביות, הטעויות הקטנות, הבלתי־מתוכננות־כביכול של של רבקה׳לה, הפכו אותה מהר לאהובת הקהל. ובמקביל — ל„קוץ" בבשר הראדיו הממוסד. תקופות של מתח, קנאה, תחרות, ונסיונות להדיחה — שעליהן היא אינה אוהבת לספר — הן עדות לדרכו המפתלתלת של הכשרון אל ההצלחה.

הפופולאריות שרכשה בהופעות בימה־טלוויזיה־קולנוע — לא רק שאינה מזיקה, אלא לבטח מעשירה את תכניות הרדיו שלה. היום כבר מבינים הכל, שקיים יחס־גומלין בין כשרון, הצלחה ולפופולאריות, ובחזרה (ראו — כל כוכבי־הבמה, המגישים עתה תכניות רדיו קבועות).

קפה עם השכנים

לפני 10 שנים בערך היא הדהימה את החברה הישראלית הפוריטנית בסיפור האהבה, ההריון והלידה שלה. הציבור נחלק לתומכיה ולמתנגדיה. בסופו של דבר נכנסו תחוק והסדר גם לחייה, עם נישואין כדת וכדין, וניהול בית וחיי משפחה למופת. היום היא ממוסדת. כמו כולם. עם וילה באפקה, מכונית, עוזרת־מטפלת, גנן, כלב, בעל ושני ילדים. הבילוי היותר־חביב עליה הוא לפטפט עם השכנים בחצר האחורית של הבית.

עד שהבעל חוזר מן העבודה ומן הטניס, עד שאוכלים ארוחת־ערב ומשכיבים את הילדים לישון, כבר אין כל מרץ לתוכניות. העצלות משתלטת. אז טוב להשתרע על כסאות־נוח בדשא שבחול, לחסיט את מכשיר הטלוויזיה לכיוון הגינה, ובשביל להציץ מפעם לפעם, ולשתות כוס קפה עם שכנים מ"השכונה" (ביניהם ראש העיריה, שחקנים, במאים, מוסיקאים וסתם אנשים טובים וחביבים).

מדי שבועיים היא נוסעת ליומיים אל אולפני הטלוויזיה בירושלים, לצילומי התכנית הסאטירית הדו־שבועית „ניקוי ראש". שלוש פעמים בשבוע היא מופיעה במופע־היחיד שלה „שעות נוספות". אז מגיע לה קצת מנוחה; לבעל — אשה בבית; ולילדים — אמא. ואיך היא מגדירה זאת? — „בטלה".

בטלנית - אבל עסוקה

מה היה קורה אלמלא היתה בטלנית מטבעה? בטח היתה הופכת את העולם: פונה לפוליטיקה, או משתלבת בכל הוועדות הציבוריות בענייני תרבות ואמנות, יועצת, ועורכת, ובמאית. ומורה ושופטת. אבל היא, כאמור, עצלנית. אז איך, למרות זאת, היא עסוקה כל כך?

הסיפור פשוט.

בראדיו היא עובדת שנים רבות. היא אוהבת את המיקרופון, ומביאה בחשבון גם טווח ארוך. לטלוויזיה הגיעה במקרה. מוטי קירשנבאום, יוצר „ניקוי ראש", פנה אליה. הרעיון קסם לה, אך לא כעבודה נוספת: היא התנתה זאת בקבלת שיחרור לתקופת־מה מן הרדיו. המשא־ומתן נמשך, עד שנסתיים. כיום היא מגישה רק את התוכנית „דו־רה־ומי־עוד" ברדיו, מתוך אהבה אליה, ויתור הוויתה לרשות השידור נפרעים בהופעתה הדו־שבועית בטלוויזיה.

„אין לי דימוי"

„לגבי — היא אומרת — זהו שינוי מרענן. כמעט תמיד אני מופיעה לבדי, או עם פרטנר אחד. כאן, כמעט בפעם הראשונה בחיי, אני עובדת עם צוות קבוע. במאי. כותבים. משתתפים. נגנים. וזאת חוויה בשבילי. מחליפים רעיונות. עושים נסיונות. מצליחים ונכשלים ביחד. והאווירה — נפלאה.

„עכשיו אני יודעת שהאחרים קצת חששו מפני. חשבו, שארגיש עצמי „כוכב", שלא אקבל עלי להיות אחת מן הקבוצה. מה פתאום?

„אחרים שאלו, לשם־מה אני צריכה את זה. ניסו להסביר לי, שאני הורסת את הדימוי שבניתי לעצמי. מה פתאום? אין לי דימוי. בטח אינני בונה. אני לא מתנהגת־מתלבשת־הולכת ׳כמו שצריך׳. אני חיה את חיי, עושה את המעניין ביותר שמזדמן לי בדרכי. ׳ניקוי ראש׳ הוא אחד התענוגות שלי כיום".

החיים, איפוא, יפים ונעימים. והנה — לפתע, המתח המשגע של הצגת־בכורה. מנין היא צמחה?

„אז ככה — מספרת רבקה׳לה. — אחרי ׳נישואין נוסח גירושין׳, עם יוסי בנאי, נשבעתי לא לעלות על במה יותר. הייתי עייפה, סחוטה. נגמר לי. אבל פתאום באה המלחמה ושינתה את כל ההחלטות. פנו אלי, וכמובן — נעניתי. כך מצאתי עצמי שוב על במה, שוב לפני קהל חי. אבל — בלי תכנית. נאלצתי להגיש קטעים ישנים. וזה הפריע לי. אז

(סוף בעמוד 35)

מערכת תכשירי - הטיפול המדעית - "מירשם־לחות" מותאם לכל סוג־עור

"עור־לח"

להשלמת המערכת - תכשירים מיוחדים לעיניים, לשפתיים, לידיים

★ 'ANTI-WRINKLE CREAM FOR EYES'
קרם־הזנה ליילי לאיזור העיניים. היפואלרגי, עדין בהרכבו, מחליק את העור ומונע קמטים. מתאים לכל סוגי־העור. מומלץ להשתמש בו מגיל צעיר.

★ 'ANTI-WRINKLE STICK FOR EYES'
מקלון־משיחה רווי־לחות, עשיר בויטמינים, לטיפול סביב העיניים — ביום ובלילה. מתאים לשימוש גם כבסיס־איפור. אלגנטי ונח לנשיאה בארנק.

★ 'LIP CONDITIONER'
שפתון־לחות להגנה על השפתיים מפני קרה, יובש והתבקעות — לטיפול ביום ובלילה. שומר על גוון השפתיים ומעניק לחן מראה לח. לשימוש בכל הגילים.

★ 'RE-TEXTURING HAND CREAM'
תחליב־ידיים עשיר בלחות ובשומנים עדינים — יוצר כעין „כפפת־מגן" ענוגה, מרווה ומחליק את העור. מתאים לשימוש במיוחד לפני ואחרי עבודת־הבית.

היובש, הוא האויב הגדול של היופי־הנשי. הלחות — המרכיב החיוני לשמירת נעורי־העור. עור־הפנים זקוק למנת־לחות לפי מידה. „רבלון" מציעה ארבעה מירשמי־לחות: לעור רגיל, לעור שמן, לעור יבש, ולעור יבש מאוד. לכל סוג־עור סידרה בת חמישה תכשירי־טיפול: לניקוי, לייצוב, להרוויה, להזנה ולעיצוב. סוד תכשירי „עור־לח" הוא ה„פקטין" — מרכיב נגד־יובש, המצוי בפירות טריים. ה„פקטין" הטבעי בתכשירי „עור־לח" מגביר את כושרו של העור לשמור על לחותו, רעננותו וגמישותו. תכשירי מערכת „עור־לח" משלימים זה את זה בפעולתם. התאימי את הסידרה המתאימה לסוג־עורך, ממערכת תכשירי „עור־לח".

לעור־יבש מאד	לעור־יבש	לעור־שמן	לעור־רגיל
MOISTURIZING CLEANSER	MOISTURIZING CLEANSER	INTENSIVE CLEANSER	PURIFYING CLEANSER
ACTIVE MOISTURE TONER	ACTIVE MOISTURE TONER	REFINING TONIC	BALANCED TONER
MAXIMUM DAY MOISTURE CREAM	SUPER PROTECTIVE DAY MOISTURE BASE	PROTECTIVE DAY MOISTURE BASE	PROTECTIVE DAY MOISTURE BASE
MAXIMUM NIGHT MOISTURE CREAM	ENRICHED NIGHT MOISTURE CREAM	NIGHT MOISTURE BALM	NIGHT MOISTURE BALM
THE HEALTH FOOD BEAUTY MASQUES	THE HEALTH FOOD BEAUTY MASQUES	THE HEALTH FOOD BEAUTY MASQUES	THE HEALTH FOOD BEAUTY MASQUES

החודש בלבד!

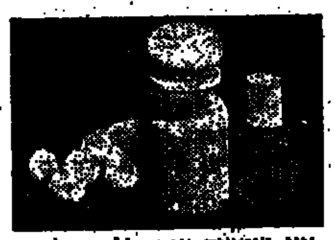

מתנת־היכרות עם מערכת תכשירי
"עור־לח"
(במחיר 15.— ל״י במקום 30.— ל״י)

דוגמת־היכרות עם מערכת תכשירי
"עור־לח"
(דוגמת חינם — תכשיר נוסף בסידרה)

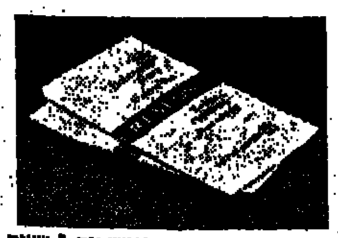

אנו מזמינים אותך ללא תשלום — לעזרת לימוד אשר בו תינתן הדרכה אישית כיצד לטפל ולטפח את יופייך — בביתך. ההרצאות תימשכנה 3 שעות ותתקיימנה בתל־אביב, ב„בית רבלון", רח׳ חובבי ציון 65, בימים ראשון ושלישי מ־3.00 עד 6.00 אחה"צ; בימי ששי מ־9.00 עד 12.00 בצהריים.

רבלון REVLON
The New 'Moisture Prescription Series'

איך להתחמם טוב בחורף?

בלי פיח וארובות! | בלי עשן וגאזים רעילים! | בלי אש! | בלי תלות בשכנים ובוועדי בתים! | בלי גרביים! | ובלי טובות!

הפתרון

הסקה מרכזית פרטית בביתכם עם

אמצעי החימום: הזול, היעיל, הנקי, הבטוח והנוח ביותר! אשר זכה בדרגת *** מצויין בסקר של מכון התקנים

AEG אוגר חום חשמלי

שיטת החימום אשר כבשה את ארצות אירופה הקרות!!

אוגר חום חשמלי א.א.ג.:

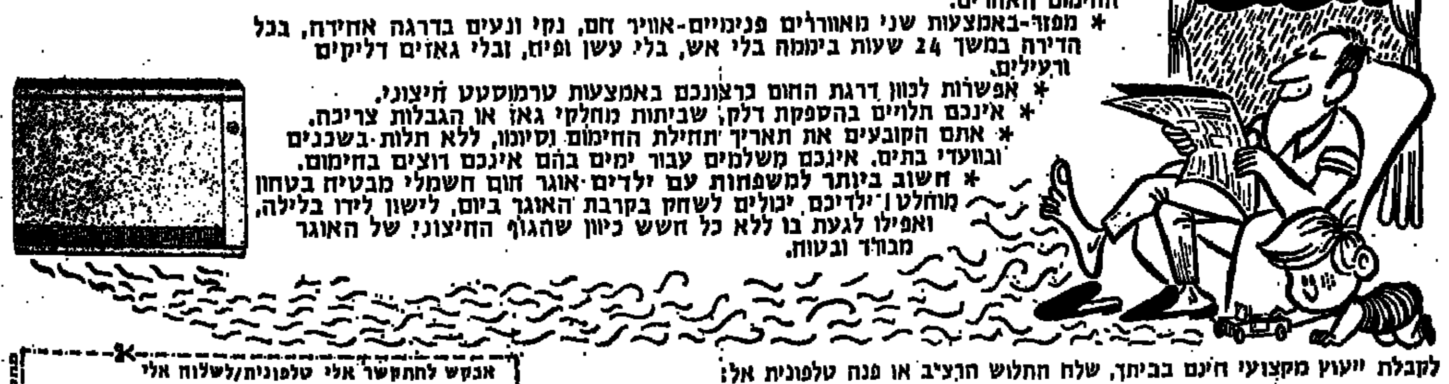

* מופעל בזרם לילה זול במיוחד - במונה נפרד - לכן הוא זול בתפעול יותר מכל אמצעי החימום האחרים.
* מפזר-באמצעות שני מאוורים פנימיים-אויר חם, נקי ונעים בדרגה אחידה, בכל הדירה במשך 24 שעות ביממה בלי אש, בלי עשן ופיח, ובלי גאזים דליקים ורעילים.
* אפשרות לכוון דרגת החום כרצונכם באמצעות טרמוסטט חיצוני.
* אינכם תלויים בהספקת דלק; שביתות מחלקי גאז או הגבלות צריכה.
* אתם הקובעים את תאריך תחילת החימום וסיומו, ללא תלות בשכנים ובוועדי בתים. אינכם משלמים עבור ימים בהם אינכם רוצים בחימום.
* חשוב ביותר למשפחות עם ילדים-אוגר חום חשמלי מבטיח בטחון מוחלט! ילדיכם יכולים לשחק בקרבת האוגר ביום, לישון לידו בלילה, ואפילו לגעת בו ללא כל חשש כיוון שהגוף החיצוני של האוגר מבודד ובטוח.

לקבלת יעוץ מקצועי חינם בביתך, שלח התלוש הרצ"ב או פנה טלפונית אל:

אולימפיה-אוגרי חום בע"מ, שמעון טל 10, שכ׳ מונטיפיורי (ליד דרך פ״ת 26) תל־אביב, טל. 283950, 284361

אבקש להתקשר אלי טלפונית/לשלוח אלי את יועץ החימום שלכם ✱

שם ....

טלפון ....

כתובת ....

ימים ושעות נוחים לבקור ....

או אל סניפי היעוץ וההדרכה:
בתל-אביב: כרומגן, זמנהוף 25, טל. 244640. בחיפה: אולימפיה, חורב 11, אחוזה, טל. 243181.
בירושלים: ליבניג, אגריפס 10, טל. 232221. בנתניה: אחים פיקס, הרצל 25, טל. 23449.
בחדרה: ש. שוויצר, הרברט סמואל 68, טל. 21123. בבאר-שבע: ש.ל.ה., מטגי אוניקו, טל. 2167.
ברחובות: גרינט, הרצל 171, טל. 953547. ובכל החנויות המשווקות מכשירים מתוצרת AEG

יהודה אלעזר, פרסומאי

עזור לילדיך - ולעצמך - באנגלית!

כן, כדאי לך לדעת אנגלית כדי לעזור לילדיך בהכנת השעורים. השליטה באנגלית תקדם גם אותך אישית בעבודה ובחברה, בלימודים ובחיי התרבות.

יתרונות השיטה:

תלמד אנגלית באמצעות אנגלית — כמעט לא תזדקק למילון — תספוג דקדוק מתוך השפה עצמה — תקרא אנגלית נכונה — תלמד בנוחות בזמן הפנוי שלך — וכל זאת בהדרכת מורים שיתקנו את תרגיליך בכתב.

מה אומרים הלומדים?

„אני מאד מרוצה מהשיטה שלכם...", אומרת גב׳ מרים הולצמן מפתח-תקוה. ומר יחזקאל אלון מגבעתיים מתוודה: „עלי לציין שאותו פרק לימודים שרכשתי בשיטתכם סייע לי הרבה בעבודתי". וכמוהם הביעו הערכה לשיטה ושביעות רצון ממנה לומדים מצפת ואילת, מכפר מונש וכפר סבא, מעין חרוד ולהבות חביבה, מאפיקים ואופקים וכן מירושלים, תל-אביב וחיפה...

הצעד הראשון משום כאן:

גזור ושלח את התלוש אל: „השיטה הטבעית", ת.ד. 4351 תל-אביב

חוברת הסברה בת 24 עמודים תישלח אליך מיד.

„השיטה הטבעית" מכונים להוראת שפות ת.ד. 4351 תל-אביב

אנא שלחו לי מיד חינם וללא כל התחייבות את חוברת ההסברה „השיטה הטבעית" — המהירה לידיעת אנגלית.

שם ....

כתובת ....

חדשוווו הגיעו דגמי 1975 חדרי שינה מיובאים

רהיטי גבעת ברנר

בואו לאולמי התצוגה המרווחים בגבעתיים — רמת־גן

30 דגמים משגעים של חדרי שינה מטובי היצרנים והמעצבים באירופה

* חדרי שינה צבעוניים — אולטרא מודרניים
* חדרי שינה בסגנון קלאסי ועתיק
* יעוץ ארכיטקטוני והתאמה לדירתך — (ללא תשלום נוסף)
* הספקה מיידית

כצנלסון 113, גבעתיים — רמת־גן, טל. 731143

ארבע כנפות תבל

■ צ׳רצ׳יל וסבתא מק־קיי

פלקירק (סקוטלנד)

סיר וינסטון צ׳רצ׳יל בתבנית פניו הקלאסית, כשהוא מבטיח לעם האנגלי קרבנות ודם ויגע עד שינצחו את האוייב.

אך מתחת לדמות הזאת מסתתרת דמות אחרת: של דוריס מק־קיי, בת ה־70 מפלקירק, היא משוכנעת כי תעלה את צ׳רצ׳יל הוא הטוב ביותר בממלכה המאוחדת.

סבתא מק־קיי, עקרת־בית שנתאלמנה שלוש פעמים והעמידה 19 נכדים, מסרה לעצמה בפעם הראשונה דין־וחשבון על דמיונה הבלתי־רגיל לצ׳רצ׳יל לפני תשע שנים, ביום מותו. כאשר הבחינה בכך, גזזה את שער ראשה, לבשה חליפה והופיעה בפני המצלמה.

■ אהבה לוהטת

סאקארנט (ארה״ב)

ללא סיפויים הועבר מ־תפקידו מפקד הכבאים ב־סאקרמנטו (קאליפורניה) ג׳יימס הוכשטטלר. לבו ה־גדול הביאו למעידה בתפ־קידו. ג׳יימס רצה לשאת לאשה אחת מצעירות המ־קום, אך הוריה התנגדו ל־כך. על כן החליט מפקד הכבאים לחטוף את בחירת־לבו, בהסכמתה. כיוון ש־חדרה היתה נעולה בדיר־תה בקומה הרביעית, רקם הוכשטטלר עם חבריו ל־מקצוע תכנית מתוחכמת ו־ביצעה כאחת.

הם הופיעו לפני דירת ה־צעירה כשברשותם סדין והכבאים השמיעו שריקה קצ־רה לכבוד שניות קטנה ה־ארוסה, קודם לתוך הסדין המתוח ואחר־כך אל זרועו־תיו של המפקד המאושר.

■ „חלקות שלי בהריון"

דיסלדורף (גרמניה)

הבאם יואכים ברושטאט (משקל 100 קילו) מנהל אחת המסבאות בדיסלדורף, נהג לעבוד 12 שעות ביממה מ־אחרי הצהריים, בעוד אשתו נמצאת במיטבח. כאשר היא בחודשי הריונה האח־רונה, קיבלו לפתע שני בני־הזוג הודעת פיטורין. ברושטאט הגיש תביעה נגד בעל המסבאה לבית־הדין ל־ענייני עבודה ומצא שם אוזן קשבת. בית־הדין ביטל את הפיטורין. הנימוק: הגנה על האמהות.

על ידי פסק־הדין הזה פרשו שופטי דיסלדורף ב־פעם הראשונה בגרמניה את חסות האמהות על גבר. ב־אותו סעיף של החוק נאמר: „פיטורית של אשה בזמן הריונה ועד תום ארבעה חד־שים מהלידה אסורים.

לפני התחלת המשפט הת־לוצץ נציגו של ברושטאט באומרו: „חלקות שלי ב־הריון". והלצה זו נעשתה מובנת כאשר ציטט בפני בית־הדין את חוזה העבודה של בני־הזוג בו נאמר: „עו־בדות שכוחן יפה לגבי אחד מבני־הזוג, יהיה כוחן יפה גם לגבי השני מבני־הזוג". „בעזרת הסעיף הזה בחוזה רצה נותן העבודה להבטיח את עצמו, אך הוא הבקיע שער עצמי", אמר נציגו של ברושטאט.

■ ה„מוצא הישר" מבקש הוראות...

בודפשט

אורח הונגרי ניהל שיחה ארוכה בתא טלפון ציבורי, באחת הככרות ההומות של הבירה ההונגרית. בצאתו מ־התא, שכח בו מצלמה יק־רת־ערך.

גדול היה צערו של ה־איש, אולם הואיל ובתיק ה־מצלמה היה כרטיס ביקור ועליו שמו, כתובתו ומספר הטלפון שלו, קיווה בסתר לבו כי ימצא איזה „מוצא ישר" שיבין לשברו ויחזיר לו את המצלמה.

ואכן, כעבור שלושה ימים צלצל הטלפון אצל „בעל האבידה", על הקו היה גבר שהודיע לו בזו הלשון: „מ־צאתי את המצלמה שלך..."

כאן הפסיק אותו איש שיחו בשמחה רבה: „מ־צויין. תודה רבה; אז מתי והיכן תוכל להחזיר לי את המצלמה?" ומה גדולה היתה אכזבתו, כאשר מהאפרכסת באה לו „מקלחת קרה", לאמור: „מה פתאום? מי אמר לך, שאני מחזיר לך את המצלמה?!"

„אז מדוע צלצלת אלי?" — שאל האיש נדהם ונש־תומם.

„צלצלתי, כדי שתאמר לי איך בדיוק משתמשים במצ־למה הארורה שלך. מתחת למד־האור יש איזה צ׳ופ־צ׳יק, שאינני יודע למה הוא משמש. אולי תוכל להסביר לי זאת..."

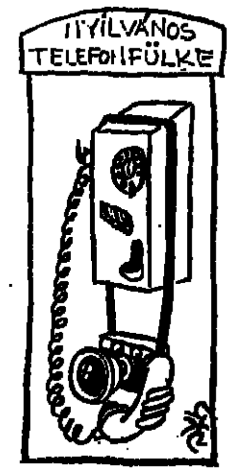

■ תור בחוק ובלבוש

פרדריקסהאפן (דנמרק)

ראש משטרת העיירה ה־דנית פרדריקסהאפן, אריק כריסטנסן, הוא אדם מוסרי מאוד. מזמן היו ארבע הרקדניות המאוגדות בלהקה כצנינים בעיניו, משום ש־גרמו נזק בל ישוער לשמה הטוב של העיירה על ידי הופעות הסטריפ־טיז שלהן באחד ממועדוני הלילה ב־מקום. ראש המשטרה טרח ומצא, כי בסמכותו להטיל איסור חוקי על ריקודי עי־רום.

לצערו היה נצחונו קצר־ימים: ארבע הצעירות מצאו חור בחוק, שדרכו ניתן להן לעבור ולהמשיך בפעילותן. הן תפרו לעצמן שמלות מיני מרשתות דייגים שאינן מס־תירות מאומה מחמודותיהן, אך הותרו בכל זאת על ידי השוטטים כבגדים.

למרות כל מאמציו לא הצ־ליח ראש המשטרה לגלות עד כה כל חוק האוסר על הבגדים השקופים.

■ הדילמה של השופט

אינסברוק (אוסטריה)

השופט ד״ר אוסאטריל מאינסברוק עמד בפני בע־יה קשה: הוא היה חייב להכריע, האם משחק הקל־פים „סקאט" הוא משחק מזל או לא. הקושי העיק־רי בבעיה היתה העובדה שלשופט לא היה כל מושג במשחקי קלפים.

הוא הלך איפוא לבית־המרזח וביקש מאת חמשת האורחים להכניסו בסוד ה־משחק. חמשת האורחים ה־אלה היו הנאשמים עצמם.

למרות שהשופט המלומד לא זכה בשום משחק, זיכה את הנאשמים. ההנמקה: „הנצחון או ההפסד אינם תלויים במקרה, אלא בכך שכל שחקן יזכור איזה קל־פים כבר יצאו".

אחרי הזיכוי הבלתי־צפוי הלכו הנאשמים מיד לבית המרזח הסמוך ביותר — ל־משחק ה„סקאט" כמובן.

■ הקונצרט הבלתי־רגיל

(מוסקווה)

אחד מתיאטרוני הבובות הפופולריים ביותר בעולם הוא ללא ספק התיאטרון במוסקווה. התיאטרון, שנוסד בשנת 1932, קיים במשך 42 שנות קיומו למעלה מ־32,000 הצגות ב־64 תכניות לילדים ולמבוגרים.

אחרי מסע הופעות מוצלח בכל רחבי ברית־המועצות מתכוננת הלהקה הזאת בשבועות הקרובים לשבות את לבם של הצופים בדנמרק, הולנד ובלגיה בעזרת שתי תכניות חדשות: „אלאדין וסנס־הקסם" ו„קונצרט בלתי־רגיל" (בתמונה).

■ חמור אך לא חמור

באטווילר (גרמניה)

הוא אינו מסוגל אמנם לנבוח, אך בנעירותיו הוא רוכש לעצמו את הכבוד ה־ראוי אצל „בני־חסותו": „טורר", החמור טוב־הלב, יליד יוון, מפקח על עדר המונה 250 כבשים.

תלפה כבר שנה מאז ממלא החמור את התפקיד האחראי הזה אצל הרועה בן ה־41 אריך אופנהיינר, ועד כה לא הלכה עדיין לאיבוד אף כבשה אחת. הרעיון לנצל את ארוך־האוזניים לתפקיד של כלב־רועים, עלה ב־ראשו של הרועה, כאשר ה־חמור נעמד פעם במרעה ו־פתח בנעירות. „כשהתקרבתי אליו בריצה, ראיתי לפתע מדוע — כיבשה פצועה רב־צה על ידו ולא יכלה להמ־שיך בדרכה". זו היתה הח־חלת הקריירה הבלתי־רגי־לה של „טורר".

בינתיים זוכה החמור לא רק להכרת הכבשות, אלא גם חבריו למקצוע הכלבים.

■ תחביבו של מר וולפי

רומא

תחביב רומאי ביקש ל־עצמו מר דינו וולפי ברו־מא. כיוון שהוא יודע, שאין לך דבר יותר גרוע ממצב־רוח רע, הוא מטלפן כל יום לחמישה אנשים שנבחרו על ידו באקראי ואומר להם כטלפון משהו נעים.

סיניור וולפי מרוצה מאוד מהתוצאות של מיבצעו. „כל אחד שמח כאשר אדם זר מגלה כלפיו ידידות. הבח־נתי בכך לפי תגובתם של אנשי שיחי", אומר אוהב הבריות. „אמנם ישנם אנ־שים הסבורים, כי רוצים להתלוצץ על חשבונם, אך מיד הם מבחינים בכוונה הטובה, והם עצמם גומלים ביחס ידידותי".

■ ארנסטל אינו מפחד

מינכן

אין הוא מפחד מפני החיות הקדם־היסטוריות הגדולות, משום שהספיק להתרגל ליצורים המוזרים האלה העומדים בגן ביתו של אביו.

ארנסט שוסטר, אביו של הילד, העשיין בן 43, המתגורר בעיירה בקירבת מינכן, מייצר בעצמו את החיות הפרה־היסטוריות האלה, שקומתן מגיע לארבעה מטרים ואורכן לעשרה, ממתכת, חוטי ברזל ופוליסטר. מר שוסטר, שגילה עניין בחיות הקדם־היסטוריות מאז ימי ילדותו, מתייחס לפעילותו זאת כאל תחביב.

לאחר שישלים כעשרים בעלי־חיים כאלה, יש בדעתו להקים את המוזיאון הפרה־היסטורי הראשון מסוג זה באירופה.

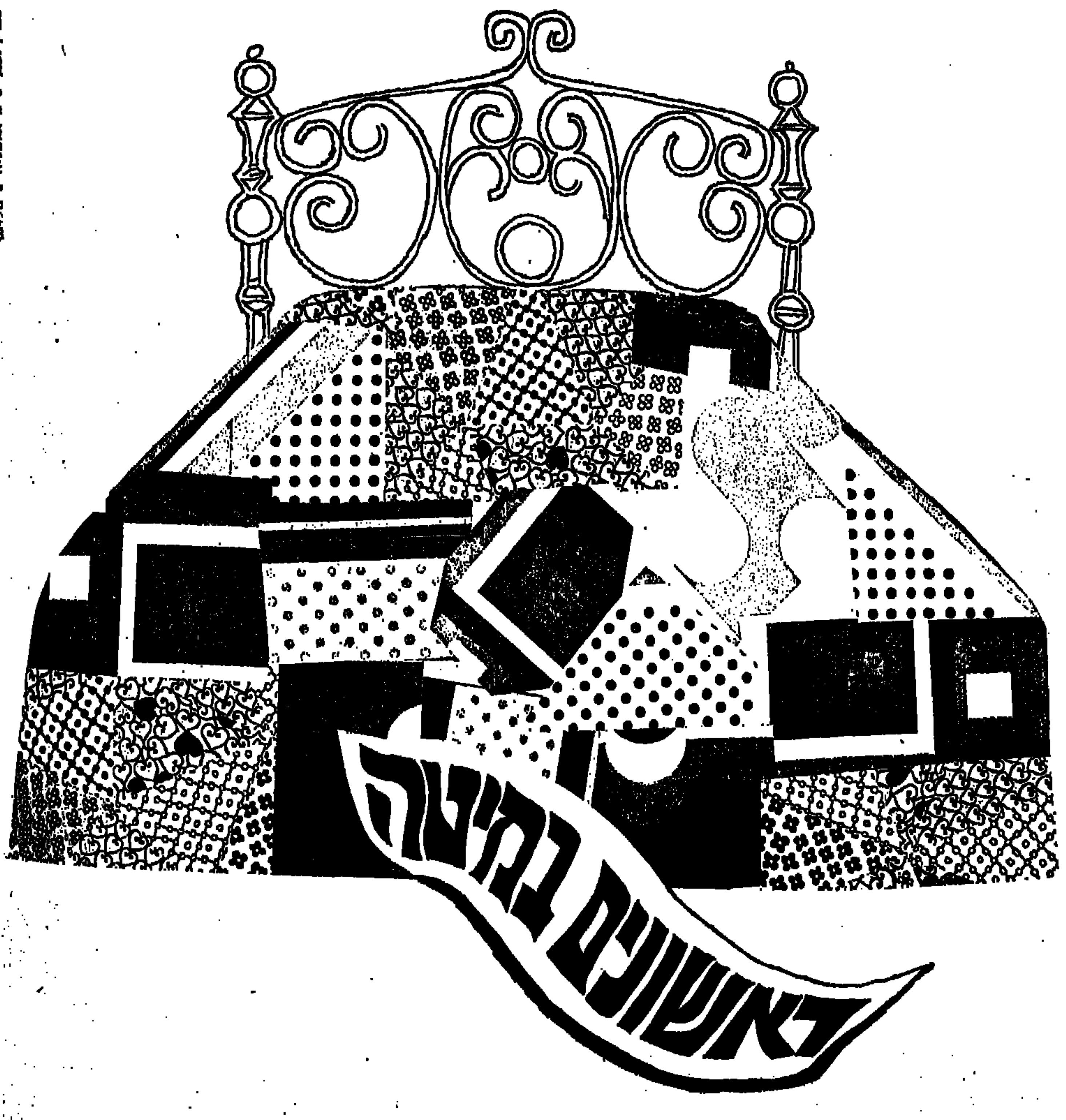

הידעת ש„כיתן" היא המובילה
בענף כלי המיטה בארץ
בכמות באיכות, במיגוון,
בדיגום ובצבעים ?
הידעת ש„כיתן" מייצאת כלי מיטה
לבתי הכל-בו ובתי האופנה
הגדולים שבארצות אירופה ?
הידעת שרק „כיתן"
מייצרת כלי מיטה „אל-גהץ"
מטרווירה+כותנה?

בקשו בבתי הכל-בו
או בחנות שבקרבתכם,
לראות את המבחר הנהדר
של סדינים, ציפות וציפיות
למיטות כפולות או יחידות.
משו באצבעותיכם ותיווכחו
כי אין מתחרים ל„כיתן"
האמון ניתן למוצרי „כיתן"

כיתן

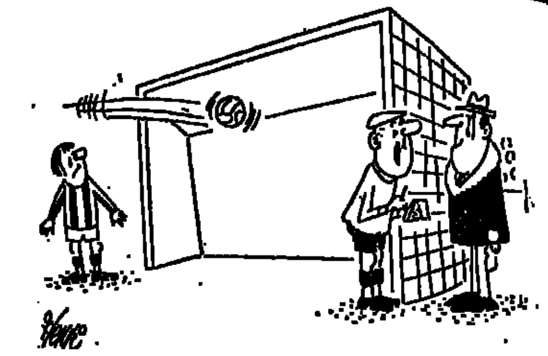

„לא לעתים קרובות מבקש ממני המאמן של קבוצת היריב חתימת ידי". (קויק)

„מותר לי לאכול את הפודינג שלך, אמא ?" (קויק)

„מיד נודיע על סיכויי תוצאות הבחירות — רק נערוך משאל בזק !" (שטרן)

„אבל יקירי, לא לעיני כל !" (קויק)

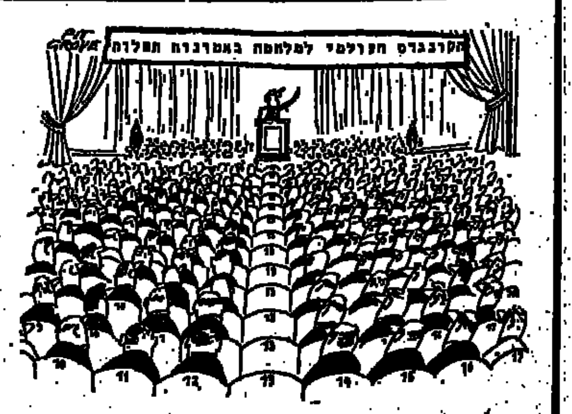

(קויק)

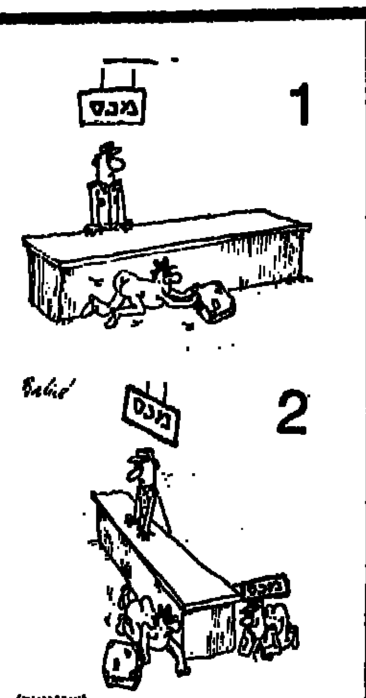

(שווייצר)

„וו מוכירתי ! אני מסוגל להכיר אותה מרחוק..." (וולטווכה)

צחוק בקו

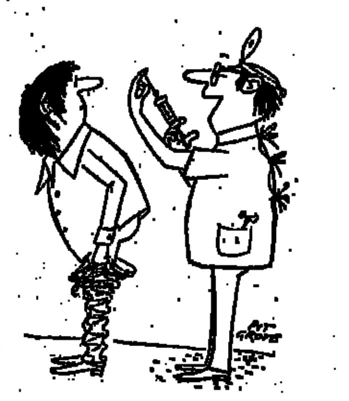

„אל פחד, המחט אינה חדה". (קויק)

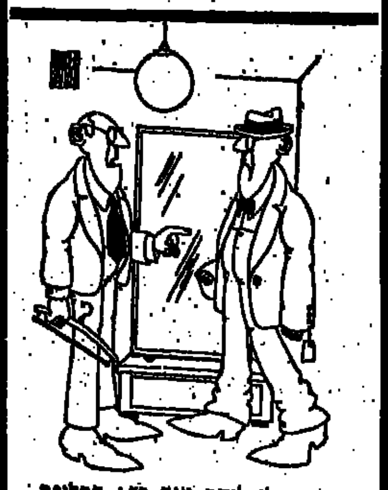

„תרשה לי לנסח זאת כך : החליפה מתאימה, רק אתה לא". (קויק)

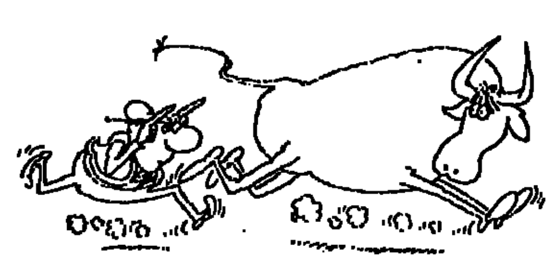

(שווייצר)

„בעצם הבחנתי רק עכשיו : אינך מחייך אף פעם בתמונות האלה". (וולטווכה)

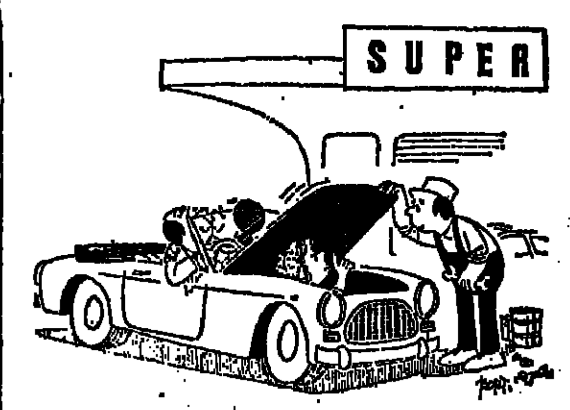

„ששש... אני אשתו..." (וולטווכה)

„ראית דבר כזה, עבדאללה, פה מחלקים מרבושים חינם..." (שווייצר)

„לא יקירתי, עדיין לא גילינו דבר. אך אל תצלצלי אלי כל רבע שעה !".

להשכלה | מוסדות מובחרים להשכלה | מוסדות מובחרים להשכלה | מוסדות מובחרים להשכלה | מוסדות מובחרים להשכל

המכונים הבריטיים
THE BRITISH INSTITUTES

המכללה העברית להשתלמות בכתב THE HEBREW CORRESPONDENCE COLLEGE

37 שנות נסיון. 125,000 בוגרים. 115 קורסים לבחירתך.
צוות מורים ומפקחים אקדמאים מטובי כוחות ההוראה בארץ.
טפול אישי ומעקב צמוד אחר כל תלמיד.

אם הנך מתכונן ללמוד באמת ובתמים...
אם אתה מתכוון להצליח בלימודים...
את אתה מוכן לשלם יותר כדי ללמוד בצורה רצינית ותחת פיקוח, במגמות ורמות שהותאמו במיוחד לכישוריך...
אלה חלק מהמקצועות אותם תוכל ללמוד בביתך בזמנך הפנוי.

למד בהתכתבות

1. שפות
אנגלית (בכל הרמות), קורספונדציה מסחרית באנגלית,
צרפתית,
ערבית (מדוברת וספרותית),
גרמנית,
ספרדית,
איטלקית,
עברית,
לטינית,
הקורסים נערכים בשיתוף עם המכון הישראלי לשפות

2. השכלה תיכונית
בגרות
מוקדמות
לחיילים משוחררים עפ"י החוק – לימודים חינם.

3. מדעי המסחר
הנהלת חשבונות למתחילים,
חשבונאות למתקדמים,
הנהלת חשבונות
סיווג מקצועי סוג 1, 2, 3,
מנהלי חשבונות מדופלמים,
פקידות ומזכירות כללית,
ארגון וניהול עסקים,
דיפלומה בבנקאות,
עתונאות ויחסי צבור,
קורספונדציה מסחרית בעברית,
תמחיר.

4. טכנאות ואלקטרוניקה
רדיו,
אלקטרוניקה,
טלויזיה,
חשמל,
טכנאות בנין,
טכנאות מכונות,
טכנאות חשמל,
שרטוט טכני.

5. השכלה גבוהה
אנגלית בהכנה לבחינות כניסה למוסדות להשכלה גבוהה בשיתוף עם המכון הישראלי לשפות,
מתמטיקה ופיזיקה בהכנה לטכניון,
ראיית חשבון.

6. אמנות שימושית
גרפיקה שימושית,
ציור.

משרדי ייעוץ והכוונה:
תל אביב – המדור לייעוץ מקצועי ת.ד. 33114 שד' רוטשילד 93
חיפה – רח' גורדאו 30
ירושלים – ההסתדרות 22

פרסום פרסל

לשם קבלת פרטים מלאים סמן ב-X ושלח אלינו את החלוש בהקדם

לכבי
המדור לייעוץ מקצועי, המכונים הבריטיים
ת.ד. 43434 תל אביב
נא שלחולי ללא כל התחייבות מצדי, פרוספקט הסברה בנושא:
☐ אנגלית ☐ שפות ☐ השכלה תיכונית
☐ מדעי המסחר ☐ טכנאות ואלקטרוניקה
☐ השכלה גבוהה ☐ אמנות שימושית
קורס ....
שם .... כתובת ....

מע. 25.10.74

אנגלית צרפתית, ספרדית, גרמנית ועוד בביה"ס לשפות, היחיד שברשותו מעבדה לשונית מסוג
Audio Active Comparative

לבחירתך: קורסים, שעורים פרטיים ומעבדה אישית בהשאלה
שעורים פרטיים - 10 ל"י לשעור

לחיילים משוחררים עפ"י החוק - לימודים חינם

מכון ישראלי לשפות
תל-אביב: אבן גבירול 30, טל. 252337
רמת גן: שפירא 4, פינת ארלוזורוב 83 טל. 723466
חיפה: גורדאו 30, טל. 667040
ירושלים: בית הפקיד ע"ש מ. שרת, מטריק 10 טל. 68383, 66380

תושבי אשקלון, אשדוד והסביבה, לנוחותכם נפתח סניף באשקלון:
ההרשמה: באשקלון, בנין העיריה - המדור לתרבות טל. 051-2241-4

השקאות בצומת נתניה

(המשך מעמוד 15)

אחדות עולי בריטניה במקום. הוא עצמו מכהן בהתאחדות כגזבר. פעם או פעמיים בשבוע הם מתייצבים, בהתאם ללוח התורנויות, בצריף הזה ליד הצומת ההומה, לשרת את החיילים עוברי האורח. בהגיעם, הם מביאים אתם — כמו יתר המתנדבים — מימרחים שונים ועוגות, שהכינו מבעוד יום בביתם.

ליד הדוכן עצמו ניצבים אותה שעה הנרי קיי ורעייתו בקי, אף הם עולים מאנגליה, שהשתקעו בארץ. מפעם לפעם חולפים כאן חיילים מן היחידה בה משרת בנם ומוסרים להם דרישת שלום חיה.

ליד קנקן המיץ ניצבת שושנה אלטרפלאט, עולה מקנאדה.

„הלוואי שיתגשם רק רבע פרומיל מכל הברכות החמות שמרעיפים עלינו החיילים" — היא אומרת ומבטיה זורחים גאווה וסיפוק.

חוויה — ומפגש

משפחה אחרת של מתנדבים, אותם פגשנו בדירת יוקרה שבמלון „ארבע העונות", היא משפחת גולדשטיין מארה"ב, הורים לשלוש בנות ובן, סבים לחמישה נכדים.

זה שלוש שנים הם מתגוררים לסרוגין באותו מלון־דירות על חוף ימה של נתניה. מאז דצמבר לא נטשו אותו ומבלים חלק ניכר מזמנם בעסקי המזנון הזה. ידידים אמריקניים „סחבו" אותם לפני כעשרה חודשים לאותו צריף קטן בצומת, שיעזרו קצת. מאז הם שם. פעמיים בשבוע.

„זו חוויה עמוקה — אומרים בני הזוג — וזה מיפגש בלתי־אמצעי עם דור העתיד שלנו. הרבה שואלים אותנו, איך אנו ממשיכים תקופה כל כך ארוכה, מה דוחף אותנו. ובכן, אנו עושים שם מעט מאוד למען אלה שעושים הרבה מאוד לעם היהודי. זוהי הרגשה כללית. ידידים ומכרים, שבאים לביקור בארץ, נגררים על ידינו לצריף. רבים מהם, במכתבים שהם כותבים לנו אחר כך, מציינים, כי לתדהמתם, החוויה הגדולה ביותר מביקורם בארץ היתה השרות באותו מזנון־דרכים קטן.

„תאר לעצמך חוויה, לקבל פתק מחיילת, הכותבת: ,לאשה האלמונית, שאפתה את העוגה הנפלאה הזו, מהחיילת האלמונית, שאכלה ממנה ונהנתה מאוד'. הנה, יש כאן מכתב מאשה אחת מארה"ב, ששירתה בהתנדבות בקיוסק הזה שישה חודשים רצופים. בערבים היתה אופה עוגות נפלאות, מן החומרים היקרים והמשובחים ביותר. ביום היתה מתייצבת לתורנויות. היא מסיימת את מכתבה במלים: ,נשקו בשמי את כל החיילים שלכם!'.

„יהודים מארה"ב, המתגייסים בתקופת שהותם לשרות בצריף הזה, חוזרים לביתם עם מיטען של חוויות ורצון־טוב, חשוב יותר ממאה באנקטים, יותר מאלף נאומים. יש ביניהם החוזרים לביקור שני ומיד מתייצבים ומבקשים להכלילם ברשימת התורנויות לימים שבהם ישהו בארץ. חבל רק, שקיים היום רק מזנון אחד כזה. והבל שלא משפרים אותו ולא מצמידים אליו שרותים, לרווחתם של חיילים עוברי־אורח, העושים שעות רבות בדרכים".

■

צריף אחד קטן. כריכים. מיץ קר ולב חם. בצומת נתניה, בצל המחלף. אתה מביט ורואה פתאום אי קטן של רצון טוב, של תקווה, מציץ בחיוך רענן מתוך מפרץ האכזבות.

מה מריץ אותך

(המשך מעמוד 29)

אמרתי לנועם (האמרגן שלה — נויס סמל, מ„בידור לעם") : אם להופיע, או מוכרחים לחדש את החומר".

„שעות נוספות"

כך זה צמח.

טעם פנה לבמאי צדוק צרפתי. צדוק צרפתי הביא הצעות, ולבסוף החליטו על „קו".

„לו הייתי צריכה לדאוג לחומר, אף פעם לא היתה מתגבשת תכנית, — היא שוב מבטלת את עצמה. — אני קובעת פגישות ושוכחת לבוא. אני מבטיחה לקרוא חומר באותו ערב, אבל כשאני מגיעה הביתה, אני שוכחת איפה הטקסט. אחר-כך, מחוסר נעימות, אני משקרת שקראתי, ומתחילה להסתבך..."

אבל צדוק צרפתי מתייחס לעבודה אחרת. הוא לוחץ, מתרוצץ, מביא חומר.

וכאשר החומר מוגש לה, אין היא נשארת פאסיבית. יש לה טעם משלה שהרי בסופו של דבר, היא תצטרך לעמוד על הבמה ולדבר או לשיר. או איך לא להביע דעה, לא לדרוש שינוי, לא להתלהב־להתאכזב־ולהמשיך? כך נהפכים הימים לשבועות, לחודשים, והחומר מתאסף, והחזרות נכנסות לפתע ל„הילוך גבוה", ובלי שאת נותנת לעצמך דין־וחשבון, את קמה בבוקר יום אחד ומוצאת, שהערב תתקיים הבכורה. או המקצועיות גוברת על החולשות, את יוצאת מן הבית — ועושה „שעות נוספות".

למה „שעות נוספות"?

„לא קל לבחור שם לתכנית בידור", היא אומרת. „היו כל מיני הצעות. אך זו נראתה לי ביותר. זה מרמז על בידור, גם קצת אקטואלי, וזה לא מתיימר להיות מרכז החיים, רק תקינות. וחוץ מזה, יש לי בתכנית שיר בשם זה..."

„היכן הדרכונים?"

שותפים להכנת הערב, עמה ועם הבמאי צדוק צרפתי, הכותבים: אפרים סידון, ב. מיכאל, חתולי, דן בן־אמוץ, נסים אלוני, נעמי שמר, דוד אבידן, ושני שירים של נתן אלתרמן. מוסיקה: יאיר רוזנבלום, נעמי שמר, אריאל זילבר, דפנה אילת, נתן כהן ואלכס דגן. תפאורה: אריק סמית. עיבוד וניהול מוסיקלי: אלכס וייס, עם תזמורת בת 4 נגנים.

16 שירים בתכנית — כולם חדשים, כולם מקוריים. אין תרגום. אין לחנים זרים. הכל נכתב למענה.

לפני שנפרדנו, שמעתי את בעלה שואל: „איפה שמת את הדרכונים?"

— מה, עכשיו את נוסעת לחו"ל?!
— שאלתי, — כשרק יוצאת ההצגה?
רבקה'לה מחייכת. „גם האמרגן משתומם ממש כמוך. להפסיק מייד בהתחלה? אבל מה לעשות, כבר אמרתי לך: אני פשוט עצלנית".

כה אמר זארדוז

(המשך מעמוד 21)

„רוות הרעיון, שהמדע יכביש את הטבע, יגבר על המחלות, יפתור את כל הבעיות. זו היתה צורה של בריחה, תרופה כללית. אינני חושב, שהמדענים האמינו בזה, אבל אנחנו האמנו. עכשיו רעיון זה נהרס. **עלינו לחשב מחדש את יחסינו עם הטבע. להבין שאין אנו יכולים לכבוש אותו, שחייבים אנו לבוא לידי הסכם אתו.** ,זארדוז' הוא נסיון להראות, מה יכולים אנו לעשות בכיוון זה".

יומרותיו של בורמן ב„זארדוז" חובקות עולם — הישגיו מדדים הרחק מאחור. בסרטים קודמים שלו נתגלה בורמן כבמאי מלא חיוניות ועוצמה. כאן שולט — הייתי אומר — „איש וורטקס" שבו: האינטלקטואל בעל היומרה התהגותית, המדכא את היצר הטבעי של האמן. מוחו של בורמן אגר במשך שנים המון רשמים אמנותיים ופילוסופיים, והוא מקרין אותם עלינו בשטף מהמם, כמו שמחשב־הבדולח טוען בסרט את זד באוצרות התרבות והידע שאגר. הסרט גדוש רעיונות, ציטוטים ומראי מקומות מיצירות נודעות. משובצים בו פסוקים מאליוט וניצ'ה, עבודי מוסיקה של בטהובן ודימויים חזותיים מתמונותיו הסוריאליסטיות של מגריד (אחת התמונות האלו תלויה בחדרו של ארטור — ללמדך מהיכן גנבו הוא ובורמן את מראה האבן המעופפת של האל זארדוז).

אולם נירבית רעיונות אלה אינם קורמים בסרט עור וגידים ובשר. אין בהם חיים של ממש. הם מהלכים חיוורים, מטושטשים וערטילאים, כמו הדמויות המדולדלות בוורטקס, שחלו במחלת האפאטיה. הסרט מתמלא חיים של ממש כשההוגה שבבורמן והסופר הכושל שבו מפנים מקומם לאשף הבימוי. איכף זה נעזר בשורה של טכנאים, שהצליחו להפיק במיליון וחצי דולאר חזיון־ראווה קולנועי, שבתנאים אחרים היה עולה פי כמה וכמה. את החסר בכסף מילאו בורמן ואנשיו בדמיון ובתחבלנות חזותיות. שנתיים וחצי הם טרחו לרקוח את קסמי הסרט — אי אפשר לומר שאין רואים תוצאה על המסך. הקטעים, שבהם מרחף הפסל הענקמוני של זארדוז על פני הרים, אגמים וגבעות (הסרט צולם בנופיה היפהפים של צפון־אירלנד), מרהיבים כתמונה סוריאליסטית מעולה. המעמד, שבו תוהה זד בתוך נבכיו של מחשב־הבדולח, ועומד מול אין־סוף. השתקפויותיו ביהלום, הוא מיבצע וירטואוזי שלא כל יום רואים כמותו בקולנוע. בורמן מוכיח בפרטים והמצאות חזותיות את כשרונו הקולנועי הנדיר. חבל שתסרה הרוח הגדולה של המחבר וההוגה, שתצרף את כל הפרטים הללו לחזון של ממש.

אני אומר דברים אלה אחר שראיתי את „זארדוז" יותר מפעם אחת. בורמן טוען, כי סרט טוב — כמו ספר טוב — ראוי לעתים לראותו פעמיים ושלוש. כדי להבין את מלוא משמעותו. אינני חושב ש„זארדוז" הוא סרט טוב, אבל אין ספק שזהו סרט מעניין. נוכחתי בזה בראייה שניה עוד יותר מאשר בראייה ראשונה. הכשלון של „זארדוז" מעניין לאין־ערוך יותר מן ההצלחות שהושגו בסרטים אולי טובים ממנו.

החפרפרת

(המשך מעמוד 28)

„„החפרפרת שאותו תיחוק לאפין בלונדון, היה מכונה בשם־צופן ג'ראלד. הוא גוייס על־ידי קארלה והטיפול סביבו היה חשאי ביותר. תחזוקת חפרפרות נעשית רק על־ידי חברים בעלי דרגת־כושר גבוהה מאד, אמר איוולוב. לכן למעשה היה איוולוב־לאפין אדם גדול, העוזר החשאי לקולונל גריגור ויקטורוב, ששם־העבודה שלו בשגרירות הוא פוליאקוב".

כאן נכנס סמיילי לתוך דבריו וביקש את איות השם. טאר השיב בגסות, כשחקן שתפריעו לו לפרוש כנפיים: „פ־ו־ל־י־א־ק־ו־ב, תופס?"

„תודה רבה", אמר סמיילי באדיבות בל־תעורער, בצורה שהעידה כמאת עדים, כי השם אינו אומר לו מאומה. טאר המשיך.

„„ויקטורוב עצמו הוא מקצוען ותיק וערמומי מאד, אמר איוולוב. עבודת־הכיסוי שלו היא נספח־לתרבות, וכך הוא מדבר אל קארלה. בתורת נספח־לתרבות, פוליאקוב מארגן הרצאות לאוניברסיטאות ולאגודות בריטיות, בענייני תרבות של ברית המועצות. אבל עבודת הלילה שלו, בתורת קולונל גריגור ויקטורוב, היא לתדרך ולדובב את החפרפרת ג'ראלד, לפי הוראות מקארלה ב,מרכז'. לצורך זה קולונל ויקטורוב־פוליאקוב משתמש במקשרים, ומקשר כזה היה איוולוב המסכן, במשך זמן־מה. קארלה במוסקווה הוא המפקח באמת על החפרפרת ג'ראלד".

■

למתן ניד־ראש קל מצד מר סמיילי, המשיך טאר: „„האמצעים לבטחונו של החפרפרת היו יוצאים־מן־הכלל, איוולוב אמר לי, שלפעמים סיפק החפרפרת ג'ראלד חומר חשאי כה רב, עד שבקושי היה ויקטורוב־פוליאקוב יכול להשתלט עליו.

„„הפגישות היו תמיד שונות. תמיד פתאומיות. זה כל מה שאני יודעת, חוץ מזה, שהתקיימו בזמן שהתוקפנות הפאשיסטית בוויטנאם היתה בשיאה. באנגליה חזרו אז הריאקציונרים הקיצוניים לשלטון. וגם זה, שלדברי איוולוב־לאפין, ג'ראלד החפרפרת היה פקיד גבוה ב,קירקס' הבריטי. תומאס, אני מספרת לך זאת מפני שאני אוהבת אותך. ולכן החלטתי להעריץ את כל האנגלים, ראותך יותר מכל. אינני רוצה לחשוב, שג'נטלמן אנגלי מתנהג כמו בוגד, אף כי מובן, שלפי דעתי יש לו זכות להצטרף למאבקם של הפועלים. תומאס, אני אוהבת אותך! תיזהר בידיעות האלו, הן יכולות לפגוע גם בך. איוולוב היה איש כמוך..." טאר נשתהה. במורך־לב. „יש משהו בסוף ש..."

„קרא את זה", הסטיר גילם.

טאר הגביה את תבילת הנייר לצד קימעה:

„„תומאס, אני מספרת לך את זה מפני שאני מפחדת. הבוקר, כשהתעוררתי הוא ישב על המיטה, והביט בי כמו משוגע. כשירדתי לשתות קפה, הסתכלו בי השומרים טריסוב וגוביקוב כמו חיות. וכמעט לא שמו לב לאוכל שלהם. גם איוולוב, מן האנשים־התושבים, ישב אתם. בחור צעיר. האם לא נהגת בזהירות, תומאס? האם סיפרת יותר ממה שחשבתי? עכשיו אתה מבין מדוע רק אליליין יכול להיות מתאים לענין כזה".

בלי ציונות — אני פשוט אוהב את הצבא

(סוף מעמוד 9)

יכולים לתאר לעצמכם את גודל־הכאב, העלבון הצורב, הלב השבור, כאשר מישהו מהמתנחלים צועק לעבר חייל של צה"ל: „אתם צבא נאצי"!! האם אתם יודעים, שחיילים שלא השתתפו ב„קרבות" האומללים עם המתנחלים, והיו רחוקים מהזירה הזאת, בכו באותו לילה?! האם ברור לכם, שהצבא הזה, שתמיד יהיה מבוסס על המילואים שלו, לא יוכל לנצח, אם העורף לא יבין, שישראל נמצאת עדיין בתוך מלחמת השיחרור שלה, וכי עם שנלחם על קיומו, על קיומו, אסור לו לרדוף אחרי מותרות ורמת־חיים גבוהה?!

— ערוך, מה עבר עליך במלחמת יום הכיפורים?

מה עבר? נלחמתי. זה כבר עבר.

— איפה נלחמת?

מוכרחים לדבר על זה?

מתקנים - ולוחמים

— לא מוכרחים, אבל זה מעניין. איפה תפשה אותך המלחמה?

במפקדת האוגדה שלי בסיני. ביום שישי אמרו, שהמלחמה תיפתח ביום שבת, למחרת, בשש בערב. אבל הרוסים: „זה לא רציני. רק אומרים. היא לא תיפתח". אחר־כך היא התחילה. ביום ראשון יצאתי עם אלברט דיל בנגמ"ש שלו לסיור. הסיור נמשך בהליקופטר. אז התברר לי, שלוקחים לסיור את הקשר ולא אותי. זה שיכנע אותי, שהנוכחות שלי אינה כל־כך חשובה. פגשתי חבר, אברהמלה בן־ארצי, חתנו של יצחק רבין. מצאנו טנק מקולקל. תיקנו אותו והצטרפנו למלחמה. בלמנו בגיזרת הדרומית. חצינו לאפריקה. הצטברו עוד כמה טנקים מאולתרים כאלה, שהתחבר'ה תפשו בדרך, תיקנו ובאו למלחמה, ביוזמתם. כך נלחמנו. זהו.

— זהו? יותר לא קרה כלום?

נפצעתי. היה די קשה.

— היכן נפצעת?

בצד השני של התעלה. עף אל הטנק איזה פגז שחור, גועלי כזה. לא, לא „סאגר". מ„סאגרים" ברחתי לפני־כן. מזה אי־אפשר היה לברוח. זה דפק לי את הטנק. חטפתי ביד ובגב. זה כאב. פינו אותי.

— וגמרת את המלחמה?

לא. באתי לאיסוף הפצועים. הדוקטור אמר, שעוד מעט יבוא הליקופטר. אמרתי לו: „דוקטור, תסלח לי, זה לא דבר כל־כך רציני". קמתי. ולפני שמישהו הספיק להגיד לי מה דעתו על זה, הלכתי משם. מצאתי לי טנק אחר ותיקנתי אותו, יחד עם עוד כמה חבר'ה, שגם מצבם היה כמצבי, וחזרנו להילחם.

— וביצעתם דברים, למרות הפציעה?

כן. בשעות כאלו יש המון כוח־רצון. לא שמים לב לפצעים ולדם. באמת, זה לא היה כל־כך רציני. נלחמנו שעות על גבי שעות. באפריקה. היתה לחימה קשה. השמדנו טנקים, נגמ"שים, עמדות מבוצרות, מה שהיה. אבל למחרת... מה? אתה רוצה את כל הסיפור?!

— לא. רק מה שאין לך מה לספר, כמו שהודעת לי בטלפון, כאשר קבענו את הפגישה.

אפודת־המגן הצילה

טוב. אז למחרת הפציעה, אחרי לחימה קשה, עולים עלינו איזה ששים טנקים מצריים. אני במצב של שיפור עמדות, משמיד שני טנקים ויורד עלי מטוס מצרי ושולח לי איזה טיל כזה, טראח! מפוצץ לי את הצריחון ואני מתמלא דם במצח ובגב ובאוזניים ובעיניים, מלא רסיסים מכל הסוגים והגדלים, לא רואה כלום ולא שומע כלום. הטען־קשר לקח אותי לנקודת האיסוף ושם התברר, שאפודת־המגן הצילה אותי ממוות ועצרה רסיסים ענקיים. ושם חבשו אותי וטיפלו בי והשכיבו אותי לישון בלילה.

— ובבוקר פינו אותך לבית־חולים, ועד שהחלמת, כבר נגמרה המלחמה?

לא בדיוק. בבוקר קמתי, ממין שינה כזאת מעולפת, והתברר לי שבלילה נעשו כל מיני תנועות ומצאתי את עצמי בחטיבה אחרת, באוגדה אחרת, שהגיעה בינתיים לשטח. הייתי חבוש יפה ומטופל. רק קצת כאב, לפעמים פחות, לפעמים יותר. אז קמתי...

— ומצאת לך טנק פגוע, יחד עם עוד כמה חבר'ה במצבך, ותיקנתם אותו וחזרתם אל המלחמה...

כן, אתה רואה. זה סיפור כל־כך פשוט, שכל אחד יכול לספר אותו, אפילו בלי להיות בשטח. בדיוק כך היה. ועכשיו באמת אין לי יותר מה לספר על המלחמה שהיתה.

— והמלחמה שתהיה?

תהיה. הערבים מוכנים לעשות שלום רק אם ישראל לא תהיה. וכיוון שישראל תהיה, תהיה גם מלחמה.

— איך נעמוד בה?

ננצח בה. ננצח באופן יותר משמעותי ממה שניצחנו במלחמת יום הכיפורים. אי־אפשר להפסיד עם הנוער הזה. הוא נפלא. עצום. תמיד באים אליו בטענות: „דור האספרסו", „דור הרווחה", „דור הפינוקים". שטויות! ממלחמה למלחמה, הדור נעשה טוב יותר. זה איזה פלא, איזה נס. הנוער שנלחם במלחמת יום הכיפורים היה טוב מן הנוער שנלחם במלחמת ששת הימים. הנוער שיילחם במלחמה הבאה יהיה טוב יותר מזה שנלחם ביום הכיפורים. תאמין לי, באמת, לא כדי להעמיד פנים ולא כדי לזרוע אשליות. בכנות: אין מה לדאוג!

חברת עמוד מציעה מבחר ספרי דביר בתשלומים נוחים

את התשלום עבור קניות שמעל —.50 ל"י ניתן לפצל לתשלומים חודשיים שוטפים, עד ל־10 תשלומים בסה"כ, כולל התשלום הראשון הרצוף להזמנה. בתנאי שכל תשלום לא יהיה קטן מ־15 ל"י, הכל לפי ערך הקניה.

לכסיקון מקראי, 2 כרכים	76.—
ספר המועדים, 9 כרכים	210.—
תולדות האמונה הישראלית, 4 כרכים	110.—
ספר האגדה, 2 כרכים	52.—
ספר המעשיות, בן־יחזקאל, 6 כרכים	85.—
ששה סדרי משנה, ח. אלבק	115.—
מבוא לתלמודים, ח. אלבק	49.—
לשון מקרא ולשון חכמים, א. בנדויד, 2 כר'	78.—
השירה העברית בספרד ובפרובאנס, 4 כר'	92.—
תולדות הספרות העברית החדשה, לחובר, 2 כר'	49.50
אמנות העולם, 10 כרכים	390.—
האדם וכתב־ידו / ישראל אומם	
מבוא לגרפולוגיה של הכתב העברי	38.—
דברי ימי עם עולם, ש. דובנוב, 10 כרכים	135.—
תולדות התיאטרון / ל. מוסיניאק	49.50
תולדות האמנות / ז'רמן באזן	38.—

בהוצאת כרטא

אטלס כרטא לתולדות ארץ ישראל מימי קדם ועד קום המדינה 4 כרכים —.140 ל"י

בהנחה מיוחדת - רק עד 30.10.74

אנציקלופדיה של חווי ומסורת ביהדות
מאת ד"ר ו"ש לוינסקי
2 כרכים
אוצר ידיעות על ערכי־יסוד, הליכות חיים, מטבעות לשון, נימוסים ומנהגי העדות בישראל.
—.52 ל"י (במקום —.64 ל"י)

ספר הכוזרי לרבי יהודה הלוי
בתרגום יהודה אבן שמואל
תרגום מנוקד ומפוסק ומלווה מראה מקומות והערות עם מבואות ומפתחות.
—.37 ל"י (במקום —.46 ל"י)

התפילה בישראל בהתפתחותה ההיסטורית
מאת מ. אלבוגן
תולדות התפילה לצורותיה, מנהגיה וזרמיה השונים מראשיתה עד זמננו. ספר יסוד במדעי היהדות.
—.36 ל"י (במקום —.45 ל"י)

לכבוד עמוד בע"מ רח' מזא"ה 58, ת. ד. 149, ת"א, טל. 622991

רצופה המחאה/המחאות/דואר ע"ס..........ל"י בתשלום ראשון/סופי/ את היתרה בסך..........ל"י הנני מתחייב לשלם לכם בתשלומים חודשיים רצופים בני..........ל"י כל תשלום החל מהחודש הבא, לזכות חשבונכם מספר 0-300-24-4 בכל סניפי בנק הדואר, או למשרדכם במישרין. אני מסכים כי אם לא אפרע שני תשלומים במועדיהם, יחול לאלתר מועד פרעונה של כל יתרת חובי במשרדכם בתל־אביב. אנא ראו בהתחייבותי זו שטר־התחייבות על כל הנובע ממנה.

שם ומשפחה..........הכתובת..........

טלפון..........ת' זהות..........מקום העבודה..........

מקצוע..........תאריך..........החתימה..........על התחייבות זו, מורשים לחתום רק בני 18 ומעלה.

אנא שלחו לי תוך 14 יום את הספרים:..........

המוסד לביטוח לאומי

הודעה למעסיקים

מפקד עובדים שכירים וחברותם בקופות חולים עפ"י חוק מס מקביל

מעבידים שעדיין לא הגישו את דו"חות המפקד מתבקשים להגישם בהקדם, לא יאוחר מ־30 באוקטובר 1974.

טפסי המפקד

במחצית יולי נשלחו למעסיקים הנחיות לביצוע המפקד והוראות למעסיק יחד עם הטפסים לעריכת המפקד.

טפסים נוספים ניתן להשיג בכל אחד מסניפי המוסד לביטוח לאומי.

חובת המעסיקים להגשת דין וחשבון לצורך המפקד

עפ"י תקנה 3 לתקנות מס מקביל, חלה חובה על המעסיקים להגיש למוסד לביטוח לאומי עפ"י דרישתו דין וחשבון על חברות עובדיהם בקופות החולים, והשכירים שאינם חברים בקופות החולים, כולל נתונים על שכרם.

לתשומת לב

בהתאם לסעיף 18(ב') לחוק מס מקביל: „מי שלא עשה את המוטל עליו על פי חוק זה או התקנות לפיו, חוץ מחובת תשלום מס־מקביל, דינו — קנס 100 ל"י בעד כל אדם שלגביו נעברה העבירה".

הנהג, בהיותך בדרכים אל תשכח לאסוף את החייל

לרגל פתיחת עונת הסריגה

250 ל"י הנחה!

בקנית מכונת סריגה

אמפיסל 12 דו־מטיק KH800

מכונת הפלא עם כרטיסי ניקוב

להשיג בתשלומים נוחים!

ל־15 ימים בלבד!!!

המבצע בתוקף מ־25.10 - 8.11.

● או עד גמר המלאי ●

סרגי תוך שעות בגדים אופנתיים לעצמך ולמשפחתך במכונת הסריגה אמפיסל ובמחיר הצמר בלבד!

הכל נעשה במכונה אחת - סריגה... אריגה... ותחרה... אוטומטית!

הדרכה חינם בכל רחבי הארץ. אחריות מלאה, אספקה שוטפת של חלקי חילוף.

אמפיסל

תל־אביב: רח' המלך ג'ורג' 62; רח' אלנבי 98; ברגמן: בן־יהודה 10.
חיפה: רח' הרצל 31.
ירושלים: רח' יפו 43; רח' המלך ג'ורג' 21.
באר־שבע: רח' הרצל 66.
רמת־גן: רח' ביאליק 29.
חולון: רח' סוקולוב 66; מרכז מסחרי קרית שרת.
פתח־תקוה: אשכנזי 3.
רעננה: אחוזה 109.
הרצליה: רח' סוקולוב 16.
ראשון־לציון: רח' רוטשילד 48.
רחובות: רח' הרצל 194.
אשדוד: רח' שבי ציון 127.
נתניה: בחט תחנה מרכזית; והרצל 7.
קרית־גת: בנין בנק המזרחי מס' 10.
ערד: מרכז מסחרי.
דימונה: מרכז מסחרי.
אשקלון: הרצל, מול בנק קופת־עם.
נהריה: ריכנטל, הרצל 77.
לוד: פאוזי הרצל 66; האור הרצל 46; מרים, הרצל 69; חגיג' הרצל 49.
רמלה: אסתר אוניברסל, הרצל 63; קריסטודולו, הרצל 79; קרם חיה, מרכז מסחרי 10.
אור־יהודה: בחרי מרכז מסחרי מועצה.
בני־ברק: זינה אמבר, ירושלים 60; קיבל בלומה, עקיבא 30; מאיר יוסף עקיבא 41.
בת־ים: גלובוס, העצמאות 62.
זכרון־יעקב: ברקוביץ רות, המיסדים 46.
טבעון: אלקטרו טבעון, מרכז מסחרי.
יהוד: אלקטרו רון יהוד.
כפר־סבא: גגדל את זלוטניק, ויצמן 116.
מגדל העמק: קולבצקי, מרכז מסחרי.
נצרת: בני שופיק חוסן, שוק מרכזי.
נצרת עילית: אלמליח נפתלי, מרכז רסקו (משרדים).
עפולה: סלון ניצה תחנת אגד.
פרדס חנה: דוגלס דרך הנוים.
צפת: בוכניק ירושלים 175; גלוריה, שכ' חסכון 45/49.
קיראון: גרינברג, מרכז מסחרי.
קרית אתא: חצרוני, מרכז שניט.
קרית ביאליק: סטודנברג, החנקה 1/16.
קרית ים: סלון טלקול, שד' ירושלים 15.
קרית שמונה: דחן מרים, מרכז רסקו 36.
ראש פינה: פרידמן דבורה, הרחבה 19.
רמת־יצחק: חדר סרידה, עוזיאל 43.

דוגמנית מגלה סודות יופיה

"לפני שהתחלתי לדגמן חשבתי שדוגמנות הוא מקצוע זוהר. היום אני יודעת שדוגמנות הוא מקצוע מייגע מאד למרות כל ההנאה והסיפוק שאני שואבת ממנו.

"ישתי תכונות בסיסיות חייבות להיות בדוגמנית, האחת: שקט נפשי, והשניה: טיפוח־חן יומיומי.

"יש לי שקט נפשי גם באותם ימים מסוימים של החודש וזאת בעזרת טמפוני טמפקס. הם נישאים בפנים, לא נראים, אינם גורמים לגירוי או לריחות לוואי ובעיקר — נוחים! השימוש בטמפוני טמפקס מעניק לי ביטחון עצמי ושלווה מלאה בהופעתי.

"טיפוח־חן גורס טיפול יומיומי אצל דוגמנית בלי להתחשב בעייפות או חוסר זמן. אני חייבת לטפל באיפור וניקוי הפנים ובטיפוח השיער יום יום באופן סדיר — גם לפני לכתי לישון.

"ידעתי כל נערה, אפילו אם אינה דוגמנית, חייבת לטפח את יופיה ולשמור על שקט נפשי, אלה שתי תכונות נשיות האומרות דרשני."

החל מן הפעם הראשונה...

טמפקס
TAMPAX
הגנה סניטרית לשימוש פנימי

מיוצרים רק על־ידי חברת טמפקס בע"מ, הונג, אנגליה.

להשיג בבתי מרקחת, בתמרוקיות ובסופרמרקטים. המעוניינות בקבלת דוגמאות וחומר הסברה ישלחו 50 אג' בבולי דואר אל היבואנים: איזווסט אימפקס בע"מ, רח' ירמיהו 30, ת"א.

מי מה מתי

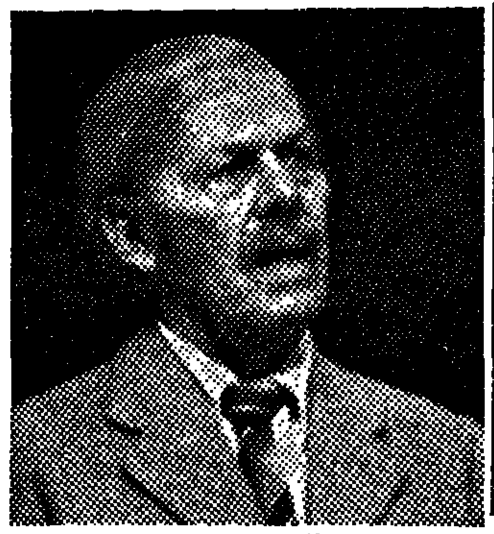
אברהם בן־יוסף
„ביקור הגברת הזקנה"

אילן דר
„משפט טוט"

מוצ"ש

תל־אביב

יוליה — הבימה
מסע ארוך — האולם הקטן
להקת בת־שבע — הקאמרי
מי הוא מה — בימרתף
הרוזנת מריצה — אופרה
קונצרט — מוזיאון ת"א
אסיר 00 — בית החייל
יוסי בנאי — בר־אילן
מי יציל את הנסיכה, ביוו צוותא —
ישראל גוריון — מועדון 77

שעות נוספות — 10.30, 8.30 — צוותא
רביעיית המועדון — מ' התיאטרון

ירושלים

השחף — ת' ירושלים
חיירה יפו — ימק"א

חיפה

משפחת טוט — ת' עירוני
נשבר לי — שביט

בתים — קונצרט

יום א'

תל־אביב

התונה — הבימה
מיבחן חתולים — האולם הקטן
שעות נוספות — בית ארלוזורוב
לה' בוהם — אופרה
טוב לאהוב — אלהמברה
וזה הכל בינתיים — צוותא
מגזין אקטואלי — מועדון 77

ירושלים

השחף — ת' ירושלים

חיפה

משפחת טוט — ת' עירוני
קונצרט תזמורת סימפונית חיפה למנויים מס' 2 — אודיטוריום

עמק — אהבה ראשונה
עפולה — יוליה
רחובות — סילבסטר 72
פרדס־חנה — שירת רחל
קרית־גת חותנת עליזה ומזיזה
באר־שבע — ביכר הזכוכית

יום ב'

תל־אביב

התונה — הבימה
מיבחן חתולים — האולם הקטן
להקת בת־שבע — הקאמרי
טוב לאהוב — בית ארלוזורוב
הרוזנת מריצה — אופרה
רביעיית המועדון — מ' התיאטרון
ישראל גוריון — מועדון 77

חיפה

משפחת טוט — ת' עירוני
קונצרט תזמורת סימפונית חיפה

מס' 2 סדרה 2 — אודיטוריום

ירושלים

השחף — ת' ירושלים

לוד — בילבי
בית שאן — סילבסטר 72
באר־שבע — ביכר הזכוכית
רחובות — אהבה ראשונה
נתיבות — יוליה
ראשון־לציון — חיירה יפו
מגדל העמק — שירת רחל
טבריה — חותנת עליזה ומזיזה
רעננה — מוישה ונטילטור

יום ג'

תל־אביב

חתונה — הבימה
מסע ארוך — האולם הקטן
שלוש מסיבות — הקאמרי
שעות נוספות — בית ארלוזורוב
לוציה דה לאמרמור — אופרה
ביסת עולים — מוזיאון ת"א
להקת בתידור — בתידור
מחכים לגודו — צוותא
רביעיית המועדון — מ' התיאטרון
מגזין לנשים — מועדון 77

ירושלים

להקת בת־שבע — ת' ירושלים

חיפה

משפחת טוט — ת' עירוני

פתח־תקוה — אופסייד סטורי
רעננה — בילבי
קרית אונו — חיירה יפו
לוד — נשבר לי
סתריה — יוסי בנאי
הוד השרון — מוישה ונטילטור

יום ד'

תל־אביב

חתונה — הבימה
מסע ארוך — האולם הקטן
בקור הגברת הזקנה — הקאמרי
חיירה יפו — אלהמברה
להקת בתידור — בתידור
רביעיית המועדון — מ' התיאטרון

ישראל גוריון — מועדון 77

ירושלים

שירת רחל — ת' ירושלים

באר־שבע — אופסייד סטורי
שדרות — נשבר לי
הוד השרון — בילבי
גבעת חיים — טוב לאהוב

יום ה'

תל־אביב

יוליה — הבימה
מסע ארוך — האולם הקטן
בקור הגברת הזקנה — הקאמרי
מיגרו — אופרה
רביעיית המועדון — מ' התיאטרון
ישראל גוריון — מועדון 77

ירושלים

להקת בת־שבע — ת' ירושלים

חיפה

משפחת טוט — ת' עירוני

גבעת אולגה — אהבה ראשונה
עפרון — טוב לאהוב
גבעתיים — חיירה יפו
באר־שבע — אופסייד סטורי
ערד — סילבסטר 72

תיאטרון

● מסע יום ארוך לתוך הלילה (הבימה) — המחזה הגשל ביותר של יוג'ין או'ניל האמריקני (1888—1953), מעין אוטוביאוגרפיה מוסוית שלו. ההצגה הועלתה כבר ב„הבימה" בשנת 1960. עתה היא מועלית שנית, בתרגומה של עדה בן־נחום, בבימויו של מייכל מיצ'ים, משתתפים: חיים זוהר, שמעון פינקל, מישא אשרוב, אלכס פלג ומרים אברון.

● ביקור הגברת הזקנה (הקאמרי) — זונה לשעבר, מליונרית ונכה בהווה, חוזרת אל עירותה, לנקום ב־מאהבה לשעבר. מחזהו של דירנמאט בבימוי וביצוע מחודשים. עם אורנה פורת בתפקיד ראשי.

● הו הו יוליה (הבימה) — רומיאו, יוליה ושקספיר במחזהו של קישון מתעוררים 40 שנה אחר מותם ומגלים נסיעים מצחיקים בחייהם. תשבחות לתפאורה של קארל ולמשחקם של לביא, שגי ואפרוני.

● התונה (הבימה) — „מין קומדיה" של יוסף בר־יוסף כשתורי החתן אינם מוזמנים, משום־מה, לחתונת בנם. ביים: תום לוי.

● מי הוא מה (הבימרתף) — נסים עזיקרי משחק, מספר ומתנועע בתצגה, מורכבת מסיפוריו של צ'חוב ועוד.

● השחף (הקאמרי) — מחזהו המעולה של צ'חוב, שבמרכזו שחקנית מזדקנת ושחקנית צעירה. עם חנה מרון, גילה אלמגור, יצחק חזקיה, עודד תאומי, זהרירה חריפאי, תיקי דיין ואחרים.

● שלוש מסיבות (הקאמרי) — אייקבורן. תרגמה עדה בן־נחום. מחזה משעשע על שלושה זוגות ושלוש מסיבות שיש בהן הרבה עגמומיות.

● סרטיף (בימת באר־שבע) — הקומדיה הנודעת של מולייר על צביעות ו„ליקוק", עיבדה וביימה עדנה שביט. ובו רייגר בתפקיד הכומר המתחסד טרטיף.

● ביבר הזכוכית (בימת באר־שבע) — מן הטובים שבמחזות טנסי ויליאמס. בימוה של עדנה שביט. צפורה פלד בתפקיד האם ונעמי גרינבאום בתפקיד הבת לאורה. עם הוא ששי סעד והאורח — רפי תבור.

● שלוש אלמנות — מונודרמה של שלום־עליכם מגיש שמעון שמר. תירגם: אריה אהרוני.

● אהבה ראשונה (סדנת שכונת התקווה) — מחזה מוסיקאלי על עליות התימנים, כתב וביים: בצלאל אלוני.

● משפחת טוט (תיאטרון עירוני חיפה) — מחזהו של ההונגרי ארקני. קצין בא לבקר במשפחת פקודו ומה שהוא מביא על המשפחה.

● סילבסטר 72 (תיאטרון חיפה) — יהושע סובול כתב מחזה על חיינו לפני ואחרי מלחמה. ביימה נולה צ'ילטון.

● בילבי — הצגה לילדים על ילדה גיבורה. והסיפור בתמלט מוכר.

● אינטרבין (במת הקיבוץ) — סדנת הנגב מציגה את מחזהו של ז'אן קלוד ואן איטלי. הרכב קולות, תנועה ומוסיקה. ביים: חנן שניר. מוסיקה: יוסי מר־חיים, תנועה: יעקב זומר.

● נשבר לי (תיאטרון סדן) — יהודה ברקן במרכזה של קומדיה מאת עדה בן־נחום.

● אסיר 00 (תיאטרון סדן) — זאב רווח בהצגת־יחיד, שעובדה בידי דני רווח מקומדיה ברזיליאנית.

● מי יציל את הנסיכה (מסכות) — הצגה לילדים ובה שני סיפורים מאת מכס נורדאו ומתוך אלף לילה ולילה. בימוי: שלמה בר־שביט. מוסיקה: רפי בן־משה.

● חיירה יפו! (התיאטרון הצעיר) — קומדיה מאת אבי קורן על אהוד, משוגע לכדורגל. ביים: דני ליטאי. עם ראובן בר־יוחם, נורית כהן, יוסי באשי, עמוס טל־שיר, אורה בר־אור, אביבה גור ומוסקו אלקלעי.

מחול ומוסיקה

● להקת מחול בת־שבע — יוצאת ביצירות של מוסלר („גסיך תאפלה"), רוברט כהן („תא" ו„ליקוי המאה") ואושרת אלקיים („אדם וחוה").

● קונצרט במוזיאון תל־אביב — במסגרת „בימת העולים" יופיעו דורת שורצברג (כנור) ובוריס ברמן (פסנתר) ביצירות מאת מוצארט, דביוסי וברהאמס.

● להקת מחול בתידור — מופיעה בשתי יצירות של רודי ואן־דנציג; „זוגות" ו„תנועה בגוף סלעי" וכן ביצירות משל צירני וג'ין היל סייגן.

● מינדרו כץ (מוזיאון ת"א) — הפסנתרן ינגן באך עם התזמורת הקאמרית חולון. קונצ'רטו לפסנתר בסה־מינור וקטעים לפסנתר סולו.

● האופרה הישראלית — מוסיפה לרפרטואר את „לה בוהם" של פוצ'יני והאופרת המוצארטית הנודעת „נשואי פיגרו" — וזאת חוץ מן „הרוזנת מריצה" ו„לוציה די לאמרמור".

● תזמורת סימפונית חיפה — מגישה בבת־ים וב־חיפה תוכנית יצירות משל סיבליוס, קוקונן, רוול, אונו קלמי ומוצארט. המנצח הוא הפיני קרי טיקה והסולן הוא הפסנתרן הצרפתי קלוד קהאן.

בידור

● אופסייד סטורי (התיאטרון העממי) — הוא שם תוכניתה החדשה של שלישיית הגשש החיוור. חומר כתב וביים יוסי בנאי. בדרנים מעולים: פולי, שייקה, גברי. הנהלה מוסיקאלית: יצחק גרציאני.

● החאנכרש (החאן הירושלמי) — קברט סאטירי על כוס יין. עם אהרון אלמוג, שבתאי קונורטי, רחל שור, מרגלית אלמוג ודלה רובין. מוסיקאי: נפתלי וגנר.

● מועדון 77 (רח' בן־יהודה ת"א) — ישראל גוריון בתוכניתו „עומד לי על קצה הלשון", ובימי א' מאגזין אקטואלי לענייני היום. אבי קורן ודודו דותן.

● חותנת עליזה ומזיזה (התיאטרון העממי) — אברהם מור ועדנה פלידל בקומדיה משעשעת.

● וזה הכל בינתיים — (ובינתיים זה הכל), יונתן גפן ודני ליטאני בערב שירים וסאטירה. מצליפים, מדובבים ומזמינים אורחים.

● ערב רחל (תיאטרון יובל) — העלאה מחודשת של שירי רחל בביומו של צדוק צרפתי, עם דורית ראובני, חנן יובל ודני כץ בליווי תזמורת.

● רביעיית מועדון התיאטרון — בן־סירא, שפר, בר ווינגר טובים כתמיד.

● טוב לאהוב (לילך) — ערב במועדון הצוענֵי השורש של דן אלמגור. שירי יין, הומור, אהבה ועוד. ביים: בני טורת. מלחין: קובי אושרת.

● ההנאות הקטנות שבחיים (נועם סמל) — שירי ברקט בביצוע מצויין ותזמורת טובה, עם מירי אלוני, יוסי פולאק ובני אמדורסקי. ביים: צדוק צרפתי.

● להקת הפלאטינה (צוותא) — להקת הג'אז מן הטו־בות בארץ, מבצעת בעיקר את יצירותיו של רומן קונצמן.

● שעות נוספות (נועם סמל) — מגישה בשירים ובמונולוגים רבקה מיכאלי בערב יחיד.

● פרצוף של צועני (נועם סמל) — יוסי בנאי בערב יחיד של שירים עבריים ושאנסונים. הגשה מצויינת.

משה ב"ש

ספות
הנהפכות למטה
חדרי שינה
מברזיל ומאירופה
15 דוגמאות בצבעים ומידות שונים
החל מ—2950, ל"י, למסירה מיידית.
בן־יהודה 92 תל־אביב טל. 231421
„טומה" אולם תערוכה רח' סמולנסקין 3, ת"א (פינת בן־יהודה) במרתף החנות.

לידו
מציעה:
את המלה האחרונה
בחדרי שינה
במבחר של 94
מודלים וארונות
קיר מיוחדים
460 ל"י הכו"ד
לידו ת"א דיזנגוף 213
בני־ברק רבי עקיבא 16

עשה כסף
אם הנך בעל המצאה
מקורית
משחק משתכיב, צעצועים
וכדומה
פנה נא ל־
ג.כ.ד.ג בע"מ
יצוג פטנטים בינלאומי
תל־אביב, ת.ד. 1104
טל. 751048, 759848

כתיבת במכונה
בפו"ס למסחר
„רימון"
ת"א, רח' דיזנגוף 65
טלפון 281985

סטריאו
אצל פוטוסטריאו מספורט
רח' בן־יהודה 8 ת"א
יותר זול!

רדיאטור היוקרה האירופי עם טרמוסטט כמומלץ ע"י חברת החשמל

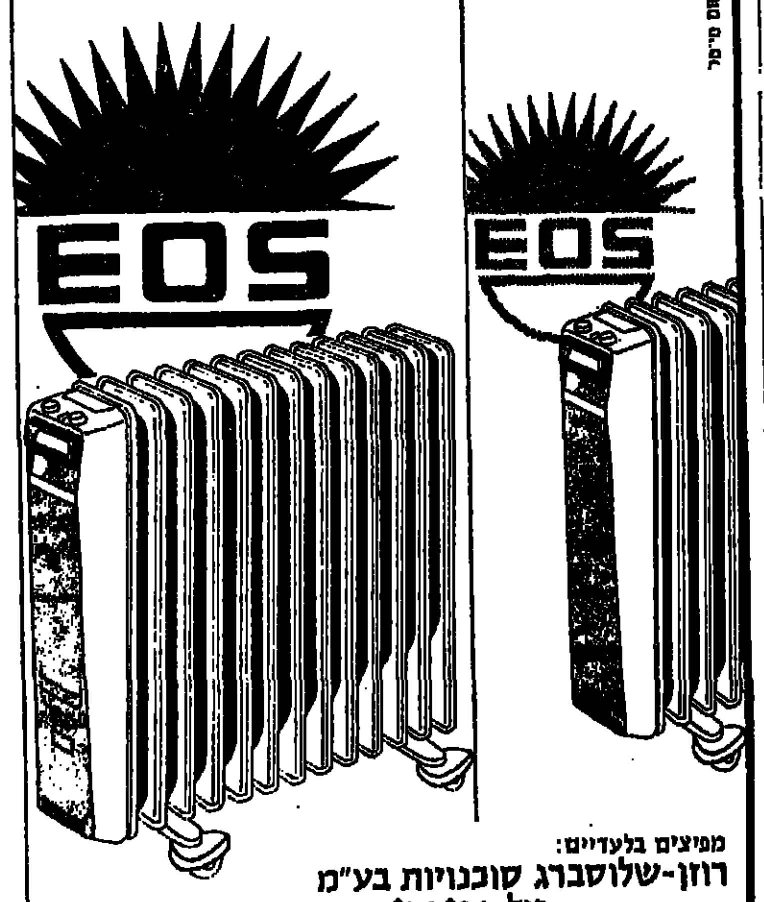

עכשיו־
להשיג גם
בחנויות השקם

EOS בעל מוניטין גם בישראל.
EOS על בסיס שמן, מתוכנן להקרנת חום מירבית.
EOS עם טרמוסטט לחסכון של 25% בחשמל.
EOS נייד על גלגלים
EOS מאושר ע"י מכון התקנים באירופה ובישראל.
EOS אחריות ושירות מהיר.

2000 וואט - 13 צלעות
דרגות הספק:
800, 1200, 2000 וואט

2500 וואט - 17 צלעות
דרגות הספק:
850, 1650, 2500 וואט

מפיצים בלעדיים:
רוזן־שלוסברג סוכנויות בע"מ
טל. 824834 ת"א

פרסום סי־פר

שאל אחד שמבין

אלפי חברות בעולם מייצרות מערכות סטריאו
רק בודדות מייצרות איכות סטריאו.
"ליק" מייצרת איכות כזאת. מאז 1934.
מקלטי סטריאו, מגברים, סדרה של רמקולים ופטיפונים
באיכות, אמינות ונאמנות־צליל,
בדרגה גבוהה ביותר של שלימות.
"ליק" הוא מושג עולמי כשמדובר במערכות צליל.
עכשיו גם בישראל.
אל תסתפק בפחות!
...שאל אחד שמבין.

LEAK
Ask someone who knows.
A MEMBER OF RANK INTERNATIONAL — BRITISH MADE

תצוגה ומכירה: "אורית" אחד העם 19 תל אביב טל 615607
ובחנויות הסטריאו המובחרות בלבד
חיפה: צליל־טון, רח' החלוץ 67, טל. 642241

בוטיק למידות גדולות
שמלות חליפות
מעילים
ושמלות מקסי
דגמים חדישים
בגדלים עד 54
אופנת
זייפר
תל־אביב
רח' בן־יהודה 102

„מלאי" מחסן מרכזי
לסדינים, ציפות, מפות
שמיכות ומגבות
חיסול המלאי
* שמיכות מילוי חורף וקיץ 10% הנחה
* פיג'מות נשים וגברים 20% הנחה
* סט כלי מיטה „רקמה" 25% הנחה
* חולצות גברים 30% הנחה
„מלאי"
רחוב גרוזנברג 24, ת"א
מול קולנוע „אופיר"

הקץ לג'וקים
חיסול חרקי הבית
עם אחריות לשנה
תל־אביב — 03—449554
03—450264
אשקלון — 051—3019
חיפה — 04—522856
ירושלים — 02—226618
טבריה — 067—50488
מפקות אגרונום
רשיון משרד הבריאות 15

שטרסר
ת"א, רח' שינקין 20
טלפונים: 286918
286969
281554

דוגמאות אקסקלוסיביות מבלגיה והולנד
טפטים
ריצוף פי.וי.סי.

הנהג
בהיותך בדרכים אל תשכח
לאסוף את החייל

אוניברסיטת תל־אביב

דיקאנט הסטודנטים

הגשת בקשות לסיוע, מענקים, מעונות והלוואות לתשל"ה

הנני להביא לתשומת לב תלמידי אוניברסיטת תל־אביב כי עד סוף חודש אוקטובר ניתן להגיש בקשות למטרות מילגות והלוואות.

את הבקשות מגישים באמצעות טפסים אותם ניתן לה־שיג במזכירות דיקאנט הסטודנטים (בנין רקנטי קומת קרקע), ביחידה למירשם (בנין מקסיקו), במזכירויות הפקולטות ובמשרד מנהל המעונות.

מענקים (הנחות בשכ"ל) — בקשה למענק זכאים לה־גיש סטודנטים לתואר ראשון בלבד שמצבם הכלכלי מצדיק זאת.

המועד האחרון להגשת בקשה זו — 28.10.74.

מילגות — בקשות למילגות זכאים להגיש סטודנטים שהישגיהם בלימודים ומצבם הכלכלי מצדיקים זאת. המועד האחרון להגשת בקשה זו הינו 28.10.74.

הלוואות — בקשה להלוואה מקרנות של האוניבר־סיטה זכאים להגיש סטודנטים שמצבם הכלכלי מצדיק זאת. את הבקשות יש להמציא למזכירות דיקאנט הסטודנטים החל מראשית שנת הלימודים ובמשך השנה. תלמידים אשר הגישו כבר טופס „חיוה מצב כלכלי" חייבים למלא ולהגיש גם „דף בקשה להלוואה" שניתן לקבלו במזכירות דיקאנט הסטודנטים.

בקשות לכל התחבות דלעיל ניתן להגיש לדיקאנט הסטודנטים אישית או בדואר רשום.

עתיד בטוח!!

באחד מקורסי „מרים"

* מודליסט(ית)
* גוזר(ית) קונפקציה
* חולצות ומכנסי גברים
* ציירו(ת) אופנה
* תופרת סלון
* קורס לגזירה ותפירה של חודש
* קורס לבגדי ילדות
* הזמינו פרוספקט לקורס גזירה בכתב

התחלת הקורס ב־28.10.

יעקב בֶּרג ובניו

דהיטי ילדים ונוער בע"מ

ייצור ארונות ילדים ונוער

* מבחר דגמים במידות שונות
* עיצוב מודרני
* בשלל צבעים
* איכות מעולה

המפעל: הרצליה

מכירה: רח' מטלון (מרכז מסחרי) 11, ת"א

ובכל החנויות המובחרות בארץ.

סמל תוצרתנו ערובה לאיכות

פרסום לאור

★ קנה דירתך בבני ברק ★

דירות יוקרה 5 חדרים

במקום גבוה ושקט

* כל קומה דירה + כל שתי דירות כניסה נפרדת *
* הסקה ומים חמים מרכזית + מטבחי רגבה וכן כל השיכלולים *
* בקיצור דיור כהלכה בבית פ. ל. ס. *

י. סיני להשקעות בע"מ מבצעים ש. לנדסמן ש. פרידמן

רחוב ר' עקיבא 46 ב"ב טל. 782095 בין 7—5

"דובי־ניט" רח' נחלת־יצחק 68, ת"א

מוכר את כל

השמלות והחליפות האלגנטיות ביותר

מעודפי היצוא האחרון שנשלח לארה"ב

מבחר גדול מאוד, בצבעים מגוונים במחירי הפתעה, ללא תקדים!

פתוח במשך כל היום

אוטובוסים: 53, 63.

מבחר סרטי השבוע

ג. אהרון

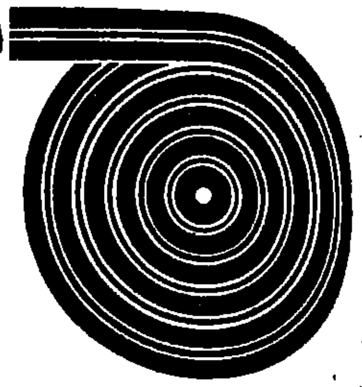

כדאי לראותם

** „משחק בילוש" („פאר", תל־אביב): מיפגן עוצמה וירטואוזי של מישחק, לורנס אוליבייה, בסרט־מתח פסיכולוגי לשניים, בו מאציל אוליבייה מהילתו גם על בן־זוגו למשחק, מייקל קיין. אנטוני שאפר עיבד את מחזהו המצליח (שהוצג גם בישראל) לתסריט, הבמאי ג'וזף ל. מאנקביץ' יצר חוויית תיאטרלית שנונה ומרתקת, באמצעים קולנועיים מסוגננים למופת.

ג'ואן וודוורד

„השפעת קרני גאמא"

** „השפעת קרני גאמה על צפורני החתול" („פריז", תל־אביב): דראמה פסיכולוגית אמריקנית מאת פול זינדל (הוצגה ב„קאמרי"), הועברה למסך בידי פול ניומן (סרטו השלישי כבמאי), תכרת שיפור מרשים, תודות לטיפול מאופק בדמויות ואיזון רגיש במערכת היחסים, שביחסי האם הזנוחה, קשת היום, משחק רב־עוצמה של רעיית הבמאי, ג'ואן וודוורד, לבין בנותיה וסביבתה.

** „הוילות הגדולה" („סטודיו", תל־אביב): קומדיה שחורה, משל אכזרי על חברת הצרכנות המתאבדות, הצורכת את עצמה עד אבדון. ארבעה ג'נטלמנים אניני־חך מסתגרים בווילה ישנה בקרית פאריס ומחליטים להתאבד בזוללה.

** „שנת טובה לאוהבים" („חן", ירושלים): קומדיית מתח רומאנטית פיקאנית, מבריקה ומקסימה, של קלוד ללוש. על רקע מיבצע פריצה נועז לחנות תכשיטים בריביירה, נרקם סיפור של חיי אור רומאנטי ואהבה גדולה בין פורץ שנון וקשוח (לינו ונטורה) לבין סוחרת עתיקות יפה (פראנסואז פאביאן).

** „העוקץ" („אלנבי", ת"א; „אור־לי", חיפה): שעשוען נחמד, שזכה השנה בשבעה פרסי „אוסקר", הבמאי ג'ורג' רוי היל והצמד המצויין, פול ניומן ורוברט רדפורד, חוזרים לסימטאות העולם התחתון של שיקאגו, בשנות השלושים. מהנה מאד.

** „אמריקן גראפיטי" („גת", תל־אביב): הבמאי האמריקני הצעיר ג'ורג' לוקאס (28) מעלה זיכרון אוטוביוגראפי רווי נוסטאלגיה: ליל־סיום של בית־הספר התיכון בעיר־שדה בקליפורניה, בראשית שנות ה־60. שבעה בני טיפש־עשרה, על סף ההתבגרות, משייטים במכוניותיהם המשומשות לאורך רחובה הראשי של העיירה, כבמבוך חלומי, לילי הרוק־נ־רול והסוף של עלומיהם החולפים. סרט אישי, שזכה להצלחה קופתית בארה"ב.

** „הדיקטטור הגדול" (הקריות, חיפה; „אורנים", בת־ים): סרטו המדבר הראשון של צ'ארלי צ'אפלין, משנת 1940. פארודיה סאטירית מזהירה על היטלר, מוסוליני וחבר מרעיהם. צ'פלין נפלא.

** „חמים וטעים" („ארגון", ירושלים): מרילין מונרו, פצצת־המין, בחברתם המטורפת של ג'ק למון וטוני קרטיס, הנמלטים מידי כנופיית מרצחים בהתחפושות נשים. פארסה מיקנטית ישנה של בילי ויילדר.

** „שלושת המוסקטרים" („חן", רחובות): גירסה שובבה ויסודית לסיפור ההרפתקאות הקלאסי מאת אלכסנדר דימא האב, על ארבעה שכירי חרב הוללים, בני המאה ה־17. תעלולן משעשע.

** „האלוף" (הקריות, חיפה): סטיב מק־קווין, כוכב רודיאו דועך, חוזר אל עיירת הולדתו באריזונה. סם פקינפה סופר לאגדת המערב הנושנה. נוסטאלגיה, עצב והומור.

** „זמנים מודרניים" („עציון", בית־שמש): קומדיה גאונית, שמלאו לה 39, מוסיפה לחיות רעננה וטריה, מרגשת ומצחיקת עד־דמעות, כשם שהיתה בימי זוהרו של הנווד הנצחי, צ'ארלי צ'אפלין. סרט קלאסי אילם.

** „נשיא על הכוונת" („דקל", פרדס־חנה): בשנת 1962 ביצעה מחתרת האו.א.אס. התנקשות נפל בחיי הגנראל דה־גול. סביב פרשה זו חיבר העתונאי הסופר פרדריק פורסייט עלילת מתח פוליטית, והבמאי פרד זינמן העבירה אל הבד בהצלחה מרשימה.

סרטים אחרים

* „בליה לשועל" („גורדון", תל־אביב): תמונה מחיי הכפר האנגלי. אגדה עממית על אודות גור־שועלים, שהונק על־ידי כלבה וגודל בין כלבי־צייד, באחוזתו של אציל כפרי. נופים ירוקים, וטכסי צייד יפים. ביים ג'ייטס היל („לחופש נולדה"), עם אריק פורטר, ג'רמי קמפ, רייצ'ל רוברטס.

* „הכל למען פימי" („מוגרבי", תל־אביב): מהתלה עממית מוסרת, שבדיחותיה ותעלוליה תפורים לפי מידות אישיותה וכשרונה הקומי־חוקסני של ברברה סטרייסנד, המסתבכת בצרות עם ה„מאפיה", עם רשת נערות־טלפון וכנופיית שודדי בקר. פיטר ייטס ביים זוטה בזחנית בכבדות.

* „מגרש השדים" („אסתר" ו„לימור", ת"א; „עצמון" ו„מירון" חיפה; „אור־יון", ירושלים): ילדה אמריקנית אחוזת דיבוק משתוללת על מיטה מרקדת,

אלן בורסטין

„מגרש השדים"

מאוננת בעזרת צלב מוכתם ופולטת נתז שולי קיא וניבול פה. סנסאציה, זעזועים ווועות, והירות: הסרט מפחיד, מנוחך ומבחיל, חליפות.

* „ירח של נייר" („חן", ת"א; „רון", ירושלים; „ארמון", חיפה): על רקע השפל הכלכלי של שנות ה־30 באמריקה, ביים פיטר בוגדנוביץ', בשחור־לבן ובסגנון קולנועי כאילו־מיושן, את ראיין או־ניל ואת בתו־בחיים, טייטום, כצמד נוכלים הנודדים בערי שדה — ומפילים בפח לקוחות תמימים.

* „ישנוני" („סינמה ו", תל־אביב): מה שקורה לוודי אלן, המקיץ בשנת 2173 מהקפאה עמוקה בת 200 שנה, במדינת־משטרה עתידנית. פארודיה אבסורדית על המדע הבדיוני. בדיחות חזותיות והומור „בירי־יורקי".

* „פאואר ורוזאלי" („אורגיל", ירושלים): רומי שנייר נקרעת באהבתה לשני גברים, מנוגדים באופיים, המאוהבים בה, ונעה כמטוטלת. מחיק סוחר גרוטאות איב מונטאן, לזרועות הצייר הבוהמי סמי פריי. סרט יפה־מראה של קלוד סוטה („אלה הם החיים").

* „שני גברים בעיר" (צפון", ת"א; „רינה", חולון): מלודראמה מגוייסת כשליחות חברתית, למען רפורמה בתנאי הכליאה, הענישה והטיפול בעבריין המשוחרר, קוראת לביטול עונש המוות בצרפת. הנושא חשוב, הטיפול מגמתי, עם אלן דלון וז'אן גאבן.

* „עיניים גדולות" („צליל", צפת): אורי זוהר ביים ומככב בקומדיה ישראלית מאחטית, על מנהל קבוצת כדורסל, החומד את ההצלחה הקלה על חשבון החברים והספורט, ואת הנשים על חשבון חיי המשפחה.

* „מת מעיק על פורטנוי" („חן", טבריה): עלילותיו החולניות של „תכשיט" יהודי־אמריקני, אלכסנדר פורטנוי. גיבור הרב־מכר הסאטירי של פיליפ רות, נהפכו, בידי הבמאי־מעבד ארנסט להמן, לגיב־שופכין מילולי; בדיחה ארוכה וולגארית, שראשיתה מבדחת, המשכה מייגע וסופה מבחיל.

* „גורלה של אשה יפה" („קרן", באר־שבע): אליזבט טיילור, מטרונית כמושה, עוברת גילגול ביולוגי בעזרת כירורגיה פלסטית והופכת לאשה צעירה ויפה. מלודראמה נבובה. שבוים לארי פירס, במרומי האלפים האיטלקיים.

* „ליידי שרה בלוז" („תפארת", הרצליה): גירסתו של הבמאי הקנאדי סידני ג'יי פיורי על פרשת חייה, חקופתה הסוערת (שנות ה־40) ומותה ללא עת, בשל התמכרות לסמים, של הזמרת הכושית האגדית בילי הולידיי. דיאנה רוס, מגלמת את בילי הולידיי ומיטיבה לשיר „בלוז".

* „אוואנטי" („ארמון", חולון; „רמת יוסף", בת־ים): ג'ק למון בדמות אמריקני עשיר, הנוסע לאי איטלקי שטוף שמש, כדי לקבל את גופת אביו. בילי ויילדר („חמים וטעים") השנון, ביים קומדיה רומאנטית בארכנות.

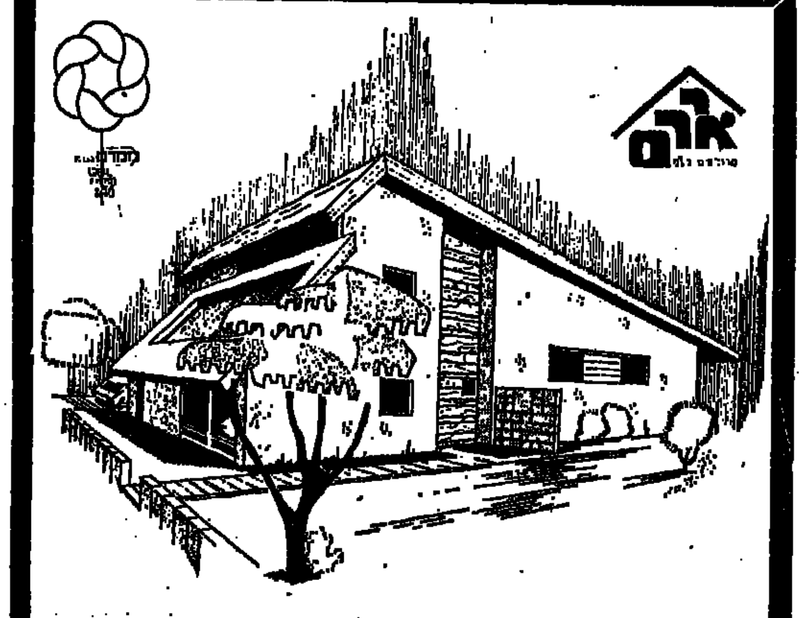

נמשכת מכירת שלב ב' של „אירם 80"

המיקום: ברעננה — ברח' חטיבה — באזור וילות מפותח על גבעה גבוהה, בונה חברת „ממרם" באמצעות „אירם" מהנדסים בע"מ, שכונה חדישה הכוללת 80 יחידות אקסקלוסיביות מטפוסים שונים.

התכנון הפנימי: 5—3 חדרי שינה, סלון, פנת־אוכל, 3—2 שרותים, מטבח מרווח, חדר כביסה, גינה ומצר שרות.

תכנון הסביבה: בשכונה תבוצענה עבודות פיתוח וגינון נרחבות, מרכז מסחרי קטן ייבנה במקום לנוחיות התושבים.

„אירם" מהנדסים בע"מ

„ממרם" פתוח נהול תכנון בע"מ

תל־אביב: רחוב פנקס 28, טלפונים: 450270 — 451319

יצחקי—סביון

שמלות הריון

חליפות מכנסיים, טוניקות ושמלות מקסי

MASHA * מאשה

תל־אביב, המלך ג'ורג' 4א, קומה ב' פינת מרכז בעלי מלאכה (ע"י אלנבי)

פתוח כל היום ללא הפסקה טל. 282515

סטריאו

הרכבה עצמית = ½ מחיר

Z-KIT

רחובות, ת.ד. 1090

בקש קטלוג חינם

חשופה בהפצצה

(המשך מן העמודים האמצעיים)

לי הדברים, כאילו נחרץ הדין, האופן שבו נאמרו. צילצלתי לאחי בלונדון ו־אמרתי לו: ,משהו איום קורה בישראל ואני משתגעת!' הוא ניסה להרגיעני. אותה שעה חזר גם בעלי הביתה, שנגע מה קורה ואסר עלי בכל תוקף לנסוע ארצה.

„אותם ימים היה לי טוס, ואני נכנסתי לאורווה והסתגרתי שם, מפני שלא יכולתי לדבר עם איש. ישראל היתה כמו תינוק בשבילי, בשר מבשרי. מבצר ממני להישאר באנגליה. בסופו של דבר הסכים בעלי, כי אצא — אבל רק בשליחות ,סאנדי טיימס', סבור היה, שהם לא ,יתירו לי.

„התקשרתי עם ,אל על' ונאמר לי, כי אפשר לשריין לי מקום בטיסת־הלילה, אם אטוס בשם העתון. ניגשתי לעתון והצעתי שאשלם את דמי־הטיסה בעצמי. בסיס זה נראה להם. שוב התקשרתי עם ,אל על' ונתברר, כי יש מקום בטיסה מוקדמת יותר. איש לא ידע שאני מקדימה. בעלי לא נמצא בבית — צילצלתי אליו ואל הורי מנמל־התעופה.

„אני זוכרת, שהגעתי ללוד ביום שלישי בערב ונסעתי ישר לירושלים, כי נציגי העתון שלי כבר נמצאו בצפון ו־בדרום. ,קפצתי' איפוא לחזית ירדן — אז סברו, כי חוסיין ייכנס למלחמה — אך לא היו לי תעודות־אישור של צבא ישראל. כשצילמתי, נעצרתי והובאתי ל־חקירה ליד יריחו. שם לקחו ממני את הפילם והחזירו אותי לירושלים".

לא חלף זמן רב — וסלי כבר היתה מצויידת בכל האישורים, מצאה את כתב „סאנדי טיימס", ניקולאס טומאלין, ו„החלטנו לצאת לגולן. היתה לו מונית ואנו נסענו דרך שכם — היתה זו הפעם הראשונה ל„ניק' בישראל — ועקפנו מחסומים צבאיים. אמרו לנו, שאנו זקוקים לליווי. מצאנו איפוא חייל צעיר — בן 18 או 19 — שחיפש טרמפ ודיבר אנגלית. בדרך סיפר לנו, שליחידתו אבדו 60 עד 70 אחוזים מחייליה".

עיניה מלאות כאב. „הוא התמוטט על ברכי ובכה כילד. לקחנו אותו ל־איילת־השחר וסידרנו לו חדר, אך הוא נעלם מעינינו בין המוני החיילים שהיו שם. מצאנו קצין־ליווי ולמחרת בבוקר יצאנו לחזית. עברנו על־פני קונייטרה, כשאנו עוקפים כלי־רכב צבאיים וטאנקים. ואז התחילה הפגזה. אחרי ההפגזה — נאלצנו לצאת מהמכונית — החל הפצצה של מטוסי ,סוחוי'".

✱

קודם־לכן לא ידעה סלי מלחמה נתי. זו היתה הפעם הראשונה, שהיא נקלעת לתנאים כאלה. „חשבתי, שאני יכולה להושיט יד ולקחת את הפצצות הנופלות מן המטוסים. עמדתי איפוא ו־צילמתי. משהו חבט קשות לראשי. לא תפסתי מהו, כי הייתי מפוחדת מדי וגם מהופנטת על־ידי הפצצות. נהג המונית שלנו נכנס — על־אף ההוראות החמורות — לגבעת סורית, כדי לאסוף מזכרות, נפל ושבר רגל.

„בינתיים הבריחו ,פאנטומים' את המפציצים הסוריים. ניק התיישב אל ההגה ונהג במהירות עצומה. היה חם מאוד, ואף־על־פי שאינני שותה, לגמתי מן הוויסקי שלו ולא ידעתי את נפשי. הכנסנו את הנהג שלנו לבית־חולים בי תל־אביב. כשביקרנו אצלו למחרת היום, היתה שם אווירה נוראה. בית־החולים היה מוקף שוטרים צבאיים ובקושי עלה בידנו לשכנע אותם, שיניחו לנו להיכנס. ואז מצאנו שם אולם ענקי, ריק מאדם, אך מלא אלונקות. האחיות והרופאים המתינו לפצועים ופני האחיות היו מיוסרות ומוכות. אחר הביקור החליט טומאלין לחזור לירושלים, אני נסעתי לצפת".

ניק טומאלין כתב בסיפורו ל„סאנדי טיימס" שנתלווה לצילומיה של סלי, גם עליה, שהיא הצלמת הבריטית היחידה, שעמדה וקופה בתנאי־אש וצילמה כאילו נכחה בתחרות־גולף. הדברים נדפסו, אולם העורך פקד להחזירה מיד, כיוון ש„אינה יודעת להתנהג במלחמה".

אבל סלי, אחר שצילמה את העורף, חזרה לחזית ועלתה לתרידוג בשיירת אספקה. בלילה הקודם מוקשה הדרך. „כשחזרנו, הדלקתי את הראדיו. שידרו את החדשות. עברית לא הבינותי, אך שמעתי את השם ,ניקולאס טומאלין' ו־,סאנדי טיימס'. הבנתי מיד מת קרח.

המלווים דוברי אנגלית אישרו, כי ניק נהרג בטיל שפגע במכוניתו ברמת הגולן. „חזרתי מיד לתל־אביב. עורך־המשנה של ,סאנדי טיימס' טילפן אלי ואמר: ,אני יודע שזו ארצך, אבל אני דורש ממך לחזור לאנגליה, כי אנו חרדים לך'. מיאנתי, אלא אם כן יחזירני בתוך ימים מספר. הפעם מיאנו הם. ואז קיבלתי טלקס מעורך־התצלומים, לאמור: ,אם לא תביאי מיד את הצילומים — הם לא יפורסמו עוד בעתון'. טסתי איפוא חזרה, דרך וינה, שם נתקעתי למשך 15 שעות, עד שנזדמנה טיסה ללונדון — וכמובן, הם לא רצו לשלוח אותי בחזרה".

✱

באותו זמן פגו אליה מטעם המגבית היהודית המאוחדת, ביקשו שתופיע לפני הציבור היהודי ותספר על ישראל. שבוע ימים עשתה כן, פעמיים־שלוש מדי יום ביומו. ואז היא הציעה למגבית: „אשלם בעצמי את הוצאות הנסיעה, ואתם תרשו לי לעבוד בשמכם, תמכרו את התצלומים שלי ואת הכסף תתנו לישראל". אנשי המגבית הסכימו — וסלי סומס חזרה ארצה. הפעם סיירה לאורך הגבולות, בבתי־החולים, בישובי הספר. „כששבתי ל־אנגליה, הבינותי, כי אינני יכולה עוד לחיות מחוץ לישראל".

בינואר 1974 חזרה סלי לישראל ומאז היא נמצאת כאן, בתרועת ההד... שים הראשונים לשחותה עגדה הרבה — מלחמת־ההתשה השתוללה או נמשכה. „עכשיו אני מנסה להכות שורש".

אני מסתכל בצילומיה, יש בהם תמונות נפלאות, נוראות, עורת־קיטוש, החיים והמוות משמשים בהן בערבוביה. ויש בהן אהבה וגבורה וזעם, וגעגועים גדולים, ואנושיות צורבת... חטה. אבל זהו אחד המקרים, שבהם הדיבור מיותר, מפני שהמצלמה מדברת טוב יותר וחזק יותר — ...על־פי שקולה אילם, הוא בוקע מן הלב וחודר אל הלב. היא היא הלב.

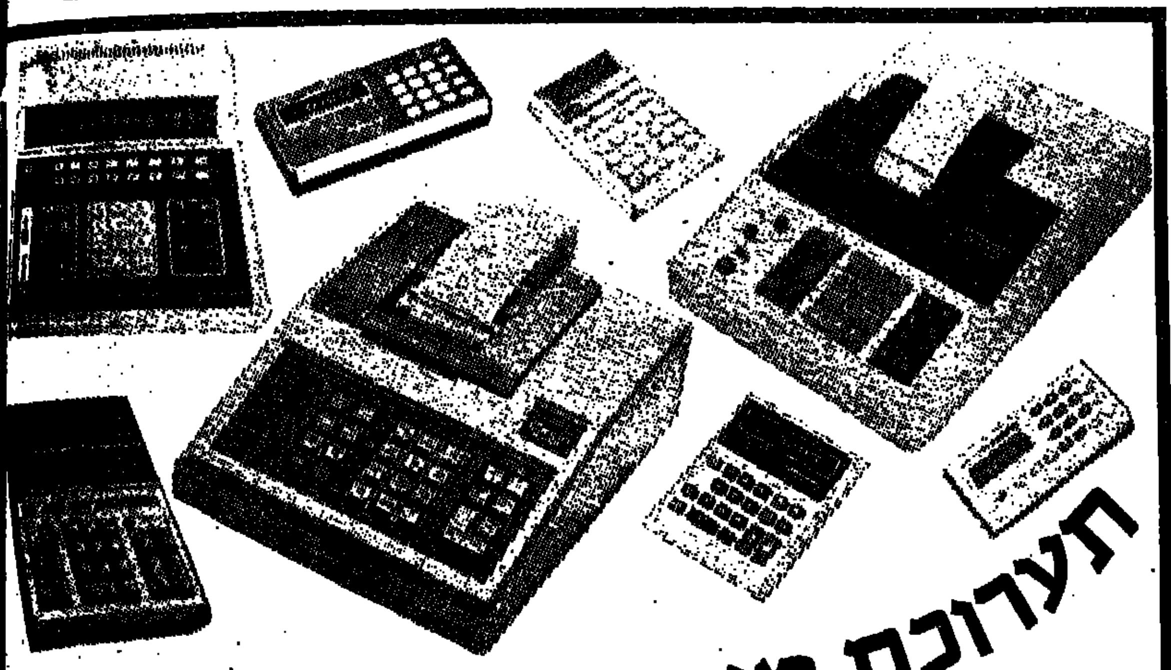

תערוכת מיכון משרדי־במשרדך

מנהל/בעל חברה

לאור הנסיון הרב שצברנו משך 27 שנות קיומנו כחברה לשיווק ציוד ומיכון משרדי, החלטנו שלא להלעיטך בנתונים ופרטים אשר אינם מעניינים אותך. באמצעות שיטת המכירות המתקדמת שלנו תוכל להיתקשר אלינו (או לשלוח את התלוש המצורף) תוך ציון הנושא המעניין אותך, ונציגנו יבוא למשרדך וידריך אותך בבחירת הציוד הדרוש לך לייעול עבודתך (בליווי הדגמות), לשביעות רצונך המלאה.

נשמח לעמוד לרשותך בכל עת

סוכנים ראשיים לישראל

פויכטונגר ובניו בע״מ
ציוד ומיפון משרדי
תל־אביב, רחוב אחד העם 22-24, טלפון 62811 53687.

מכונות חישוב אלקטרוניות Olympia

3 מחלקות נוספות לרשותך.
- מחלקת מכונות כתיבה וסיכום
- מחלקת מכשירי כתיבה וציוד משרדי
- מחלקת ריהוט־תוצרת "הארגזי"

מכונות לצילום מסמכים Toshiba

נציגויות בחיפה וירושלים

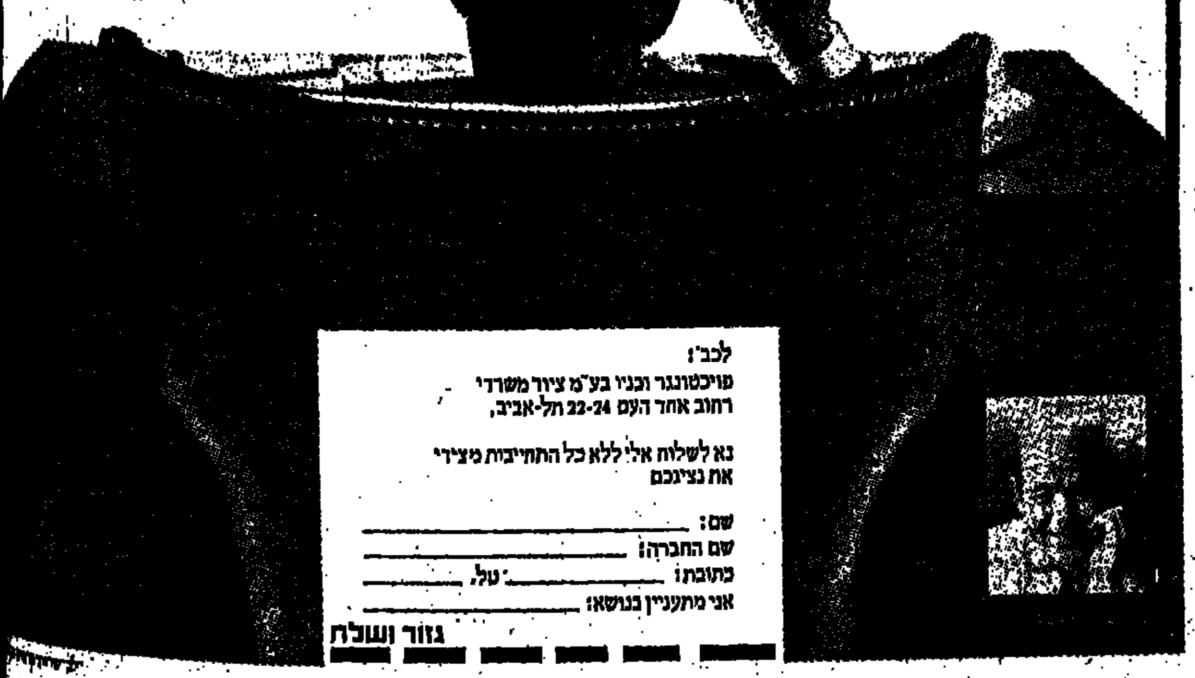

אז מה אם אני שחור?

(סוף מעמוד 13)

„תגיד, יש לכם צבא סדיר ב־חבש?"

„לא. אין צבא סדיר. יש רק מיקצוענים. אין גיוס חובה. מה יש, מה זה נראה לכם משונה?"

„אתה משוגע? אתה רוצה להגיד, שבאת לארץ לשרת שלוש שנים ב־צנחנים, בזמן שבחבש אין שירות חובה בכלל?"

אחרים אמר לי: „זה היה קשה. הימים הראשונים. אף אחד לא עודד אותי. להיפך, הם עוד צחקו. אתה רץ מאתיופיה לישראל, להיות חלק מ־ישראל, וכאן שואלים אותך: משוגע, מה אתה רץ? בתחילה לא התייחסתי לזה. אבל כשחזרו על כך, זה התחיל להשפיע.

הם באו. אבל 25 אלף אתיופים נשארו. היום, כאשר התחלף השלטון בחבש, כאשר נפתח סניף של אש"ף שם, הם מלווים בחרדה עמוקה את הוריהם שנשארו אי־שם רחוק. הם מלווים בחרדה את העובדה, שהמדינה היהודית מתייחסת אל היהודים ה־שחורים שלה כאל בנים חורגים, ולא עושה דבר כדי להביאם לארץ. לפי הערכה של עתונאים זרים ששהו ב־חבש, למעלה מ־60% אחוז מבני הנוער הפאלאשי עובר טמיעה. וגם החלק האחר עומד בלחצים כלכליים אדירים, המבקשים להטביע אותו.

אורה מדברת בהרבה כאב של הכנעה בקולה:

„אני מאמינה, שזו רק בעייה של צבע. אני לא מאמינה שהיו נוהגים כך עם יהודי רוסיה או עם יהודי פולין. אנחנו שחורים. אבל הצבע שלנו מעורב, כמו הצבע של יהודי סקנדינביה או יהודי המערב. היהודים האמיתיים, צבעם כצבע התימנים. ה־בלונדים הבהירים הם חלק מהטמעת העניים והיפצתם על הגזע היהודי במערב, כמו השפעת ארצות אפריקה על צבע היהודים שם".

הפאלאשים יודעים שנגזר עליהם להיות יהודים שחורים. אבל העור ה־שחור אינו יכול לכסות על אהבתם לישראל ועל גאוותם בה.

הם גאים בצבעם. כאילו עליהם אמר הסופר ז'אן ז'נה במחזהו „הכושים": „ראי נא, הרי הוא בא, השחור שכך ייחלת לו. לגביך היה השחור צבעם של כמרים, קברנים ויתומים. אך הכל משתנה עתה. כל מה שהוא רך ענוג וטוב־לב, שחור יהיה. החלב יהיה שחור, הסוכר, האורז, השמים, היונים, גם התקוות יהיו שחורות".

עולה חדש!!!

רדיאטור חימום (שמן) חנם

החל מיום 1.11.74 (למשך 60 יום בלבד) תוכל למלא את ביתך במובחר ביותר. רכוש שלושה מתוך ארבעה מכשירי חשמל הפופולאריים ביותר בגרמניה ובישראל ותקבל מיד וחינם* רדיאטור חימום (שמן) מעולה לחימום נעים בביתך. לבחירתך:
1. קונסטרוקטה מכונת הכביסה המעולה
2. גרץ מקלט הטלוויזיה הנודע
3. פקיר אוגר חום נפלא או שואב אבק רב עוצמה
4. סטאר מיקס מיקסר רב תכליתי

* לא כולל תשלום מכס

הצעה מיוחדת לעולים חדשים

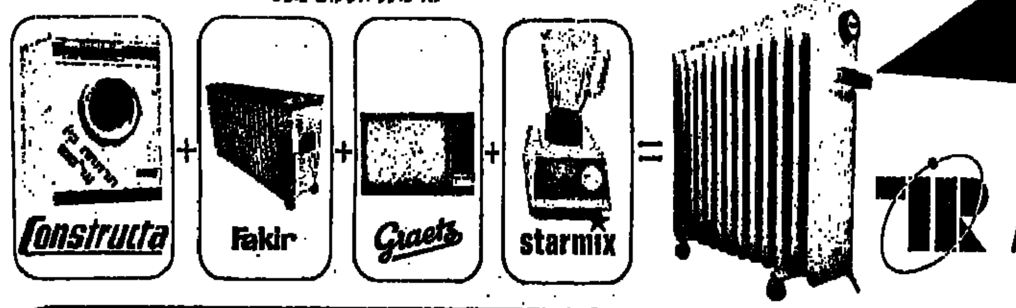

לראות ולקנות אצל

תל־אביב: סלון אלנבי, אלנבי 113; סלון לחיט, אבן גבירול 20; סלון מחיר, בן־יהודה 16. **חולון:** סלון ערוסי, שינקין 42; סלון סבוי, סוקולוב 88. **פתח־תקוה:** בן־עמי, חובבי ציון 29. **חיפה:** סלון מחיר, הנביאים 17. **נתניה:** אחים פיקס, הרצל 51. **רחובות:** גריגט, הרצל 171. **בחנויות אבש:** באר־שבע, אשקלון, ערד. **בחנויות סלון מרכזי:** תל־אביב, חיפה, רחובות, ראשל"צ, רמת־גן, חולון, פתח־תקוה, באר־שבע. **ברשת חנויות כל־אלקטריק:** רמת־גן, בני־ברק, חיפה, ירושלים, בת־ים, ראשון־לציון, הוד השרון, פתח־תקוה, רמת־אילן.

התזמורת הפילהרמונית הישראלית

העונה הל"ט
1974/5

10 קונצרטים למנויים בחיפה

1. אלדו צ'קאטו, מנצח
אידה הנדל, כנרת
2. זובין מהטה, מנצח
בארי טאקוול, נגן קרן
3. ואלטר ולר, מנצח
ג'רום לוונטאל, פסנתרן
4. פול פארי, מנצח
מיכאל מאיסקי, צ'לן
5. מיכאל טילסון תומאס, מנצח
גזה אנדה, פסנתרן
6. אנדרה פרווין, מנצח
קיונג והא צ'ונג, כנרת
7. אנדרו דיוויס, מנצח
הנריק שרינג, כנר
חיים טאוב, כנר
8. לואין מאזל, מנצח
ישראלה מרגלית, פסנתרנית
9. גארי ברתיני, מנצח
מנחם ברויאר, כנר
זמרים סולנים ומקהלה (פרטים יפורסמו)
10. ג'ימס דה פרוסט, מנצח
הוראציו גוטיירז, פסנתרן

...ש כרטיסי המנוי

...מנויים אפשר לחדש במשרד התזמורת, ...קרנות רחוב הרצל 6, חיפה, החל ביום ...נובמבר 1974. המקומות הקבועים ...למנויים עד יום ו', 22 בנובמבר 1974

...מן ועמידה בתור! ...את כרטיס(י) המנוי באמצעות הדואר.

עם תנור אויקל בבית,
החורף נשאר בחוץ.
חמימות נעימה תשרור בחורף בכל הדירה
והאויר יישאר צח. הצטרפו
לאלפי המשפחות הנהנות מחימום אויקל.
רשימת הסוכנים של „אויקל":
ת"א והמרכז: אויקל בע"מ, טל. 283236-7-8; געש, טל. 03-269381. ירושלים: גלעדי, טל. 02-227988. חיפה: למפל, טל. 04-241200. קרית שמונה: „עזרא", טל. 067-40157, 067-40302. צפת: צווני מגון, טל. 067-30496. טבריה: סוכנות „כל", טל. 067-22012. עפולה: ברט, טל. 065-22863. נהריה: אלישע, טל. 04-920139. עכו: פלג, טל. 04-911966. ק. מוצקין: פלג, טל. 04-717349. פרדס־חנה וזכרון יעקב: מושנוב, טל. 063-77319. חדרה: שוויצר, טל. 063-22112. עמק הירדן, עמק שאן, עמק יזרעאל והגליל התחתון: בלומנזון יחיעם, טל. 04-80776, 065-37260. נתניה: וייס צבי, טל. 053-25123. השרון התיכון: חמלי, טל. 053-23316 שכנה. רמת־גן, בני־ברק, גבעתיים, קרית אונו והאיזור: גוטמן, טל. 03-746838. פתח תקוה: וייח, טל. 03-913646. נוה מונסון, חולון והאיזור: חגאי אפרים, טל. 03-756158. גוש תל־מונד: „חפל לגו", טלפון 734151 — נורדכי גלעדי. כפר סבא: כחן, טל. 03-923916. רמת השרון, הרצליה וגוש תל־מונד: סיגל רמת השרון, טל. 03-476661. גדרה, אשדוד, אשקלון וקרית גת: בולקה — שדה משה, טל. 051-91107. בחנות — 051-91586. באר שבע והדרום: שלה, טל. 057-77167. נתיבות: רדיו שמר, טל. 057-94058. ערד: אזרין, חשלוה 14
להתיישבות העובדת תנאי רכישה מיוחדים במשקי תנועת המושבים (מח"ם)
אויקל בע"מ • הנדסת חימום ואיוורור
רח' פינסקר 70, ת"א • טל. 283236-7-8
פרסום מלניק י. אהרוני

כמה אתה שווה, מר רוקפלר?

(המשך מעמוד 5)

עם דייריהם נמנות רבות מן החברות הגדולות של אמריקה: „טיים לייף", „אקסון", „הוצאת מק־גרו־היל", „סלניז".

מעל לשווי הקרקע והבנינים יש ל„מרכז רוקפלר" הילה משלו, שקשה להעריך אותה, אך לדברי מתווך־מקרקעין בקי היא עצמה שווה 200 מיליון דולאר או יותר. „לוא היו צריכים להקים את הבנינים האלה כיום, היו עולים במיליארד דולאר ומעלה".

אולם עצמתה של משפחת רוקפלר צומחת לא רק מנכסיה במישרין. שורת המוסדות של המשפחה הפטורים ממכס, קטנים וגדולים, מהווים מאגר־ממון עצום, לא רק לנדבנותה של המשפחה, אלא גם לבעלות על מניות. למשל, „מוסד רוקפלר" שבראשו עמד ג'ון ד. השלישי במשך שנים, דיווחה ב־1972 על נכסים בשווי 976.9 מיליון דולאר. מכלל סכום זה היו כ־363 מיליון דולאר מושקעים במניות־נפט (ובעבר היו צרורות מניות הנפט שבידי המוסד גדולים עוד יותר). „קרן האחים רוקפלר", שבמועצת הנאמנים שלה יש נציגות גדולה למשפחה ונלסון הוא חבר כבוד בה, היו לה 268 מיליון דולאר בשנת 1973, ומזה היו 67 מיליון דולאר מושקעים במניות נפט.

חברות נפט ובנק גדול

בראש חברות הנפט האלה — „אקסון" ו„מוביל". אם נצרף לכך את הצרורות הגדולים מאוד של מניות־נפט שאגף הנאמנות של בנק „צ'ייס מאנהטן" מחזיק בהם בשל בעלים אלמוניים (שחלק מהם קרויים רוקפלר, מן הסתם) נמצא בסך הכל כ־8.6 מיליוני מניות של „אקסון" — כמעט 4 אחוזים של מניות החברה. זהו הצרור הגדול ביותר של מניות של חברת הנפט הגדולה שבעולם, הצבורות ביד אחת. ויתכן שגם אומדן גם זה נמוך מדי. מקור בתוך חברת „אקסון" סבור, שבידי המשפחה כ־9.9 מיליוני מניות של החברה.

אחרי „אקסון" ניכרת ההשפעה הממשית של משפחת רוקפלר אצל בנק „צ'ייס מאנהטן" שכלל נכסיו אשתקד היה 8.8 מיליארדים דולאר. הכל יודעים שמשפחת רוקפלר שולטת בבנק, אך איש מחוץ לחוג המשפחה אינו יודע בדיוק, כמה ממניות הבנק שייכות לרוקפלרים. דויד רוקפלר, יושב־ראש מועצת המנהלים של הבנק — היחיד מבני משפחת רוקפלר המחוייב לפרסם את מספר המניות שבידיו, היו לו לפי המאזן האחרון 337,500 מניות, אחוז אחד מכלל מניות הבנק. בידי „קרן האחים רוקפלר" היו עוד 148 אלף מניות, ו־81 אלף היו בידי „אוניברסיטת רוקפלר", מרכז מיוחד במינו למחקר וללימודים מתקדמים במאנהטן.

בשנת 1964 חקר יושב־ראש ועדת הבנקאות של בית הנבחרים רייט פטמן את סדרי בעלות הבנקים. בידי „מרכז רוקפלר" (השייכת כולה למשפחה) היו אז 86,200 מניות של צ'ייס מאנהטן. מספר זה הוכפל מן הסתם. כיום אינה מוכנה לגלות כמה מניות יש בידיה.

„נאמנים ניטראליים"

מכוח השליטה בבנק ובאגף הנאמנות שלו מוכפלת ההשפעה הכלכלית של המשפחת הרבה מעבר לשיעור ההון של הרוקפלרים. כל בנק גדול בניו־יורק מחזיק באגף הנאמנות שלו מיליוני מניות בשביל בעלים אחרים, ורובם נותנים לבנקים יפוי־כוח להצביע במקומם ולהשפיע על ניהול החברות.

בידי אגף הנאמנות של „צ'ייס מאנהטן" וחברת ניהול ההשקעות של הבנק הצרורות הגדולים ביותר של מניות „יונייטד איירליינס", „נורתווסט איירליינס", וגם החשמל „לונג איילנד לייטינג", וחברת הנפט „אטלאנטיק ריצ'פילד", „טרנס איירליינס" — ואלה רק מעט מהן. יש בידי האגף צרורות חשובים של מניות של חברות חשובות כגון „אמריקן טלפון אנד טלגראף", „איי.בי.אם.", „ספרי רנד", „אינטרנשיונל פייפר", „מוטורולה", „אי.טי.טי.", „אייבון פרודאקטס", „פדרייטד סוויי. סטורס".

הבנקים הגדולים, כגון „צ'ייס מאנהטן" טוענים כי צרורות המניות הגדולות שבידיהם אינם מקנים להם שליטה בחברות, והם משמשים אך נאמנים ניטראליים בשם הבעלים האלמונים. בין חברי הבורסה הניו־יורקית והשלטונות בוושינגטון מפקפקים בכך. אומר איש־עסקים נודע: „יש רגליים להנחה ש„צ'ייס" לא יסכים כי הנהלה, שאינה מקובלת עליו, תנהל עסקי־חברות שהוא מחזיק במניות שלהן".

מי שרוצה ליטול חלק בהכרעות בתוך הון, ולזכות בשליטת עשויה לשנות את עולם העסקים באמריקה, כדאי לו להיות בבנק „צ'ייס מאנהטן". מועצת המנהלים שלו משקפת מבוך של אינטרסים כלכליים, ולעיתים קרובות יושבים שם מנהלי חות של חברות מתחרות ליד אותו שולחן ידנות, לאן פני המשק, מי מרוויח ומי מפסיד.

שימור הסביבה

מלבד המניות של חברות והחזקות שבידי הבנק הוא גם מלווה להן כספים רב. אשתקד חקרו שתי ועדות משנה של הסנט את ההשפעה המרוכזת שבידי בנקים והעלו כי 14 חברות תעופה חייבות ... מיליון דולאר ל„צ'ייס מאנהטן", והחוב של חברת „פאן אמריקן" בלבד מגיע ל־20.8 מיליון דולר, והחוב של „קונטיננטל" ל־95 מיליון דולאר.

גם חברות הביטוח הגדולות הן כפופות להשפעה. לאשראי משפחת רוקפלר יש לה ייצוג נרחב במועצת המנהלים של חברת הביטוח „אקוויטבל": זו היא חברת ביטוח הדדית ששייכת למבוטחים, אך כמובן השליטה היא בידי המנהלים. בידי חברת הביטוח שטרות בסך 241 מיליון דולאר מחמש חברות תעופה גדולות: „פאן אמריקן", „יונייטד", „ט.ו.א.", „אמריקן" ו„איסטרן".

בציבור הרחב ידוע לורנס רוקפלר בעיקר בעסקים למען שימור הסביבה. אלם הוא גם ההרפתקן בהשקעות אצל המשפחה, והשקיע כספים ברעיונות חדשים שהביאו רווחים. הוא גם היה מן הראשונים שבחברת מק־דוגל, יצרני ה„פאנטום", בידיו כל מניות הבכורה (כ־100 אלף) של חברת „איסטרן". הוא קנה אותן לפני שבע שנים, במוכרו לחברות התעופה רוב־מניות של כמה מקומות נופש של יוקרה שפיתח, כגון חוף דורדו ומלון סרונר בפורטו־ריקו חוף מאונה־קאה בהוואי.

במשך הדור האחרון ניצלו בני רוקפלר את הונם האישי מתוך מעוף, ונכנסו למפעלים חדשים מתוך תחושה חדה לסיכון ולטכנולוגיה חדשה. זהו כעין „ריכון" משפחתי — אלא שכאן משחקים בכסף ממש.

חברות „קטנות"

כסף מזומן של משפחת רוקפלר — אולי לא יותר מ־30 מיליון דולאר במשך 20 שנה — אשר איפשר התחלת מעקב קיום לפחות לחריסר. חברות שהתלבטו בנעיות. אומר טדי ולקוביץ ששנים רבות היה חבר „משפחת רוקפלר ושותפיה" ופרש מהשותפות רק לפני שנתיים: מיעוט — מעולם לא יותר משליש. הכוונה היתה לאפשר לבני אדם להתחיל בעסקים ולמשוך משקיעים אחרים אל התחומים, שיש להם סיכויי שגשוג, אלא שהסיכון בעיני משקיעים אחרים רב מדי".

חברות כאלה בוודאי מעולם לא ייכללו ברשימת 50 חברות הצמרת של ארה"ב; ושמותיהן אינם ידועים לכל אדם ברחוב. אבל יש בהן גם חברות לא קטנות, שרווחיהן כבר עולים בהרבה על ההשקעה המקורית. למשל, חברת ק.ג.א. מייצרת מכשירים מדויקים לטילים, ומחזורה כ־30 מיליון דולר לשנה. הידועה שבתברות הנשענות על הרוקפלרים היא חברת „אייטק" שמקרוב לאפס בשנת 1957 צמחה עד לעסקים של יותר מ־200 מיליון דולאר לשנה. סבורים שחברת „אייטק" ייצרה את מצלמת הריגול במטוס הריגול „יו־2" של גארי פאוורס, והיא מייצרת מצלמות ללווייני הריגול של חיל האויר האמריקני.

מפעל אחר של משפחת רוקפלר — חברת חשמל גרעינית שיש לה גם מיכרות אורניום וגם בונה כוריכות גרעיניים — היה חברת „יונייטד ניוקליר" שבמשך שנים הפסידה כספים. מיכרות האורניום הביאו רווח, אך כורי הכוח — לצרכי צוללות ולא להספקת חשמל לערים — נמכרו בהפסד.

נלסון רוקפלר עצמו התלבט לא פעם בעסקיו. למשל, ב־1947 ייסד בוונצואלה חברת „אינטרנשיונל בייסיק אקונומי", והשקיע בה 8.5 מיליוני דולאר מכספי רוקפלר. מעולם לא הביאה החברה רווחים גדולים — אולם המייסד התכוון לפיתוח כלכלי יותר מאשר לרווח. פעם סרבה מדינת ניו יורק לאשר את מגילת החברה, מכיוון שנאמר בה בפירוש שמטרתה „איננה" להפיק רווחים. כמה מיוזמותיו הראשונות נכשלו, פעם יעצו לו מומחיו לעניני פיתוח שכדאי להקים מרכז לשיווק תבואה באחת מארצות דרום אמריקה. רק לאחר שנבנה המפעל נתברר להם שאין רכבת להובלת הסחורה. בוונצואלה עודד רוקפלר התקנת מנועים בסירות הדיג שבחוף הים — אלא שהדייגים הניחו את הדיג והתחילו להשכיר את הסירות לתיירים. אחרי ארגון צי הדיג החליטה חברת „אייבק" — חברתו של רוקפלר שביצעה את המפעל — להקים מכון קירור להקפאת הדגים לשיווק; ורק מאוחר מדי נודע לה, שעקרות הבית בוונצואלה דורשות דווקא דגים לא קפואים.

ביקורת מימין ומשמאל

כיום חברת „אייבק" בריאה ומגוונת הרבה יותר. ליד סאן פאולו בבראזיל היא מפעילה סופרמארקט סיטוני — אולי היחיד בעולם. יש קמעונאי אחד הנוסע חודש חודש 5000 ק"מ, כדי לקנות מלאי לחנותו בג'ונגל האמאזוני. בוונצואלה, שם יש לחברת „אייבק" 48 סופרמארקטים, יש לסגן הנשיא המיועד גם חווה בת 70 אלף דונם, והוא שותף במפעל לשיווק חלב.

בשנים האחרונות ניכוו האינטרסים של רוקפלר ושל שותפיהם בשל הנאמנות שהתלקחה בארצות אמריקה הלאטינית. בפרו נשלל הזכיון של שדה־נפט מאת חברת־בת של „אקסון". בצ'ילה הולאם מכרה הנחושת העצום של חברת „אנאקונדה קו.ר.", ששניים ממנהליה ישבו אז במועצת המנהלים של „צ'ייס מאנהטן". ממשלת צ'ילה החדשה הודיעה שהיא מוכנה לשלם לחברת פיצויים בעד המכרה המולאם.

בוונצואלה, שם מרוכזים העסקים הגדולים ביותר של חברת „אייבק", אומרת הממשלה לצמצם את השותפויות הזרות בכל העסקים תוך שלוש שנים עד 20 אחוז בלבד.

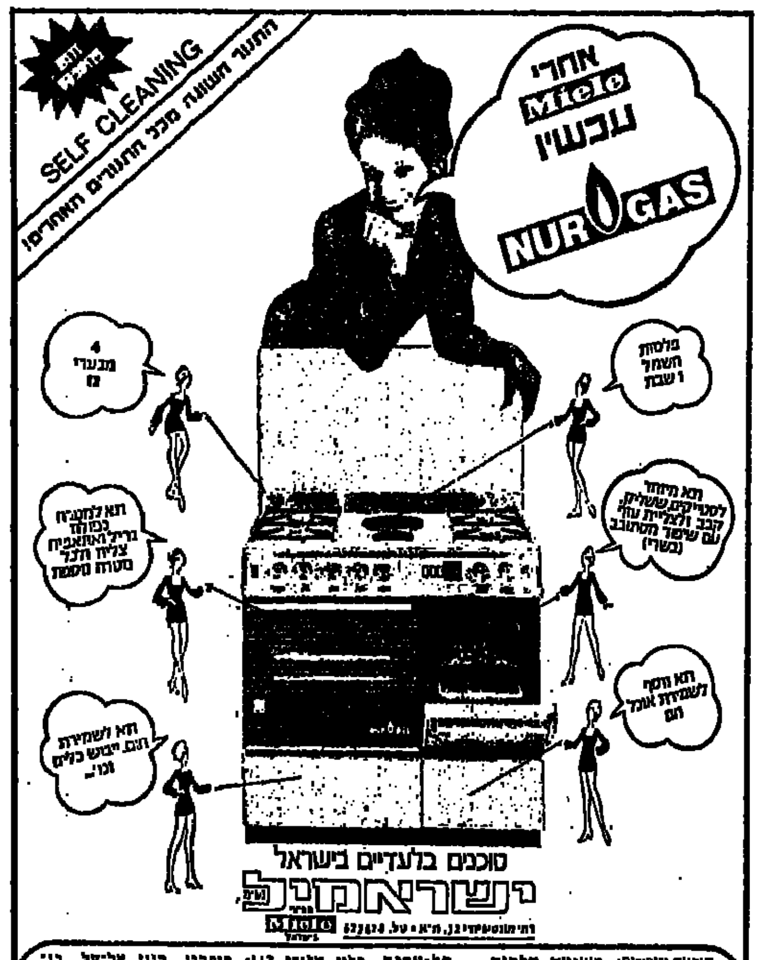

סוכנים בלעדיים בישראל
ישראמקל
סוכנים מורשים: רשימה חלקית — תל־אביב, סלון אלנבי 113; סופרגז, בנין אל־על, בן־יהודה 32; יפו, גרון ישראל, יפת 113; סינדר, שד' ירושלים 28; סלון יתר, שד' ירושלים 3; בת־ים, סלון בתיים, העצמאות 67; חולון, סלון ערוסי, סנקר 42; לוד, סאוזי, הרצל 68; רמלה, אסתר אוניברסל, הרצל 63; ירושלים, לוסטיג, שטראוס 29; כל אלקטריק, יפו 36; ראשל"צ, ברנסלה, רוטשילד 39; נס ציונה, שטרס, רח' ויצמן 20; רחובות, סיקסון, הרצל 152.

ארונות ואביזרי אמבטיה
מבחר דגמים חדישים
מתוצרת ביה"ח
הידוע באירופה
מסט
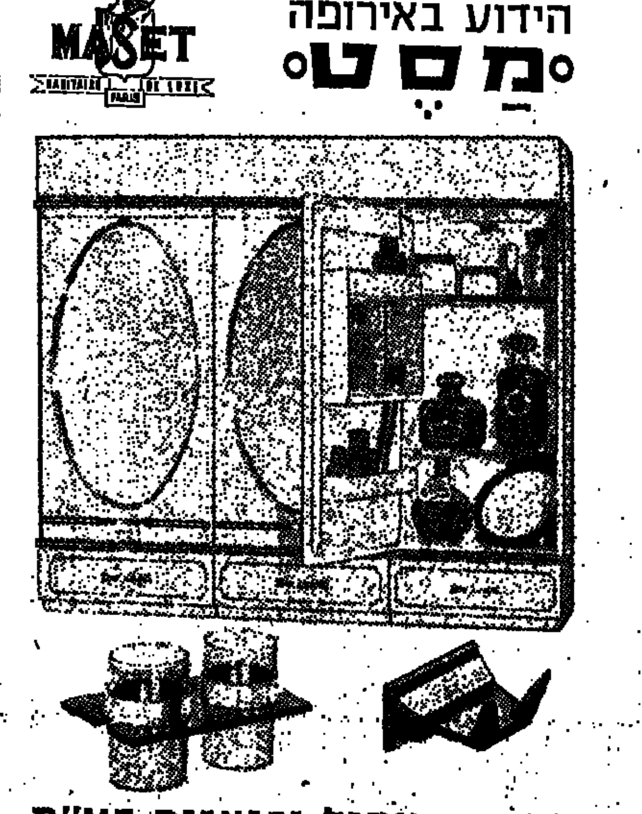

מפיצים: אתגל יבואנים בע"מ
רח' נחלת בנימין 95 ת"א - טל. 823351

ג ב' ק ו ר ה
לתשומת לב!
מגלה עתידות ידועה אינטרנציונאלית
מחטלוויזיה הישראלית תנחש לכם את עתידכם (שמחות וצרות). בקלפים, כף היד, כתב, חול, אש, אסטרולוגיה כ"כ יכולה לתת לכם יעוץ (עזרה) בנשואים, אהבה, כסף ומחלה. מראיינת בימים א/ ב/ ג/ ד/ ה/ ת"א, רחוב גאולה 19, קומה ב' (אלנבי־מוגרבי) בין השעות 19—11.

היי נאה
בשמלות הריון
מהמבחר הגדול
ב„יהודית"
טוב ושרות מעולה
ת"א, רח' הכרמל 39
(בית שלישי
מפינת אלנבי)
טלפון 56980
פתוח כל היום

VENUS
חשוב לכל אשה
מ־16 עד 56
מכשיר „ונוס" לחיזוק ופתוח החזה לפי שיטת הוואקום מאפשר טפול עצמי בבית. להשיג בבתי־מרקחת או לשלוח את הסך — 45 ל"י ל„ונוס" ת.ד. 4292 ת"א.

הופיע קטלוג סטריאו - קוואדרו
1975
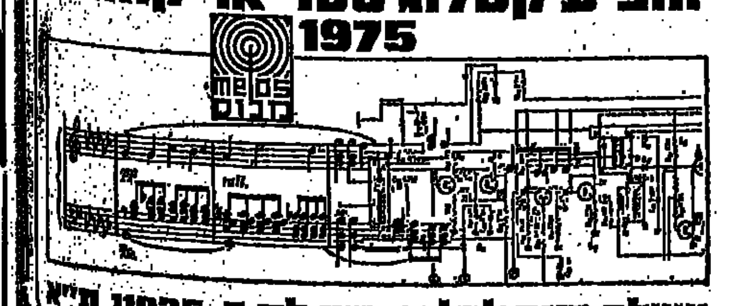

יישלח חינם לכל הפונה לת.ד. 11025 ת"א

מסג' רפואי
הפרעות במחזור הדם, התכווצויות, תקשנשות, אישיאס, דסקוס, ורידים, שמירה על עור גמיש ליורדים במשקל, רק לפי הזמנות בטלפון — 232278.

זינו
וילונות מאיר
יעוץ אישי

*רדיו * טלוויזיה * רדיו * טלוויזיה * רדיו * טלוויזיה * רדיו * טלוויזיה * רדיו

יום ו'

25.10.1974

ד"ר גיורא
יוספטל
ז"ל
*
דיון
(ט) 5.05

שבת

26.10.1974

דניאל
בירנבוים
*
קונצרט
(א) 1.05

יום א'

27.10.1974

מתי כספי
*
כוכב
בצהריים
(צ) 12.25

יום ב'

28.10.1974

אריק
לביא
*
שירין —
(צ) 1.05

יום ג'

29.10.1974

מרדכי
סתר
*
קונצרט
(א) 4.11

יום ד'

30.10.1974

דוד
קאסידי
*
„משפחת
פארטרידג'"
(ט) 5.32

יום ה'

31.10.1974

פרופ'
משה
פיאמנטה
*
„על סדר
היום"
(ט) 6.45

תכניות קבועות

הטלוויזיה הכללית

הטלוויזיה הלימודית